

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”.

§ 2. W Planie ujęte są:

- 1) cele ochrony przyrody na terenie Parku oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji, które są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, które stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) opis granic i mapę obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowią załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla obszaru Parku w tym identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowią załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) określenie warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, zachowania integralności tego obszaru oraz spójności sieci obszarów Natura 2000, które stanowi załącznik nr 5 do rozporządzenia;

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 248, poz. 1671).

- 6) wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które są określone w załączniku nr 6 do rozporządzenia;
- 7) określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań, oraz określenie działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, które stanowi załącznik nr 7 do rozporządzenia;
- 8) określenie sposobów monitoringu realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowi załącznik nr 8 do rozporządzenia;
- 9) określenie sposobów monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowi załącznik nr 9 do rozporządzenia;
- 10) wskazanie obszarów i miejsc udostępnionych dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb oraz określenie sposobów ich udostępniania, które stanowią załącznik nr 10 do rozporządzenia;
- 11) wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność handlowa i rolnicza, które stanowią załącznik nr 11 do rozporządzenia;
- 12) ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych oraz niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska, które stanowi załącznik nr 12 do rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER ŚRODOWISKA

Dyrektor Departamentu
Leśnictwa i Ochrony Przyrody
Nina Dobrzyńska

Dyrektor
Departamentu Prawnego
04.11.13

CELE OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE PARKU ORAZ WSKAZANIE PRZYRODNICZYCH I SPOŁECZNYCH UWARUNKOWAŃ ICH REALIZACJI

1. Celem ochrony przyrody na terenie Parku jest:

- 1) zachowanie unikalnego w skali światowej ekosystemu leśnego wraz z kształtowaną w wyniku procesów naturalnych różnorodnością biologiczną oraz zachodzącymi procesami biologicznymi, ekologicznymi i ewolucyjnymi oraz procesami i strukturami geologicznymi, geomorfologicznymi, hydrologicznymi i glebowymi (nadrzędny cel ochrony przyrody Parku),
- 2) zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych i ewolucyjnych charakterystycznych dla niżowych lasów naturalnych strefy boreonemoralnej, w szczególności procesów o charakterze wielkoobszarowym i długoterminowym,
- 3) ochrona różnorodności biologicznej na poziomie gatunkowym (zróżnicowanie genetyczne gatunku), międzygatunkowym i ekosystemowym,
- 4) ochrona żubra (*Bison bonasus*) z uwzględnieniem całej przestrzeni życiowej białowieskiej populacji tego gatunku oraz korzyarzy ekologicznych, zapewniających możliwość jego rozprzestrzeniania się.

1.1. Celem ochrony przyrody nieożywionej jest:

- 1) zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych,
- 2) zachowanie naturalnych procesów i struktur geologicznych, geomorfologicznych, hydrologicznych oraz glebowych i glebotwórczych,
- 3) ochrona zasobów wodnych i zwiększenie zdolności retencyjnych siedlisk,
- 4) zachowanie gleb organicznych,
- 5) ochrona gleb, wód i powietrza przed zanieczyszczeniami.

1.2. Celem ochrony ekosystemów Parku jest:

- 1) zachowanie naturalnej różnorodności siedlisk,
- 2) zachowanie różnorodności gatunkowej zbiorowisk roślinnych, grzybów i zwierząt,
- 3) ograniczanie antropopresji,
- 4) przeciwdziałanie inwazjom gatunków obcych.

1.2.1 Celem ochrony w ekosystemach leśnych Parku jest:

- 1) ochrona trwałości, ciągłości i stabilności procesów ekologicznych,
- 2) zachowanie różnorodności siedlisk i mikrosiedlisk będących środowiskiem życia organizmów leśnych,
- 3) utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000: 9170-2¹⁾ grądów subkontynentalnych (*Tilio-Carpinetum*), 91E0-3¹⁾ łągów olszowo-jesionowych (*Fraxino-Alnetum*), 91D0-5¹⁾ borealnych świerczyn bagiennych (*Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i 91D0-6¹⁾ subborealnych brzezin bagiennych (*Betula pubescens-Thelypteris palustris*), 91D-02¹⁾ borów sosnowych bagiennych (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*).

1.2.2. Celem ochrony w nieleśnych ekosystemach lądowych Parku jest:

- 1) ochrona trwałości ekosystemów, w tym półnaturalnych ekosystemów łąkowych,
- 2) zachowanie gatunków i siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym,
- 3) zahamowanie procesu murszenia i dalszej kompresji torfów,
- 4) zachowanie zespołów roślinnych wymagających czynnej ochrony, z uwzględnieniem potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków,

¹⁾ Kod Natura 2000.

- 5) odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000: 6230-4¹⁾ muraw bliźniczkowych z rzędu *Nardetalia* i 6510¹⁾ świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*).

1.2.3. Celem ochrony w ekosystemach wodnych Parku jest:

- 1) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i potencjału ekologicznego wód,
- 2) zapewnienie warunków wodnych niezbędnych dla uzyskania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących na terenie Parku przedmiotami ochrony Natura 2000,
- 3) utrzymanie przepływu nienaruszalnego w ciekach wodnych.

1.3. Celem ochrony gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest:

- 1) utrzymanie różnorodności gatunkowej,
- 2) utrzymanie różnorodności mikrosiedlisk i miejsc rozwoju gatunków,
- 3) zapewnienie ciągłości istnienia i przywracanie siedlisk gatunków,
- 4) stwarzanie warunków środowiskowych sprzyjających utrzymaniu właściwego stanu ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych gatunków dzikowystępujących roślin, grzybów i zwierząt na obszarze Parku, którymi są w szczególności:

a) grzyby: podgrzybek tęgoskórowy (*Xerocomus parasiticus*), czarka austriacka (*Sarcoscypha austriaca*), żagwica listkowata (*Grifola frondosa*), wachlarzowiec olbrzymi (*Meripilus giganteus*), gwiazdosz brodawkowy (*Geastrum corollinum*), gwiazdosz czteropromienny (*Geastrum quadrifidum*), gwiazdosz frędzelkowany (*Geastrum fimbriatum*), gwiazdosz potrójny (*Geastrum triplex*), kolczakówka pomarańczowa (*Hydnellum aurantiacum*), kolczakówka strefowana (*Hydnellum concrescens*), sarniak dachówkowaty (*Sarcodon imbricatus*), lakownica żółtawa (*Ganoderma lucidum*), ozorek dębowy (*Fistulina hepatica*), jamkówka białobrzowa (*Antrodia albobrunnea*), pniarek różowy (*Fomitopsis rosea*), późnoporka czerwieniejąca (*Amylocystis lapponica*), purchawica olbrzymia (*Langermannia gigantea*), buławka obcięta (*Clavariadelphus truncatus*), buławka paleczkowata (*Clavariadelphus pistillaris*), buławka spłaszczona (*Clavariadelphus ligula*), sopłówka bukowa (*Hericium coralloides*), smardzówka czeska (*Ptychoverpa bohemica*), naparstniczka stożkowata (*Verpa conica*), smardz jadalny (*Morchella esculenta*), smardz stożkowaty (*Morchella conica*), mądziak psi (*Mutinus caninus*), siedziś sosnowy (*Sparassis crispa*), żagiew wielogłowa (*Polyporus umbellatus*), miękusz szafranowy (*Hapalopilus croceus*), pomarańczowiec bladożółty (*Pycnoporellus alboluteus*), błyskoporek podkorowy (*Inonotus obliquus*),

b) porosty: włośotka cieniutka (*Bryoria capillaris*), włośotka brązowa (*Bryoria fuscescens*), włośotka spleciona (*Bryoria implexa*), włośotka ciemniejsza (*Bryoria subcana*), płucnica kędzierzawa (*Cetraria ericetorum*), płucnica płotowa (*Cetraria sepincola*), nibypłucnik wątpliwy (*Cetrelia olivetorum*), złociszek jaskrawy (*Chrysothrix candelaris*), chrobotek leśny (*Cladonia arbuscula*), chrobotek smukły (*Cladonia ciliata*), chrobotek reniferowy (*Cladonia rangiferina*), mąkla rozłożysta (*Evernia divaricata*), mąkla tarniowa (*Evernia prunastri*), pustułka rurkowata (*Hypogymnia tubulosa*), przysrumicznik pustułkowy (*Hypotrachyna revoluta*), popielak pylasty (*Imshaugia aleurites*), granicznik płucnik (*Lobaria pulmonaria*), tarczyna przygraniczna (*Lobaria scrobiculata*), płaszczynka okopcona (*Melanelixia fuliginosa*), płaszczynka brodawkowata (*Melanelixia subargentifera*), płaszczynka złotawa (*Melanelixia subaurifera*), przylepka sorediowa (*Melanelia sorediata*), płaskunka wytworna (*Melanohalea elegantula*), płaskunka szorstka (*Melanohalea exasperata*), płaskunka oliwkowa (*Melanohalea olivacea*), tarczynka dziurkowana (*Menegazzia terebrata*), płaskotka rozlana (*Parmeliopsis ambigua*), pawężnica psia (*Peltigera canina*), pawężnica drobna (*Peltigera didactyla*), pawężnica Neckera (*Peltigera neckeri*), pawężnica węgierska (*Peltigera ponojensis*), pawężnica fuscyczkowata (*Peltigera praetextata*), pawężnica rudawa (*Peltigera rufescens*), płucnik modry (*Platismatia glauca*), wabnica kielichowata (*Pleurosticta acetabulum*), mąklik otrębiasty (*Pseudevernia furfuracea*), odnożyca mączysta (*Ramalina farinacea*), odnożyca kępowa (*Ramalina fastigiata*), odnożyca jesionowa (*Ramalina fraxinea*), odnożyca opylona (*Ramalina pollinaria*), puchlinka ząbkowata (*Thelotrema lepadinum*), brodaczka właściwa (*Usnea barbata*), brodaczka rogowata (*Usnea ceratina*), brodaczka zwyczajna (*Usnea dasypoga*), brodaczka nadobna (*Usnea florida*), brodaczka rozpierzchna (*Usnea fulvoreaegens*), brodaczka szczelinowata (*Usnea glabrescens*), brodaczka kępowa (*Usnea hirta*), brodaczka sorediowa (*Usnea lapponica*), granicznik tarczowy (*Lobaria amplissima*),

c) zwierzęta: - bezkręgowce: rak rzeczny (*Astacus astacus*), pijawka lekarska (*Hirudo medicinalis*), żagnica zielona (*Aeschna viridis*), iglica mała (*Nehalennia speciosa*), trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*), zalotka białoczelna (*Leucorrhinia albifrons*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*), bogatek wspaniaty

(*Buprestis splendens*), pysznik jodłowy (*Eurythyrea austriaca*), pysznik dębowy (*Eurythyrea quercus*), borodziej próchnik (*Ergates faber*), zmorsznik olbrzymi (*Leptura thoracica*), zmorsznik białowieski (*Stictoleptura variicornis*), gracz borowy (*Tragosoma depsarium*), pogrzybnica Mannerheima (*Oxyporus mannerheimii*), pływak szerokobrzegi (*Dytiscus latissimus*), kreślinek nizinny (*Graphoderus bilineatus*), wynurt (*Ceruchus chrysomelinus*), ciotek matowy (*Dorcus parallelipedus*), kałużnica czarna (*Hydrophilus aterrimus*), kałużnica czarnozielona (*Hydrophilus piceus*), ponurek Schneidera (*Boros schneideri*), pachnica dębowa (*Osmoderma bamabita*), kwietnica okazała (*Protaetia aeruginosa*), rozmiazg kolweński (*Pytho kolwensis*), sprężyk rdzawy (*Elater ferrugineus*), konarek tajgowy (*Phryganophilus ruficollis*), zagłębek bruzdkowany (*Rhysodes sulcatus*), zgniotek cynobrowy (*Cucujus cinnaberinnus*), zgniotek szkarłatny (*Cucujus haematodes*), czerwonończyk nieparek (*Lycaena dispar*), czerwonończyk fioletek (*Lycaena helle*), modraszek arion (*Maculinea arion*), modraszek eroides (*Polyommatus eroides*), wstęgówka bagienka (*Catocala pacta*), dostojka akwilonaris (*Boloria aquilonaris*), dostojka eunomia (*Boloria eunomia*), przeplatka aurinia (*Euphydryas aurinia*), przeplatka maturalna (*Euphydryas maturna*), niepylak mnemosyna (*Parnassius mnemosyne*), szlaczkoń szafraniec (*Colias myrmidone*), szlaczkoń torfowiec (*Colias palaeno*), strzępotek hero (*Coenonympha hero*), strzępotek edypus (*Coenonympha oedippus*), osadnik wielkooki (*Lopinga achine*), postojak wiesiołkowiec (*Proserpinus proserpina*), mrówka pniakowa (*Formica truncorum*), mrówka rudnica (*Formica rufa*), mrówka śmawa (*Formica polyctena*), trzmiel wielkooki (*Bombus confusus*), trzmiel wąskopaskowy (*Bombus cryptarum*), trzmiel ozdobny (*Bombus distinguendus*), trzmiel ogrodowy (*Bombus hortorum*), trzmiel zmienny (*Bombus humilis*), trzmiel drzewny (*Bombus hypnorum*), trzmiel wrzosowiskowy (*Bombus jonellus*), trzmiel gajowy (*Bombus lucorum*), trzmiel kołnierzykowy (*Bombus magnus*), trzmiel żółty (*Bombus muscorum*), trzmiel rudny (*Bombus pascuorum*), trzmiel rdzawoodwłokowy (*Bombus pomorum*), trzmiel łąkowy (*Bombus pratorum*), trzmiel rudonogi (*Bombus ruderalis*), trzmiel ciemnopasy (*Bombus ruderatus*), trzmiel czarnopaskowy (*Bombus schrencki*), trzmiel żółtopasy (*Bombus sicheli*), trzmiel różnobarwny (*Bombus soroeensis*), trzmiel paskowany (*Bombus subterraneus*), trzmiel rudoszary (*Bombus sylvarum*), trzmiel kamiennik (*Bombus lapidarius*), trzmiel ziemny (*Bombus terrestris*), błotniarka otulka (*Myxas glutinosa*), poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), poczwarówka zmienna (*Vertigo genesi*), poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*), szczeżuja spłaszczona (*Pseudanodonta complanata*), szczeżuja wielka (*Anodonta cygnea*), ślimak winniczek (*Helix pomatia*),

- kręgowce: minóg ukraiński (*Eudontomyzon mariae*), minóg rzeczny (*Eudontomyzon fluviatilis*), różanka (*Rhodeus sericeus*), koza (*Cobitis taenia*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), głowacz przegopłety (*Cottus poecilopus*), traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*), ropucha szara (*Bufo bufo*), ropucha paskówka (*Bufo calamita*), ropucha zielona (*Bufo viridis*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*), żaba wodna (*Rana esculenta*), żółw błotny (*Emys orbicularis*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*), padalec (*Anguis fragilis*), zaskroniec (*Natrix natrix*), gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), gadożer (*Circus gallicus*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak zbożowy (*Circus cyaneus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), krogulec (*Accipiter nisus*), myszołów zwyczajny (*Buteo buteo*), myszołów włochaty (*Buteo lagopus*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), orlik grubodzioby (*Aquila clanga*), orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), orzełek włochaty (*Hieraetus pennatus*), kobuz (*Falco subbuteo*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), głuszec (*Tetrao urogallus*), przepiórka (*Coturnix coturnix*), wodnik (*Rallus aquaticus*), kropiatka (*Porzana porzana*), zielonka (*Porzana parva*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), czajka (*Vanellus vanellus*), kszczyk (*Gallinago gallinago*), dubelt (*Gallinago media*), rycyk (*Limosa limosa*), samotnik (*Tringa ochropus*), siniak (*Columba oenas*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), turkawka (*Streptopelia turtur*), kukułka (*Cuculus canorus*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), puszczyk (*Strix aluco*), uszatka (*Asio otus*), leleń (*Caprimulgus europaeus*), jerzyk (*Apus apus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dudek (*Upupa epops*), krętogłów (*Jynx torquilla*), dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*), dzięcioł zielony (*Picus viridis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), dzięcioł białogrzbisty (*Dendrocopos leucotos*), dzięciołek (*Denrocopos minor*), dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*), lerka (*Lullula arborea*), skowronek (*Alauda arvensis*), dymówka (*Hirundo rustica*), świergotek polny (*Anthus campestris*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), pliszka żółta (*Motacilla flava*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), jemiółuszka (*Bombicilla garrulus*), strzyżek zwyczajny (*Troglodytes troglodytes*), pokrzywnica (*Prunella modularis*), rudzik

(*Erithacus rubecula*), słowik szary (*Luscinia luscinia*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), pleszka (*Phoenicurus phoenicurus*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), kłaskawka (*Saxicola torquata* syn. *Saxicola rubicola*), kos (*Turdus merula*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), śpiewak (*Turdus philomelos*), drożdżik (*Turdus iliacus*), paszkot (*Turdus viscivorus*), świerszczak (*Locustella naevia*), strumieniówka (*Locustella fluviatilis*), brzęczka (*Locustella luscinioides*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), łożówka (*Acrocephalus palustris*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), zaganiacz (*Hippolais icterina*), zaganiacz szczebiotliwy (*Hippolais polyglotta*), jarzębatka (*Sylvia nisoria*), piegża (*Sylvia curruca*), cierniówka (*Sylvia communis*), gajówka (*Sylvia borin*), kapturka (*Sylvia atricapilla*), wójcik (*Phylloscopus trochiloides*), świstunka brunatna (*Phylloscopus fuscatus*), świstunka leśna (*Phylloscopus sibilatrix*), pierwiosnek (*Phylloscopus collybita*), piecuszek (*Phylloscopus trochillus*), mysikrólik (*Regulus regulus*), zniczek (*Regulus ignicapilus*), muchołówka szara (*Muscicapa striata*), muchołówka żałobna (*Ficedula hypoleuca*), muchołówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), raniuszek (*Aegithalos caudatus*), szarytko (*Parus palustris*), czarnogłówka (*Parus montanus*), czubotka (*Parus cristatus*), sosnówka (*Parus ater*), modraszka (*Parus caeruleus*), bogatka (*Parus major*), kowalik (*Sitta europaea*), pełzacz leśny (*Certhia familiaris*), pełzacz ogrodowy (*Certhia brachydactyla*), remiz (*Remiz pendulinus*), wilga (*Oriolus oriolus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), srokosz (*Lanius excubitor*), sówka (*Garrulus glandarius*), orzechówka (*Nucifraga caryocatactes*), szpak (*Sturnus vulgaris*), wróbel (*Passer domesticus*), mazurek (*Passer montanus*), zięba (*Fringilla coelebs*), jer (*Fringilla montifringilla*), dzwonek (*Carduelis chloris*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), czyż (*Carduelis spinus*), czeczotka (*Carduelis flammea*), krzyżodziób świerkowy (*Loxia curvirostra*), dziwonia (*Carpodacus erythrinus*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), grubodziób (*Coccothraustes coccothraustes*), trznadel (*Emberiza citrinella*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*), jeź wschodnioeuropejski (*Erinaceus concolor*), rzęsosek rzeczek (*Neomys fodiens*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka pośrednia (*Sorex caecutiens*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), mopek zachodni (*Barbastella barbastellus*), mroczek pozłocisty (*Eptesicus nilsoni*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), borowiaczek (*Nyctalus leiseri*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), ryjówka średnia (białowieska) (*Sorex caecutiens*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), rzęsosek rzeczek (*Neomys fodiens*), rzęsosek mniejszy (*Neomys anomalus*), zając bielak (*Lepus timidus*), wiewiórka pospolita (*Sciurus vulgaris*), smużka (*Sicista betulina*), kozatka (*Dryomys nitedula*), popielica (*Glis glis*), orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), wilk szary (*Canis lupus*), ryś (*Lynx lynx*), gronostaj (*Mustela erminea*), łasica (*Mustela nivalis*), żubr nizinny (*Bison bonasus*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), kruk (*Corvus corax*), wrona siwa (*Corvus corone*), sroka (*Pica pica*), kret (*Talpa europaea*), badylarka (*Micromys minutus*), karczownik (*Arvicola terrestris*), mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra europejska (*Lutra lutra*),

d) rośliny: głowiak łańcuszkowaty (*Cephalozia catenulata*), natorfek nagi (*Odontoschisma denudatum*), nowellia krzywolistna (*Nowellia curvifolia*), jeżolist zwyczajny (*Antitrichia curtipendula*), błotniszek wełnisty (*Helodium blandowii*), błyszczce włoskowate (*Tomentypnum nitens*), gładysz paprociowaty (*Homalia trichomanoides*), miechera spłaszczona (*Neckera complanata*), miechera kędzierzawa (*Neckera crispa*), miechera pierzasta (*Neckera pennata*), nibyprątnik torfowy (*Pseudobryum cinclidioides*), nastroszek kędzierzawy (*Ulotia crispa*), szurpek porośły (*Orthotrichum lyellii*), zrostniczek zielony (*Zygodon viridissimus*), torfowiec wąskolistny (*Sphagnum angustifolium*), torfowiec zanurzony (*Sphagnum auriculatum* var. *inundatum*), torfowiec ostrolistny (*Sphagnum capillifolium* syn. *S. nemoreum*), torfowiec środkowy (*Sphagnum centrale*), torfowiec spiczastolistny (*Sphagnum cuspidatum*), torfowiec frędzlowaty (*Sphagnum fimbriatum*), torfowiec pogięty (*Sphagnum flexuosum*), torfowiec Girgensohna (*Sphagnum girgensohnii*), torfowiec magellański (*Sphagnum magellanicum*), torfowiec tępolistny (*Sphagnum obtusum*), torfowiec błotny (*Sphagnum palustre*), torfowiec okazały (*Sphagnum riparium*), torfowiec Russowa (*Sphagnum russowii*), torfowiec pierzasty (*Sphagnum subnitens*), torfowiec Warnstorfa (*Sphagnum warnstorffii*), torfowiec Wulfa (*Sphagnum wulfianum*), torfowiec obły (*Sphagnum teres*), widłoząb Bergera (*Dicranum bergeri*), widłoząb błotny (*Dicranum bonjeanii*), zwiślik maczugowaty (*Anomodon attenuatus*), zwiślik długolistny (*Anomodon longifolius*), zwiślik wiciowy (*Anomodon viticulosus*), podejźrzon księżycowy (*Botrychium lunaria*), podejźrzon marunowy (*Botrychium matricariifolium*), podejźrzon rutolistny (*Botrychium multifidum*), nasięźrzał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*), widłak wroniec (*Huperzia selago*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), widłak spłaszczony (*Diphasiastrum complanatum*), widłak

cyprysowy (*Diphasiastrum tristachyum*), widłak Zeillera (*Diphasiastrum zeilleri*), brzoza niska (*Betula humilis*), dzwonek boloński (*Campanula bononiensis*), fiołek torfowy (*Viola epipsila*), niebielistka trwała (*Swertia perennis*), goździk pyszny (*Dianthus superbus*), pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), pełnik europejski (*Trollius europaeus*), przylaszczka pospolita (*Hepatica nobilis*), sasanka otwarta (*Pulsatilla patens*), włosienicznik (jaskier) wodny (*Batrachium aquatile*), groszek wschodniokarpacki (*Lathyrus laevigatus*), pływacz zwyczajny (*Utricularia vulgaris*), rośiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), parzydło leśne (*Aruncus sylvestris*), rzepik szczeciniasty (*Agrimonia pilosa*), leniec bezpodkwiatkowy (*Thesium ebracteatum*), skalnica torfowiskowa (*Saxifraga hirculus*), czarcikęsik Kluka (*Succisella inflexa*), gnidosz błotny (*Pedicularis palustris*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), miódownik melisowaty (*Melittis melissophyllum*), pszczelnik wąskolistny (*Dracocephalum ruyschiana*), wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum*), wierzb borówkolista (*Salix myrtilloides*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), mącznica lekarska (*Arctostaphylos uva-ursi*), arnika górską (*Arnica montana*), kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), buławnik czerwony (*Cephalanthera rubra*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), kukułka krwisty (*Dactylorhiza incarnata*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), kukułka plamisty (*Dactylorhiza maculata*), kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*), listera jajowata (*Listera ovata*), listera sercowata (*Listera cordata*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*), tajeża jednostronna (*Goodyera repens*), turzyc strunowa (*Carex chordorrhiza*), turzyc życicowa (*Carex loliacea*), biczyca trójwębna (*Bazzania trilobata*), piórkowiec kutnerowaty (*Trichocolea tomentella*), bielistka siwa (*Leucobryum glaucum*), drabik drzewkowaty (*Climacium dendroides*), fałdownik szeleszczący (*Rhytidiadelphus triquetrus*), gajnik lśniący (*Hylocomium splendens*), rokitnik pospolity (*Pleurozium schreberi*), brodawkowiec czysty (*Pseudoscleropodium purum*), dzióbekowiec bruzdowany (*Eurhynchium striatum*), dzióbekowiec Zetterstedta (*Eurhynchium angustirete*), płonnik cienki (*Polytrichum strictum*), płonnik pospolity (*Polytrichum commune*), próchniczek błotny (*Aulacomnium palustre*), mokradłoszka zaostrowa (*Calliergonella cuspidata*), piórosz pierzasty (*Ptilium crista-castrensis*), torfowiec kończysty (*Sphagnum fallax*), torfowiec nastroszony (*Sphagnum squarrosum*), tujowiec delikatny (*Thuidium delicatulum*), tujowiec tamaryszkowy (*Thuidium tamariscinum*), widłoząb kędzierzawy (*Dicranum polysetum*), widłoząb miotłowy (*Dicranum scoparium*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), grążel żółty (*Nuphar lutea*), grzybień białe (*Nymphaea alba*), kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*), przytulia wonna (*Galium odoratum*), wilżyna bezbronna (*Ononis arvensis*), pierwiosnek lekarski (*Primula veris*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*), kocanki piaszkowe (*Helichrysum arenarium*), czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*), turówka leśna (*Hierochloë australis*).

1.3.1. Działania mające na celu ochronę gatunków roślin i ich siedlisk:

- reintrodukcja gatunków o ile ich siedliska zachowały się we właściwym dla nich stanie,
- zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zagrażających populacjom,
- przeciwdziałanie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych,
- utrzymanie właściwego stanu zdrowotnego i właściwej liczebności populacji żubra (*Bison bonasus*),
- utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunków: A072¹⁾ trzmiełojada (*Pernis apivorus*), A104¹⁾ jarząbka (*Bonasa bonasia*), A217¹⁾ sóweczki (*Glaucidium passerinum*), A223¹⁾ wlochatki (*Aegolius funereus*), A224¹⁾ lelka (*Caprimulgus europaeus*), A234¹⁾ dzięcioła zielonosiwego (*Picus canus*), A239¹⁾ dzięcioła białogrzbietego (*Dendrocopos leucotos*), A236¹⁾ dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), A238¹⁾ dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), A241¹⁾ dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*), A207¹⁾ siniaka (*Columba oenas*), A307¹⁾ jarzębatki (*Sylvia nisoria*), A320¹⁾ muchołówki małej (*Ficedula parva*), A321¹⁾ muchołówki białoszyjej (*Ficedula albicollis*), A338¹⁾ gąsiorka (*Lanius collurio*), 1337¹⁾ bobra (*Castor fiber*), 1352¹⁾ wilka (*Canis lupus*), 1355¹⁾ wydry (*Lutra lutra*), 1060¹⁾ czerwonończyka nieparka (*Lycaena dispar*), 1086¹⁾ zgmiotka cynobrowego (*Cucujus cinnaberinus*), 1920¹⁾ ponurka Schneidera (*Boros schneideri*), 4021¹⁾ konarka tajgowego (*Phryganophilus ruficollis*), 4026¹⁾ zagłębka bruzdkowanego (*Rhysodes sulcatus*), 1939¹⁾ rzepiku szczeciniastego (*Agrimonia pilosa*), 1084¹⁾ pachnicy dębowej (*Osmoderma bamabita*),
- odtworzenie właściwego stanu ochrony gatunków: A030¹⁾ – bociana czarnego (*Ciconia nigra*), A089¹⁾ orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*), A119¹⁾ kropiatki (*Porzana porzana*), A122¹⁾ derkacza (*Crex crex*), 1361¹⁾ rysia (*Lynx lynx*), 2647¹⁾ żubra (*Bison bonasus*), 1166¹⁾ traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*),

1014¹⁾ poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*), 1016¹⁾ poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*), 1065¹⁾ przeplatki aurinii (*Euphydryas aurinia*), 1085¹⁾ bogatka wspaniałego (*Buprestis splendens*), 1925¹⁾ rozmiarza kolweńskiego (*Pytho kolwensis*), 1437¹⁾ leńca bezpodkwiatkowego (*Thesium ebracteatum*), 1477¹⁾ sasanki otwartej (*Pulsatilla patens*), 1308¹⁾ mopka (*Barbastella barbastellus*).

1.4. Celem ochrony krajobrazów jest:

- 1) zachowanie ukształtowanej w procesie historycznym wzajemnej struktury krajobrazu kulturowego (zabudowa, formy użytkowania ziemi) i przyrodniczego (mozaika ekosystemów) Puszczy Białowieskiej,
- 2) utrzymanie otwartych przestrzeni i cech charakterystycznych stanowiących o specyfice krajobrazów Puszczy Białowieskiej,
- 3) zachowanie podstawowych układów przestrzennych, ciągów komunikacyjnych oraz ciągów widokowych (osie widokowe, otwarcia widokowe) o najwyższych walorach krajobrazowych,
- 4) zachowanie punktów widokowych.

1.5. Celem ochrony wartości kulturowych jest:

- 1) zachowanie i upowszechnianie materialnych oraz niematerialnych zasobów kulturowych Parku,
- 2) utrzymanie w należytych stanie technicznym i rewitalizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- 3) promowanie regionalnych form architektonicznych oraz tradycyjnych materiałów budowlanych i konstrukcji,
- 4) zachowanie w należytych stanie stanowisk archeologicznych.

2. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony na terenie Parku:

2.1. W Parku występują następujące ekosystemy:

- 1) leśne,
- 2) lądowe nieleśne,
- 3) wodne.

2.2. Ekosystemy leśne obejmują 9783,53 ha i stanowią 94,84 % powierzchni Parku. Istotnymi przyrodniczymi uwarunkowaniami dla ochrony ekosystemów leśnych są:

- 1) dobry stan zachowania różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemowym, stanowiący podstawę do minimalizowania ingerencji w przebieg procesów naturalnych,
- 2) wysoka zgodność roślinności rzeczywistej z potencjalną dla siedlisk leśnych, w tym składów gatunkowych drzewostanów,
- 3) niski stan zagrożenia pożarowego dzięki brakowi suchych siedlisk borowych i niewielkiemu udziałowi świeżych siedlisk borowych.

2.3. Typy siedliskowe lasu i odpowiadające im potencjalne zespoły roślinne

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]	Zespoły roślinne według klasyfikacji Matuszkiewicza	Zespoły roślinne według klasyfikacji Sokołowskiego
1	Bór świeży Bśw	171,45	1,75	Subkontynentalny bór świeży (<i>Peucedano-Pinetum</i>)	1. Bór brusznicowy (<i>Vaccinio vitis-idaeae-Pinetum</i>). 2. Bór świerkowy czernicowy (<i>Vaccinio myrtilli-Piceetum</i>)
2	Bór wilgotny Bw	349,38	3,57	Śródlądowy bór wilgotny (<i>Molinio caeruleae-Pinetum</i>)	
3	Bór bagienny Bb	143,92	1,47	1. Sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>). 2. Niżowe torfowiska wysokie (<i>Ledo-Sphagnetum magellanicum</i>)	

4	Bór mieszany świeży BMśw	795,68	8,13	Subborealny bór mieszany (<i>Serratulo-Pinetum</i>)	1. Trzcinnikowo świerkowy bór mieszany świeży (<i>Calamagrostio arundinaceae-Piceetum</i>). 2. Trzcinnikowo-sosnowy bór mieszany świeży (<i>Calamagrostio arundinaceae-Pinetum</i>). 3. Sosnowo-dębowy bór mieszany świeży (<i>Pino-Quercetum</i>)
5	Bór mieszany wilgotny BMw	397,38	4,06	Bór mieszany wilgotny świerkowo-dębowy (<i>Quercu-Piceetum</i>)	Dębowo-świerkowy bór mieszany wilgotny (<i>Quercu-Piceetum typicum</i>)
6	Bór mieszany bagienny BMb	108,95	1,11	Borealna świerczyna na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	(<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum myrtilletosum</i>) Torfowcowo-brzozowy las bagienny (<i>Sphagno-Betuletum pubescentis</i>)
7	Las mieszany świeży LMśw	989,76	10,12	Grąd subkontynentalny wysoki trzcinnikowy (<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i>)	1. Grąd miodownikowy (<i>Melitti-Carpinetum</i>). 2. Leszczynowo-świerkowy las mieszany świeży (<i>Corylo-Piceetum</i>)
8	Las mieszany wilgotny LMw	677,48	6,93	Bór mieszany wilgotny świerkowo-dębowy (<i>Quercu-Piceetum</i>)	Dębowo-świerkowy bór mieszany wilgotny (<i>Quercu-Piceetum stellarietosum</i>) Grąd trzcinnikowy (<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i>)
9	Las mieszany bagienny LMb	521,70	5,33	Subborealna brzezina bagienna (<i>Thelypteridi-Betuletum pubescentus</i>)	1. Subborealna brzezina bagienna (<i>Thelypteridi-Betuletum pubescentus</i>) 2. Dębniak turzycowy (<i>Carici elongatae-Quercetum</i>). 3. Las mieszany torfowcowy (<i>Betulo pubescentis-Piceetum</i>). 4. Bór świerkowy torfowcowy (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum dryopteridetosum</i>)
10	Las świeży Lśw	1846,18	18,87	Grąd subkontynentalny typowy (<i>Tilio-Carpinetum typicum</i>)	
11	Las wilgotny Lw	2350,60	24,03	Grąd subkontynentalny niski czyścowy (<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum sylvaticae</i>)	1. Grąd subkontynentalny niski czyścowy (<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum sylvaticae</i>) 2. Grąd murszowy (<i>Tilio-Carpinetum circaetatosum alpinae</i>). 3. Grąd turzycowy (<i>Tilio-Carpinetum caricetosum remotae</i>)
12	Ols Ol	573,98	5,87	1. Ols porzeczkowy (<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>). 2. Ols torfowcowy (<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>)	
13	Ols jesionowy OIJ	857,07	8,76	1. Łęg jesionowo-olszowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>). 2. Łęg wiązowo-jesionowy (<i>Ficario-Ulmetum minoris</i>)	1. Łęg jesionowo-olszowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>). 2. Łęg wiązowo-jesionowy (<i>Ficario-Ulmetum minoris</i>) 3. Łęg olszowo-świerkowy (<i>Piceo-Alnetum</i>)
Razem		9783,53	100,0		

2.4. Średnie zagęszczenie drzew i miąższość drzewostanów Białowieskiego Parku Narodowego, z uwzględnieniem drzew żywych oraz martwych stojących i leżących (stan na dzień 01.01.2010)

Parametr		Obwód Ochronny Siegranowo i Działoszka	Obwód Ochronny Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo
Drzewa żywe ($d^2 \geq 5\text{cm}$)	szt./ha	659,3	851,5
	m ³ /ha	475,9	399,5
Drzewa martwe stojące ($d \geq 5\text{cm}$)	szt./ha	95,0	149,9
	m ³ /ha	50,1	43,1
Drzewa martwe leżące ($d_c^3 \geq 10\text{cm}$)	szt./ha	246,4	165,7
	m ³ /ha	108,4	38,2
Odnawianie naturalne drzew ($d < 5\text{cm}$)	szt./ha	15258,0	8898,0

2.5. Ładowe ekosystemy nieleśne zajmują powierzchnię 534,58 ha i stanowią 5,08 % powierzchni Parku. Wyróżnia się następujące istotne uwarunkowania przyrodnicze dla ochrony ekosystemów:

1) torfowiskowych:

- osuszanie złoża torfowego, zwłaszcza jego warstw powierzchniowych,
- uruchomianie niekorzystnych zjawisk i procesów w złożu torfowym, w tym mineralizacji i zmniejszania się objętości osadu,
- spadek lub zahamowanie tempa akumulacji złoża torfowego,
- regresja i unifikacja biocenoz, zmniejszenie różnorodności biologicznej w obrębie biocenoz,

2) pozostałych nieleśnych ekosystemów ładowych:

- antropogeniczne pochodzenie większości ładowych ekosystemów nieleśnych i konieczność wykonywania zabiegów ochrony czynnej w celu utrzymania zarówno ekosystemów, jak również związanych z nimi gatunków,
- zaawansowany proces sukcesji wtórnej na większości obszarów.

2.6. Na terenie Parku występują następujące nieleśne zespoły roślinne:

- 6230-4¹⁾ psiara krzyżownicowa (*Polygalo-Nardetum*),
- kadłubowe zbiorowisko łąkowe z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*,
- 6510 łąka świeża ze związku *Arrhenatherion elatioris*,
- 6410-1¹⁾ zmiennowilgotna łąka trzęślicowa (*Molinietum caeruleae*),
- 6410-2¹⁾ zespół situ rozpierzchłego i trzęślicy modrej (*Junco-Molinietum*)
- łąka wilgotna ze związku *Calthion palustris*,
- zespół turzycy darniowej (*Caricetum cespitosae*),
- zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym (*Deschampsia caespitosa*),
- zespół wierzbowki błotnej i situ rozpierzchłego (*Epilobio-Juncetum effusi*),
- zespół sitowia leśnego (*Scirpetum silvatici*),
- zespół wyczyńca łąkowego (*Alopecuretum pratensis*),
- zespół wiązówki błotnej i bodziszka błotnego (*Filipendulo-Geraniatum*),
- zespół turzycy nitkowatej (*Caricetum lasiocarpae*),
- zespół turzycy obłej (*Caricetum diandrae*),
- zespół turzycy prosozowej i łuszczykowatej (*Caricetum paniceo-lepidocarpae*),
- zespół manny jadalnej (*Sparganio-Glycerietum fluitantis*),
- zespół ponikła błotnego (*Eleocharitetum palustris*),
- zespół skrzypu bagiennego (*Equisetetum fluviatilis*),
- szuwar manny mielec (*Glycerietum maximae*),
- szuwar trzcinowy (*Phragmitetum australis*),
- szuwar pałki wąskolistnej (*Typhetum angustifoliae*),
- szuwar pałki szerokolistnej (*Typhetum latifoliae*),
- szuwar turzycy błotnej (*Caricetum acutiformis*),
- szuwar turzycy tunikowej (*Caricetum appropinquatae*),

²⁾ d - średnica pnia na wysokości 1,3 m.

³⁾ D_c - średnica kłody w cieńszym końcu.

- 25) szuwar turzycy sztywnej (*Caricetum elatae*),
- 26) szuwar turzycy zaostrowanej (*Caricetum gracilis*),
- 27) szuwar turzycy prosowej (*Caricetum paniculatae*),
- 28) szuwar turzycy brzegowej (*Caricetum ripariae*),
- 29) szuwar turzycy dzióbkwatej (*Caricetum rostratae*),
- 30) szuwar turzycy pęcherzykowatej (*Caricetum vesicariae*),
- 31) zespół kosaćca żółtego (*Iridetum pseudacori*),
- 32) szuwar mozgowy (*Phalaridetum arundinaceae*),
- 33) zbiorowisko trzcinnika lancetowatego (*Calamagrostis canescens*),
- 34) traworośla trzcinnika piaskowego (*Calamagrostietum epigeji*),
- 35) ziołorośla pokrzywowe, zbiorowisko z *Urtica dioica*,
- 36) traworośla stokłosa bezostnej, agregacja (*Bromus inermis*),
- 37) łożowisko (*Salicetum pentandro-cinereae*),
- 38) zarośla brzozy niskiej i wierzby rokity (*Betulo-Salicetum repentis*),
- 39) zarośla wierzby rokity, zbiorowisko z *Salix rosmarinifolia*.

2.7. Ekosystemy wodne obejmują 19,19 ha, co stanowi 0,18 % powierzchni Parku. Składają się na nie:

- 1) rzeki – 11,7611 ha,
- 2) wody stojące – 5,8548 ha
- 3) rowy melioracyjne – 1,5707 ha.

2.8. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup ekologicznych grzybów:

- 1) grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) – 1585 gatunków, w tym 31 gatunków chronionych,
- 2) porosty (*Lichenes*) – 352 gatunki, w tym 63 gatunki chronione.

2.9. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup systematycznych roślin:

- 1) rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*) – 786 gatunków, z czego 81 gatunków chronionych, w tym 3 gatunki z załącznika nr II do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony dzikich siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.L 206 z 22.7.1992, str.7),
- 2) mchy (*Bryopsida*) i wątrobowce (*Hepaticopsida*) – 145 gatunków, w tym 31 gatunków chronionych.

2.10. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup systematycznych zwierząt:

- 1) bezkręgowce (*Invertebrata*) – około 10 500 gatunków, z czego 84 gatunki chronione, w tym 15 gatunków z załącznika nr II do dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- 2) ryby (*Pisces*) – 23 gatunki, w tym 4 gatunki chronione,
- 3) płazy (*Amphibia*) – 10 gatunków, wszystkie chronione, w tym 1 gatunek z załącznika nr II do dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- 4) gady (*Reptilia*) – 6 gatunków, wszystkie chronione, w tym 1 gatunek z załącznika nr II do dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- 5) ptaki (*Aves*) – 117 gatunków lęgowych, w tym 108 gatunków chronionych, z czego 23 gatunki z załącznika nr I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.L 20 z 26.1.2010, str. 7-25),
- 6) ssaki (*Mammalia*) – 59 gatunków, w tym 37 gatunków chronionych, z czego 6 gatunków z załącznika nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG.

2.11. Na obszarze Parku występują następujące rodzaje krajobrazów:

- 1) krajobrazy wysoczyzn morenowych - 49,81 %,
- 2) krajobrazy eoliczne - 14,38 %,
- 3) krajobrazy obniżeń - 21,19 %,
- 4) krajobrazy dolin rzecznych - 14,61 %.

2.12. Charakterystyka przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku.

2.12.1. Typy siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska wraz z ich kodami, wymagające ochrony (łącznie 65 % powierzchni obszaru Parku)

Lp.	Nazwa typu siedliska przyrodniczego	Kod Natura 2000	Powierzchnia [ha]
1	Murawy bliźniczkowe z rzędu <i>Nardetalia</i>	6230-4	0,57
2	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	43,50
3	Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170-2	5186,54
4	Bór sosnowy bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>)	91D0-2	142,80
5	Borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	91D0-5	146,78
6	Subborealna brzezina bagienna (<i>Betula pubescens-Thelypteris palustris</i>)	91D0-6	419,34
7	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0-3	857,07
Razem			6799, 57

2.12.2. Oszacowana liczebność gatunków z dyrektywy Rady 92/43/EWG (z załączników nr II i IV) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE (z załącznika nr I) występujących na obszarze Parku

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000	Oszacowana liczebność na terenie Parku	Status gatunku w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska
1	Ptaki			
1.1	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030	1-2 par	10-12 par
1.2	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	25-30 par	90-120 par
1.3	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089	1-3 par	30-60 par
1.4	Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	A104	więcej niż 100 par	1600-1800 par
1.5	Kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	A119	1-5 par	10-40 par
1.6	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	5-10 terytorialnych samców	80-120 terytorialnych samców
1.7	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	10-15 par	80-100 par
1.8	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	15-20 par	30-50 par
1.9	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	11-13 par	30-35 par
1.10	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	25-30 par	150-180 par
1.11	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238	500-650 par	1100-13000 par
1.12	Dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	około 35 par	60-90 par
1.13	Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	28-35 par	60-90 par
1.14	Jarzębatka (<i>Sylvia nisoria</i>)	A307	20-30 par	200-220 par
1.15	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	mniej niż 200 par	300-600 par

1.16	Muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>)	A321'	mniej niż 3000 par	5 000-10 000 par
1.17	Gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	A338	80-100 par	1000-1500 par
1.18	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155	więcej 100 par	500-550 par
1.19	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165	więcej niż 100 par	100-300 par
2	Ssaki			
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	mniejszy niż 2% udziału w zespole nietoperzy Parku	51-100 osobników
2.2	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	10 – 20 osobników	60-90 osobników
2.3	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	obszar Parku jest częścią terytorium watahy	więcej niż 40 osobników
2.4	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	5 – 10 osobników	10-20 osobników
2.5	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	obszar Parku jest częścią terytorium dla 2 – 5 osobników	więcej niż 14 osobników
2.6	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	2647	30-40 osobników w hodowli zamkniętej; dodatkowo, obszar Parku jest częścią terytorium stad o łącznej liczebności do 120 osobników w okresach ich maksymalnej koncentracji	350-400 osobników
3	Płazy i gady			
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	nieliczny	P ⁴⁾
4	Bezkęgowce			
4.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014	nieliczny	P ⁴⁾
4.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	nieliczny	P ⁴⁾
4.3	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060	nieliczny	P ⁴⁾
4.4	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	1065	nieznany	P ⁴⁾
4.5	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma bamabita</i>)	1084	regularnie występujący	P ⁴⁾
4.6	Bogatek wspianiały (<i>Buprestis splendens</i>)	1085	nieliczny	P ⁴⁾
4.7	Zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086	liczny, regularnie występujący	P ⁴⁾
4.8	Ponurek Schneidera (<i>Boros schneideri</i>)	1920	średnio liczny, regularnie występujący	P ⁴⁾
4.9	Rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1925	nieliczny	P ⁴⁾
4.10	Konarek tajgowy	4021	nieliczny, regularnie występujący	P ⁴⁾

⁴⁾ P - obecność danego gatunku w obszarze, przy braku określenia jego liczebności.

	(<i>Phryganophilus ruficollis</i>)			
4.11	Zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	4026	nieliczny, regularnie występujący	P ⁴⁾
5	Rośliny			
5.1	Leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	3 stanowiska	C ⁵⁾
5.2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	1 stanowisko	12 stanowisk
5.3	Rzepik szczeciniasty (<i>Agrimonia pilosa</i>)	1939	4 stanowiska	8 stanowisk

2.12.3. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 92/43/EWG, na części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku

Lp.	Nazwa siedliska	Kod Natura 2000	Parametr 1 Powierzchnia siedliska	Parametr 2 Struktura i funkcja	Parametr 3 Szanse zachowania	Łączna ocena stanu ochrony
1	Murawy bliźniczkowe	6230-4	U1 ⁶⁾	U1	U1	U1
2	Świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	U1	U1	FV ⁷⁾	U1
3	Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170-2	FV	FV	FV	FV
4	Bór sosnowy bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>)	91D0-2	FV	FV	FV	FV
5	Borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	91D0-5	FV	FV	FV	FV
6	Subborealna brzezina bagienna (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0-6	FV	FV	FV	FV
7	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0-3	FV	FV	FV	FV

2.12.4. Stan ochrony gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunków ptaków wymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 2009/147/WE na części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku.

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000	Parametr 1 Populacja	Parametr 2 Siedlisko	Parametr 3 Szanse zachowania	Łączna ocena
1	Ptaki					
1.1	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030	U1	U1	U1	U1
1.2	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	FV	FV	FV	FV
1.3	Jarzębatka (<i>Sylvia nisoria</i>)	A307	U1	U1	U1	U1
1.4	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089	U2 ⁸⁾	U2	U1	U2
1.5	Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	A104	FV	FV	FV	FV
1.6	Gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	A338	U1	U1	U1	U1

⁵⁾ C - powszechna obecność danego gatunku w obszarze, przy braku określenia jego liczebności.

⁶⁾ U1 - ocena stanu: niezadowalający.

⁷⁾ FV - ocena stanu: właściwy.

⁸⁾ U2 - ocena stanu: zły.

1.7	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	U1	U1	U1	U1
1.8	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207	FV	FV	FV	FV
1.9	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	FV	FV	FV	FV
1.10	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	FV	FV	FV	FV
1.11	Lelek (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	A224	U2	U2	U2	U2
1.12	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>) ⁹⁾	A234	FV	FV	FV	FV
1.13	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>) ⁹⁾	A236	FV	FV	FV	FV
1.14	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>) ⁹⁾	A238	FV	FV	FV	FV
1.15	Dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>) ⁹⁾	A239	FV	FV	FV	FV
1.16	Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>) ⁹⁾	A241	FV	FV	FV	FV
1.17	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>) ⁹⁾	A320	FV	FV	FV	FV
1.18	Muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>) ⁹⁾	A321	FV	FV	FV	FV
2	Ssaki					
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	XX ¹⁰⁾	FV	XX	XX
2.2	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	FV	FV	FV	FV
2.3	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	FV	FV	FV	FV
2.4	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	FV	FV	FV	FV
2.5	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	U1	FV	U1	U1
2.6	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	2647	FV	FV	U1	U1
3	Płazy i gady					
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	U1	U1	U1	U1
4	Bezkręgowce					
4.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014	U1	FV	FV	U1
4.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	U1	FV	XX	U1
4.3	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060	FV	FV	FV	FV
4.4	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	1065	U2	U2	U2	U2
4.5	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma bamabita</i>)	1084	FV	FV	FV	FV
4.6	Bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>)	1085	FV	U1	FV	U1
4.7	Zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086	FV	FV	FV	FV
4.8	Ponurek Schneidera (<i>Boros schneideri</i>)	1920	FV	FV	FV	FV
4.9	Rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1925	U1	U1	U1	U1
4.10	Konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>)	4021	FV	FV	FV	FV
4.11	Zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	4026	FV	FV	FV	FV
5	Rośliny					
5.1	Leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	FV	U1	FV	U1
5.2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	U2	U1	U2	U2
5.3	Rzepik szczeciniasty (<i>Agrimonia pilosa</i>)	1939	FV	FV	FV	FV

⁹⁾ Na terenie Obwodu Ochronnego Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo populacja ptaków gniazdujących w dziuplach (dzięcioły i muchołówki) uzyskała według przyjętej kategoryzacji ocenę U1 (stan niezadawalający) ze względu na aktualnie zbyt małą ilość martwego drewna w porównaniu z Obwodu Ochronnego Sierganowo i Dziedzinka. W planie ochrony nie przewiduje się usuwania martwego drewna i w związku z tym należy oczekiwać, iż warunki bytowania wymienionych gatunków będą ulegały systematycznej poprawie. Obszar objęty ochroną ścisłą zajmuje ponad 50% terenu Parku, gdzie stan ochrony siedliska został oceniony jako właściwy (FV).

¹⁰⁾ XX - ocena stanu: nieznan (w przypadku braku danych).

2.12.5. Stan ochrony regularnie występujących migrujących gatunków ptaków, niewymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 2009/147/WE, stanowiących przedmioty ochrony części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku.

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000	Parametr 1 Populacja	Parametr 2 Siedlisko	Parametr 3 Szanse zachowania	Łączna ocena
Ptaki migrujące						
1	Słonka <i>Scolopax rusticola</i>	A155	FV	FV	FV	FV
2	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	A165	FV	FV	FV	FV

3. Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony

Obszar Parku został objęty prawną ochroną na podstawie decyzji Departamentu Leśnictwa Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 29 grudnia 1921 r., natomiast Białowiecki Park Narodowy został utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 21 listopada 1947 roku o utworzeniu Białowieckiego Parku Narodowego (Dz. U. 1947, Nr 74, poz. 469), a jego aktualny obszar i granice zostały ustalone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1996 r. w sprawie Białowieckiego Parku Narodowego (Dz. U. 1996, Nr 93, poz. 424). Obszar Parku w całości jest objęty specjalnym obszarem ochrony siedlisk i obszarem specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska. Obszar ten został zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty 1 października 2007 r. i zgłoszony jako obszar specjalnej ochrony ptaków 1 czerwca 2004 r. Granice części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska pokrywającego się z granicami Parku określone są w załączniku nr 3 do rozporządzenia. Obszar objęty ochroną ścisłą, leżący pomiędzy rzeką Narewką od zachodu, rzeką Hwoźną od północy, granicą państwa od wschodu, Drogą Browską i granicą Polany Białowieskiej od południa oraz teren Parku Pałacowego i Ośrodka Hodowli Żubrów stanowi Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO.

3.1. Położenie gruntów Parku

Województwo	Gmina	Powierzchnia [ha]
Podlaskie	Białowieża	6 055,6357
	Narewka	4 461,6309
Razem		10 517,2666

3.2. Powierzchnia Parku według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosi 10 517,2666 ha, w tym w użytkowaniu wieczystym Parku 10516,9100 ha i stanowi następujące użytki gruntowe

Lp.	Rodzaj użytku gruntowego	Grupa kategorii użytkowania (rodzaj powierzchni)	Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa [ha]	Powierzchnia gruntów niebędących własnością Skarbu Państwa [ha]	Razem powierzchnia Parku [ha]	Udział w powierzchni Parku [%]
1	Lasy	drzewostany, grunty leśne niezalesione, grunty związane z ochroną Parku	9974,2599	-	9974,2599	94,84
2	Grunty zadrzewione lub zakrzaczone	zadrzewienia	1,4864	-	1,4864	0,01
3	Użytki rolne	grunty orne, łąki trwałe, pastwiska trwałe	14,9406	0,3599	15,3005	0,15

4	Grunty pod wodami	grunty pod wodami stojącymi, grunty pod wodami płynącymi	19,1866	-	19,1866	0,18
5	Tereny komunikacyjne	tereny komunikacyjne	0,0270	-	0,0270	0,00
6	Tereny osiedlowe	tereny osiedlowe	45,4535	-	45,4535	0,43
7	nieużytki	nieużytki (bagna, odłogi)	446,1373	-	446,1373	4,24
8	Tereny różne	tereny różne	15,4154	-	15,4154	0,15
Razem			10516,9067	0,3599	10517,2666	100,00

3.3. Podział Parku na obręby i obwody ochronne

Obręb ochronny	Obwód ochronny	Numery oddziałów ¹¹⁾	Powierzchnia [ha]			
			Leśna	Związana z ochroną Parku	Nieleśna	Razem
Rezerwat	Cupryki	158,159, 189, 190, 221, 253, 282, 313, 339, 368	1052,50	22,04	168,63	1243,17
	Gruszki	104-107, 130-132, 160-162, 191A,C,D-193, 225	1310,87	42,35	73,30	1426,52
	Masiewo	108, 109, 133, 134, 163, 164, 194, 195, 226, 227, 258A,B	1069,00	27,18	24,11	1120,29
	Zamosze	110, 111, 135, 136, 165, 166, 196, 197, 228, 229, 259-261	1296,02	33,30	50,20	1379,52
	Sierganowo	191B, 191C, 222, 223, 224A, 254, 255, 283-285, 314, 315, 340, 341, 369, 370, 398, 398A, 398B, 398C, 398D, 398F, 398G, 398H, 399	2079,34	29,04	194,86	2303,24
	Dziedzinka	256A, 256B, 256C, 256D, 256F, 257, 258C, 258D, 286-289, 290A, 290B, 316-320, 342-346, 371-374, 375A, 375B, 400, 401A, 401B, 401C, 401D, 401F, 402A, 403	2719,89	22,46	27,62	2769,97
Razem obręb ochronny Rezerwat			9527,62	176,37	538,72	10242,71
Ośrodek Hodowli Żubrów	Ośrodek Hodowli Żubrów	420B,C, 421A,B, 425C,D, 450B	255,91	14,34	4,31	274,56

¹¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone dużą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

Obręb ochronny	Obwód ochronny	Numery oddziałów ¹⁾	Powierzchnia [ha]			
			Leśna	Związana z ochroną Parku	Nieleśna	Razem
Razem Ośrodek Hodowli Żubrów			255,91	14,34	4,31	274,56
Razem Białowiecki Park Narodowy			9783,53	190,71	543,03	10 517,27

3.4. Użytki rolne obejmują 15,31 ha, w tym:

- 1) odłogi – 12,86 ha,
- 2) łąki trwałe – 0,58 ha,
- 3) pastwiska – 1,87 ha.

3.5. Powierzchnia otuliny Parku wynosi 3224,26 ha i obejmuje wyłącznie lasy należące do Skarbu Państwa, administrowane przez nadleśnictwa Białowieża i Browsk.

3.6. Park w około 80 % graniczy z gruntami Skarbu Państwa, w pozostałych 20 % graniczy z gruntami prywatnymi, znajdującymi się w sołectwach: Stoczek, Zastawa, Pogorzelce Gmina Białowieża oraz Stare Masiewo Gmina Narewka.

OBSZARY OCHRONY ŚCISŁEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia [ha]
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 135A, 135B, 135Ca-cx, 135Da-j, 136Aa-g,l,n, 160C, 191A, 191B, 191C, 192, 193C, 193D, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229A, 229Bb-l, 229C, 229Db-n, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260A, 260Bb-o, 260C, 260Db-h, 261A, 261Bb-m, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290A, 290Bb-j, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320A, 320Bb-i, 320C, 320Db-j, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346A, 346Bb-h, 346C, 346Db-k, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375Bb-n, 398A, 398B, 398C, 398D, 398F, 398Ga-f,j,x,y, 398H, 399A, 399B, 399Ca-c, 400A, 400B, 401A, 401B, 402Af-t, 402Az-ax	6059,27
2	Ochrona czynna	Oddziały – 104A, 104B, 105, 106, 107, 108, 109A, 109B, 110Ab,c,g,h,m-t, 110B, 111Aa-d,k,m,n, 111B, 111Cb-l, 130, 131, 132, 133, 134, 135Cdx, 135Dk, 136Ah-k,m,o-s, 136Bb-m, 136C, 136Db-k, 158, 159, 160A, 160B, 160D, 161, 162, 163, 164, 165, 166A, 166Bb-o, 166C, 166Db-g, 189, 190, 193A, 193B, 194, 195, 196, 197A, 197Bb-h, 197C, 197Db-h, 221, 253, 282, 313, 339B, 339C, 339D, 368A, 368B, 368E, 398Gg-i,k-w,z,ax, 399Cd,f, 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 402Aa-d, 402Aw,y, 403a-c oraz rzeki Braszcza, Łutownia, Narewka w granicach Parku	4104,63
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 110Aa,d,f,i-l, 111Af-j,l, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320 Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba, 398 (Park Pałacowy), 403d,f, 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B, 402Ax oraz działki nr 726, 732, 742 obręb ewidencyjny Budy	353,37
Razem			10 517,27

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone dużą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

**OPIS GRANIC, MAPA OBSZARU NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI
OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU**

- I. Granice obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części pokrywającej się z granicami Parku opisują następujące kompleksy (zawierające się w konturach, których wierzchołki stanowią pary współrzędnych)¹⁾:

Nazwa kompleksu	Współrzędne wierzchołków X-Y					
	Lp	x	y	Lp	x	y
Kompleks główny (powierzchnia 10 193,6938 ha)	1	829500.2872	560951.4026	300	832411.7969	561635.7935
	2	829550.1582	560830.744	301	832412.0634	561635.9029
	3	829597.4428	560707.0115	302	832426.183	561641.6115
	4	823215.8472	551634.0323	303	832487.5296	561542.2377
	5	823221.4118	551635.2471	304	831628.0353	561544.457
	6	823235.6957	551638.8077	305	832713.8674	561172.1542
	7	823254.3185	551639.6756	306	831299.5429	561420.0183
	8	823271.9197	551636.2328	307	831460.2649	561480.7881
	9	823218.4951	551624.9732	308	831617.5404	561540.1864
	10	823215.8927	551633.8737	309	830550.0045	561194.332
	11	826260.3685	561366.4058	310	830582.5757	561207.2817
	12	826262.9262	561366.565	311	830715.5652	561260.1862
	13	826448.2746	561374.7241	312	830824.606	561303.5553
	14	826503.7502	561377.9984	313	830931.7803	561346.1786
	15	826748.0953	561391.8372	314	831003.372	561374.6359
	16	827379.8179	561427.5317	315	831028.8274	561316.2066
	17	827544.4858	561438.1543	316	831030.4271	561312.5376
	18	827686.8218	561445.7262	317	831035.3458	561314.4812
	19	827852.6609	561455.7889	318	830738.4397	560761.8943
	20	826847.6266	561397.4072	319	830768.4556	560832.9695
	21	827037.9744	561407.7931	320	830679.9654	560969.9964
	22	827100.0132	561411.7966	321	830574.7284	561133.0438
	23	827243.9723	561420.4763	322	830573.0489	561136.9904
	24	827293.7549	561423.352	323	832799.6838	559824.5884
	25	827335.677	561425.3832	324	831574.0546	561601.6924
	26	827359.9867	561426.5604	325	831601.7117	561612.5687
	27	827993.2649	561465.6634	326	831625.093	561547.5786
	28	828204.6829	561479.4367	327	831610.007	561563.5743
	29	828258.3741	561483.9405	328	826526.6182	549106.4127
	30	828342.3965	561489.8013	329	826520.7571	548984.1065
	31	828363.061	561490.7114	330	826520.4685	548978.0089
	32	825747.7864	561327.0523	331	826516.5006	548895.1376
	33	825851.0754	561332.8033	332	826506.885	548680.9363
	34	825852.3387	561334.4793	333	826506.671	548675.2818
	35	825875.4911	561337.829	334	826500.682	548520.6408

¹⁾ Opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej, w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt 1 ust 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz.U. 2012 r. poz. 1247).

36	825885.4832	561339.2785	335	826499.8524	548507.6358
37	826124.7803	561355.7249	336	826444.1868	548540.0739
38	826229.5874	561363.8917	337	826374.8726	548580.0475
39	826230.9347	561364.0188	338	826284.7377	548633.9857
40	826237.8814	561364.6513	339	826261.6569	548651.326
41	824954.8053	560190.2873	340	826210.5669	548645.7454
42	825145.2991	559663.4277	341	826150.8669	548657.4274
43	825028.6365	559998.2766	342	826140.8899	548658.7127
44	825021.2931	560017.0846	343	826130.8624	548657.9936
45	825313.4068	559092.4835	344	826088.5517	548656.4929
46	825342.4882	559110.7377	345	826051.6092	548667.9146
47	825341.5104	559144.5659	346	825990.5718	548742.2683
48	825339.7833	559151.0338	347	825967.808	548747.3243
49	825339.0109	559153.9506	348	825941.5293	548744.0379
50	825335.9358	559165.488	349	825926.171	548748.9107
51	825312.1738	559219.609	350	825893.0066	548776.6539
52	825305.148	559235.6246	351	825870.7315	548813.4464
53	825269.6502	559333.7723	352	825870.0886	548842.6004
54	825269.6498	559333.7732	353	825854.1512	548879.9736
55	825219.0075	559473.7753	354	825842.0753	548912.8352
56	825207.9626	559483.5833	355	825821.9538	548969.4772
57	825454.807	558846.2443	356	825809.7751	549002.4153
58	825396.3787	558930.6475	357	825775.6695	549120.5983
59	825421.2492	559002.8325	358	825751.921	549156.5685
60	825462.6993	559090.5735	359	825746.7729	549162.6674
61	825295.3169	559075.4431	360	825743.2647	549166.8107
62	823993.2593	561060.4462	361	825737.4066	549173.746
63	824164.819	561189.2949	362	825734.787	549209.93
64	824205.4652	561199.7621	363	825730.5126	549250.8025
65	824213.3936	561195.4926	364	825714.9844	549287.3488
66	824230.9391	561198.5469	365	825706.5211	549300.1008
67	824238.5362	561183.092	366	825702.1671	549319.9343
68	824250.8667	561161.6745	367	827760.1354	549934.9696
69	824264.1986	561150.8849	368	827751.1603	549934.217
70	824289.5071	561153.2684	369	827746.899	549871.0297
71	824306.6821	561154.888	370	827705.8317	549866.2978
72	824311.9817	561117.4359	371	827663.0792	549861.3671
73	824338.5859	561070.263	372	827630.0014	549857.5137
74	824371.5638	561072.363	373	827539.9529	549847.0138
75	824377.4781	561072.7392	374	827337.3262	549823.4685
76	824378.776	561085.4902	375	827072.6003	549940.2228
77	824390.0588	561089.8381	376	827212.6805	549806.7495
78	824412.6996	561090.0461	377	827069.2793	549787.4961
79	824417.763	561078.0574	378	828069.0696	549930.2008
80	824428.576	561056.2265	379	828047.3589	549930.5874
81	824433.6108	561047.0703	380	827950.2952	549932.3593
82	824433.8851	561017.353	381	827919.9025	549932.7745
83	824459.7453	560973.7185	382	827063.8057	549940.3275
84	824510.8524	561028.2243	383	827056.9865	549780.2202

85	824523.7069	561058.1587	384	827048.353	549578.4077
86	824533.887	561055.069	385	826918.3738	549581.1881
87	824541.4623	561043.1177	386	826873.5442	549582.1528
88	824565.5495	561062.7402	387	826752.5925	549584.7564
89	824578.0087	561049.6974	388	826746.5904	549584.8882
90	824581.9368	561036.0972	389	826745.8437	549567.7409
91	824619.034	561012.2082	390	826736.4738	549352.5764
92	824631.7139	561037.671	391	826537.1383	549358.2325
93	824663.6961	561042.1993	392	826532.8424	549255.425
94	824672.8539	561058.3981	393	826526.6182	549106.4127
95	824687.2786	561060.5025	394	827067.3738	549940.2213
96	824699.0417	561085.5529	395	828481.6481	549925.6309
97	824708.2736	561086.9759	396	828665.8843	549924.9472
98	824718.6605	561083.4129	397	828663.126	549875.8394
99	824729.8611	561093.8555	398	828661.0642	549838.9512
100	824726.5634	561107.4677	399	828601.1392	549839.2209
101	825237.7881	561262.4374	400	828477.0935	549839.7744
102	824385.5393	560759.6911	401	825238.8547	551131.1569
103	824341.3219	560789.3696	402	825225.9517	551147.7694
104	824212.5169	560945.8826	403	825223.1371	551160.4675
105	824212.371	560946.0477	404	825231.0274	551195.0044
106	824189.8151	560968.1203	405	825195.8709	551361.5001
107	824176.9071	560983.4102	406	825186.9381	551382.8564
108	824146.9325	561023.5771	407	825204.0441	551436.5572
109	824113.8075	561034.8987	408	825215.9165	551459.6583
110	824085.5903	561022.8921	409	825220.2374	551474.7571
111	824069.6904	561027.7849	410	825222.0498	551481.088
112	824039.2321	561038.1481	411	825227.3525	551499.6252
113	824018.9227	561048.9048	412	825324.5603	550629.3101
114	823993.2593	561060.4462	413	825316.0315	550682.2396
115	824937.6833	560237.7407	414	825315.7455	550693.3435
116	824966.46	560339.188	415	825309.7017	550735.5661
117	824949.1552	560463.751	416	825305.8259	550756.3272
118	824902.3121	560494.3595	417	825297.9129	550809.3984
119	824748.4699	560569.4109	418	825292.4199	550821.3825
120	824606.7363	560626.2508	419	825290.7358	550850.5202
121	825324.9078	561296.3208	420	825286.3284	550858.9276
122	825694.2451	561323.1546	421	825284.1195	550863.1361
123	825702.5843	561323.7655	422	825280.3142	550895.9747
124	825282.8763	561293.9955	423	825281.8667	550902.0061
125	825319.8511	561296.0445	424	825279.9224	550927.1098
126	825240.1313	561291.7454	425	825271.2746	550975.3994
127	825276.5606	561293.6453	426	825265.1294	551017.0778
128	825242.6003	561261.6839	427	825265.3532	551025.3258
129	825240.1313	561291.7454	428	825255.3313	551112.2657
130	823277.9137	556909.4965	429	825409.5199	550086.3858
131	823315.5426	556377.5789	430	825404.9036	550160.9882
132	823289.033	556752.2893	431	825406.7044	550215.1681
133	823278.2882	556904.203	432	825401.966	550244.9005

134	823277.9137	556909.4965	433	825409.9491	550267.8462
135	823315.5426	556377.5789	434	825397.3833	550278.7935
136	823349.2995	555852.4349	435	825374.5786	550309.7901
137	823345.069	555918.1789	436	825358.3116	550353.1791
138	823315.5426	556377.5789	437	825360.9829	550362.163
139	823349.2995	555852.4349	438	825358.6763	550382.4281
140	823349.2995	555852.4349	439	825355.8455	550392.1418
141	823422.9944	554760.4701	440	825356.7912	550396.3299
142	823389.6768	555259.8578	441	825352.6531	550418.0131
143	823387.4946	555292.6424	442	825352.5633	550432.9786
144	823422.9944	554760.4701	443	825337.9044	550465.2496
145	823462.549	554221.6404	444	825329.4906	550514.2984
146	823458.7043	554274.0113	445	825330.7492	550535.979
147	823454.801	554327.2013	446	825330.0243	550545.5958
148	823422.9944	554760.4701	447	825340.6832	550573.9412
149	823462.549	554221.6404	448	825341.9061	550586.8597
150	823498.6454	553686.3247	449	825335.8326	550597.9726
151	823462.549	554221.6404	450	825416.7413	549774.7193
152	823498.6454	553686.3247	451	825417.5197	549792.3582
153	823534.4944	553152.6023	452	825412.9905	549830.188
154	823498.6454	553686.3247	453	825401.5117	549870.3493
155	823574.1077	552627.7616	454	825397.0577	549912.9275
156	823606.3618	551792.2621	455	825413.2539	549927.7283
157	823592.4979	551947.9124	456	825420.7249	549964.2531
158	823606.5249	551939.8597	457	825419.5668	549979.1314
159	823571.4911	552584.3972	458	825411.2846	550014.6079
160	823574.1077	552627.7616	459	825412.6784	550035.282
161	824552.3521	551454.8042	460	825416.7413	549774.7193
162	824542.3137	551454.1147	461	825693.7724	549336.4734
163	824188.2579	551429.867	462	825655.2978	549340.4125
164	825074.8236	551489.2444	463	825641.8954	549365.0578
165	825216.9045	551499.4821	464	825620.9404	549380.5795
166	825133.0701	551493.4427	465	825606.7241	549417.9824
167	823534.4944	553152.6023	466	825592.0203	549449.8215
168	823574.1077	552627.7616	467	825565.15	549481.9885
169	823561.2865	552627.0553	468	825537.4102	549513.5346
170	823564.4157	552643.5944	469	825442.3639	549625.8039
171	823568.9716	552665.75	470	825430.4998	549643.0634
172	823566.7026	552687.518	471	825428.4243	549674.5405
173	823552.5642	552891.6184	472	825427.133	549681.4442
174	823534.4944	553152.6023	473	825404.4787	549725.6826
175	823607.1216	551783.6579	474	825415.6621	549755.6481
176	824188.2579	551429.867	475	829690.34	549906.8256
177	823651.3117	551393.4018	476	829690.733	549912.2261
178	823265.2986	551366.5609	477	829558.0831	549913.7122
179	823263.0516	551417.065	478	829364.7735	549915.8628
180	823257.2714	551480.202	479	829336.957	549916.1873
181	823249.3628	551542.6441	480	830322.2772	549250.012
182	823240.7299	551576.1054	481	830263.4682	549250.4208

183	823239.1843	551580.8175	482	830030.7487	549251.3925
184	823227.4838	551616.4049	483	830038.0448	549353.7359
185	823307.2733	551629.3223	484	829971.9678	549357.5666
186	823311.2134	551630.6107	485	829852.5191	549405.8709
187	823414.2282	551664.3505	486	829855.0485	549435.9369
188	823438.2548	551679.694	487	829866.6922	549574.507
189	823535.2183	551698.0047	488	829867.8037	549587.7524
190	823611.5717	551733.7209	489	829877.5673	549703.7887
191	823607.1216	551783.6579	490	829878.0701	549709.7738
192	823438.2548	551679.694	491	829699.7553	549712.0355
193	823460.3321	551693.7983	492	829675.9546	549712.3395
194	823531.1384	551739.0235	493	829681.8846	549792.0465
195	823533.2492	551717.7706	494	833124.4	554584.3673
196	823535.2183	551698.0047	495	833141.7409	554271.8762
197	823438.2548	551679.694	496	833164.1146	553941.627
198	823429.6775	558954.8375	497	831219.5276	550864.517
199	823727.422	558975.3482	498	831208.1907	550860.1062
200	823161.2179	558409.6183	499	831101.6574	550817.9828
201	823158.2189	558409.4839	500	830969.4302	550764.6628
202	823157.6855	558459.3067	501	830893.9051	550735.2526
203	823156.7301	558516.3638	502	830786.5721	550691.0789
204	823155.7841	558576.0245	503	830680.7509	550647.1982
205	823154.9505	558630.733	504	830599.1551	550614.1326
206	823154.0006	558694.5286	505	830580.8713	550604.6456
207	823153.8978	558739.4604	506	830566.4995	550596.1056
208	823153.5582	558744.3246	507	830560.0613	550588.3321
209	823153.3405	558762.0789	508	830554.1177	550577.562
210	823154.2512	558797.7445	509	830551.0643	550570.6372
211	823151.4007	558933.0998	510	830545.3831	550551.4554
212	823151.2873	558937.2034	511	830531.3627	550492.4935
213	823429.6775	558954.8375	512	830508.0726	550402.3699
214	825177.8593	559080.6545	513	830506.8099	550398.0806
215	825177.3751	559070.6952	514	830499.4579	550373.1035
216	825174.781	559017.5288	515	830487.9606	550344.668
217	825114.8483	558975.7824	516	830474.5118	550314.1922
218	825134.0608	558939.3052	517	830462.2258	550283.3864
219	825184.2806	558843.923	518	830438.0035	550212.2948
220	825280.4949	558844.3697	519	830431.0549	550189.8249
221	825287.6025	558844.407	520	830422.5981	550148.5286
222	825288.6035	558844.4118	521	830412.6571	550116.5127
223	824779.3119	559051.0864	522	830398.2901	550070.6855
224	825177.8593	559080.6545	523	830389.8912	550015.6238
225	823185.8368	557898.0838	524	830386.1593	549983.8638
226	823183.8498	557917.769	525	830380.5511	549946.7418
227	823177.4731	557977.5509	526	830372.8768	549910.0086
228	823171.309	558036.6895	527	830365.9369	549877.2059
229	823165.1192	558096.5681	528	830365.0529	549869.225
230	823162.2366	558154.339	529	830357.5824	549804.1628
231	823161.3679	558216.3853	530	830350.5452	549658.9537

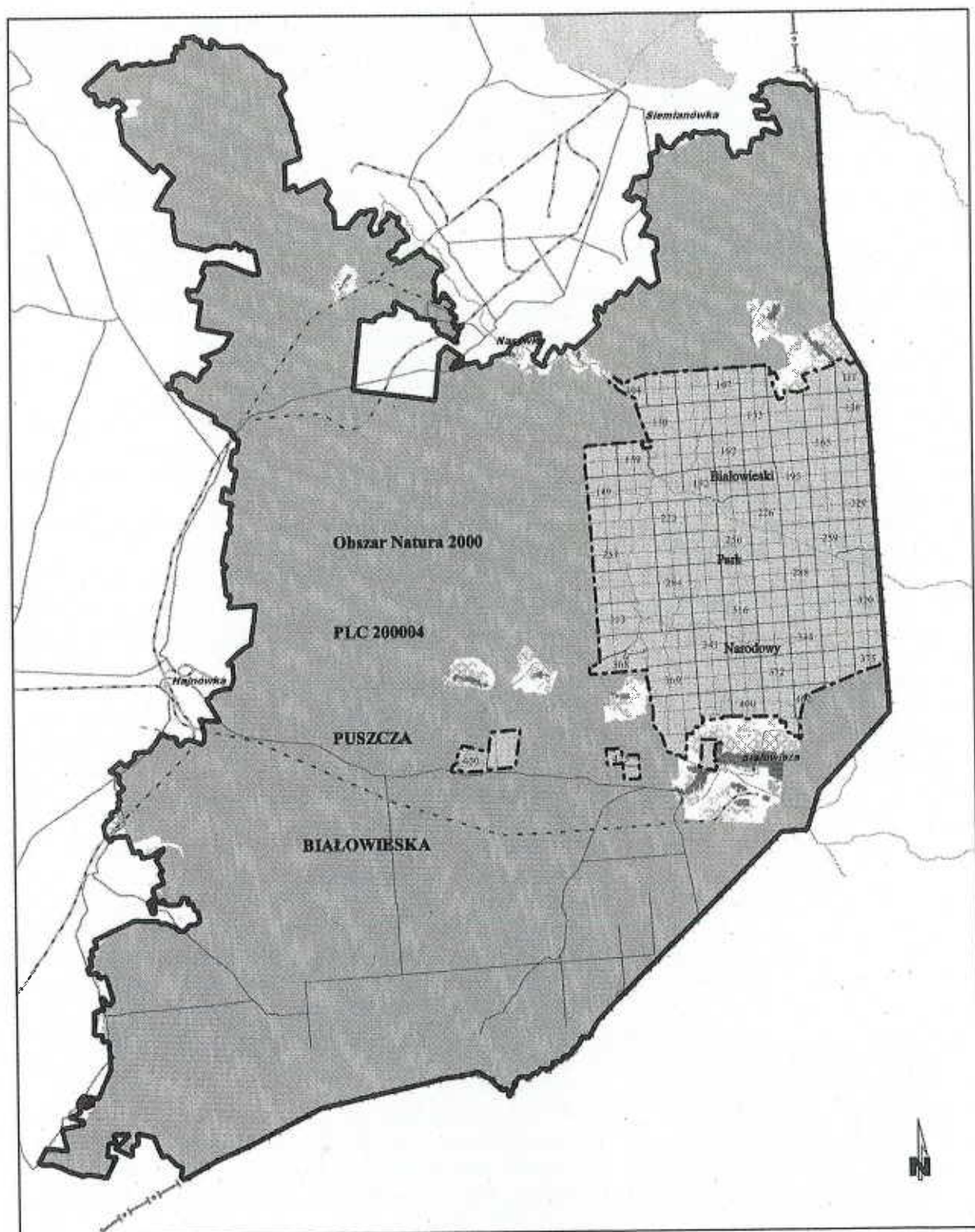
232	823160.3276	558272.7186	531	830350.7621	549618.4397
233	823159.2443	558336.039	532	830355.9562	549570.6993
234	823158.3563	558396.6228	533	830382.935	549368.0881
235	823185.8368	557898.0838	534	830385.0179	549352.2403
236	823237.4024	557381.8003	535	830387.578	549332.7443
237	823231.8206	557445.2144	536	830393.6987	549311.9204
238	823226.7949	557500.4177	537	830406.557	549278.4542
239	823220.9674	557559.9585	538	830409.8405	549261.7669
240	823214.5585	557621.8219	539	830410.2652	549248.685
241	823207.9931	557680.9866	540	830409.5394	549232.4091
242	823201.5746	557738.234	541	830408.5227	549225.0745
243	823195.5133	557798.4475	542	830406.1501	549219.0144
244	823192.6181	557828.4037	543	830394.2327	549197.7636
245	823189.9754	557857.1472	544	830381.1696	549180.6683
246	823185.8368	557898.0838	545	830365.6197	549163.6769
247	823277.9137	556909.4965	546	830334.1119	549137.1092
248	823274.5663	556965.6794	547	830330.6534	549134.636
249	823270.0225	557023.1523	548	830322.3771	549248.6359
250	823269.0512	557035.2334	549	833214.8267	553182.4281
251	823264.9655	557080.6974	550	833239.2631	552770.9355
252	823253.5206	557196.3421	551	832767.0944	551469.887
253	823250.0675	557242.0384	552	832746.26	551464.3463
254	823248.5803	557258.5871	553	832696.187	551452.2117
255	823243.0709	557319.0601	554	832635.3731	551436.249
256	823239.2846	557360.5195	555	832620.4579	551430.3735
257	823237.4024	557381.8003	556	832533.385	551395.845
258	824278.5521	559013.9441	557	832461.1275	551367.469
259	824028.5203	558995.8857	558	832401.5017	551343.2571
260	824275.5562	559013.7196	559	832327.084	551313.0839
261	828840.8972	561517.1303	560	833299.8177	551873.9603
262	829246.09	561548.2176	561	833299.8229	551873.8103
263	829269.9867	561493.1391	562	833285.6547	551852.791
264	829279.8887	561470.1644	563	833208.4335	551738.2411
265	829281.8711	561465.5675	564	833179.273	551695.1327
266	829382.4767	561230.8093	565	833147.0924	551650.4774
267	829384.7626	561225.2618	566	833135.4119	551634.2207
268	829722.5096	560395.756	567	833107.2314	551592.8786
269	829907.8803	560720.7484	568	833093.0605	551571.6491
270	830144.5142	560676.1335	569	833085.0149	551562.0072
271	830380.0099	560631.719	570	833077.3224	551555.1712
272	829986.0123	560489.2713	571	833070.0338	551550.5421
273	829907.8803	560720.7484	572	833058.8839	551545.5184
274	830550.1362	560693.5563	573	833046.9194	551541.748
275	829538.261	561287.8318	574	832969.8889	551523.9298
276	829605.2224	561314.3853	575	832893.9353	551501.6331
277	829662.3148	561175.5648	576	832847.8764	551490.6794
278	829706.6635	561067.7104	577	831596.5712	551016.6539
279	829384.9839	561511.7939	578	831535.9579	550990.3252
280	833081.1999	555215.8418	579	831502.1953	550979.0783

	281	833123.8774	554593.9215	580	831464.6274	550964.6753
	282	833041.1389	555838.1834	581	831353.5023	550918.397
	283	832993.5321	556565.9188	582	831300.8661	550896.481
	284	832938.426	557408.8921	583	831251.5504	550876.9735
	285	832865.3337	558859.1843	584	831579.5002	551009.4318
	286	832878.6224	558663.8841	585	832243.7079	551279.0746
	287	832905.3441	558150.3398	586	832144.5627	551238.6995
	288	832908.6776	558060.9201	587	832057.5608	551203.0022
	289	832921.3591	557720.5313	588	831977.5579	551171.3332
	290	831661.6285	561636.1436	589	831792.3441	551096.9356
	291	831743.3491	561669.0392	590	831728.9103	551073.6828
	292	831957.1065	561754.907	591	828341.5254	549926.9571
	293	832002.2336	561693.7184	592	828190.913	549929.0483
	294	832004.7033	561690.37	593	828140.4552	549929.7489
	295	832006.4036	561690.9999	594	829121.1057	549918.7257
	296	832010.5154	561692.535	595	829068.1571	549919.6423
	297	832165.0297	561536.0293	596	828961.5079	549921.4884
	298	832198.7786	561549.6711	597	828878.2727	549922.9293
	299	832386.9937	561625.7676	598	828698.2258	549924.6399
	300	832411.7969	561635.7935	599	829482.0413	561271.3949
Ośrodek Hodowli Żubrów – rezerwat I i II (powierzchnia 203,2608 ha)	Lp	x	y	Lp	x	y
	1	818565.1661	548177.8204	39	819377.6172	548169.0757
	2	818571.134	548296.7604	40	819163.8976	548154.1581
	3	818577.0982	548305.488	41	819048.3367	548141.8214
	4	818592.3996	548327.8661	42	818703.7281	548536.5519
	5	818643.7724	548403.0103	43	819987.2587	549484.8618
	6	818646.1925	548406.5482	44	819843.3894	548228.9881
	7	818656.1938	548411.0556	45	819735.5019	548219.401
	8	818702.6371	548431.9884	46	819834.9442	549077.3602
	9	818714.8508	548437.4891	47	819835.2747	549079.9893
	10	818749.6776	548453.1871	48	819835.9991	549085.7521
	11	818858.9269	548198.624	49	819860.9439	549284.193
	12	818814.8281	548211.8688	50	819882.0944	549450.1467
	13	818811.9476	548212.7339	51	819883.4606	549460.8666
	14	818795.4082	548217.7017	52	819885.2744	549475.0986
	15	818788.3865	548219.8105	53	820102.3161	549495.1456
	16	818750.2531	548229.86	54	820108.6725	549495.7137
	17	818689.5737	548245.8512	55	820223.751	549505.9994
	18	818661.4211	548143.8513	56	820421.7072	549523.3843
	19	818703.7281	548536.5519	57	820548.8957	549534.4943
	20	818779.5562	548736.525	58	820689.8503	549546.7738
	21	818840.8705	548894.9144	59	820889.232	549564.0682
	22	818941.3741	549042.872	60	820858.5235	549353.2958
	23	819121.5668	548993.5731	61	820836.8434	549201.6287
	24	819125.9061	548992.386	62	820836.4084	549198.5899
	25	819144.2576	548987.3652	63	820812.9987	549047.4235
	26	819147.6336	548986.4415	64	820782.6069	548823.7767
	27	819157.532	548983.7334	65	820763.3961	548691.7894
	28	819161.6338	548982.6112	66	820761.5019	548676.0045

	29	819163.5623	548982.0836	67	820750.2247	548579.616
	30	819326.6079	548938.3321	68	820733.0941	548467.5652
	31	819466.6458	548903.222	69	820711.5172	548305.4193
	32	819471.7059	548901.9562	70	820658.2541	548299.6132
	33	819494.997	548896.1078	71	820629.8773	548296.5143
	34	819626.076	548863.8301	72	820545.682	548291.9958
	35	819645.5058	548859.0389	73	820286.3075	548269.5339
	36	819801.9871	548823.2588	74	820120.8041	548254.0694
	37	819731.983	548191.3049	75	820026.8237	549488.3999
	38	819596.3747	548182.7968			
Ośrodek Hodowli Żubrów – rezerwaty III i IV (powierzchnia 71,2743 ha)	Lp	x	y	Lp	x	y
	1	824346.0643	548899.7502	13	824966.2635	547888.0388
	2	824365.3212	548660.0125	14	824962.0404	547887.4015
	3	824381.2267	548393.6856	15	824418.9005	547871.4982
	4	824180.5422	548380.0519	16	824404.426	548089.1847
	5	823838.591	548356.7021	17	824391.0438	548267.9511
	6	823797.3365	548883.6392	18	824382.4151	548378.5081
	7	824041.4015	548874.5917	19	824398.7988	548660.986
	8	824115.8757	548871.934	20	824686.2565	548669.2759
	9	824117.277	548892.398	21	824767.0603	548671.1835
	10	824249.3391	548897.6094	22	824916.7027	548677.6066
	11	824346.0643	548899.7502	23	824929.3589	548427.2758
	12	824936.8081	548318.3895	24	824929.3589	548427.2758
Park Pałacowy (powierzchnia 49,0377 ha)	Lp	x	y	Lp	x	y
	1	827607.9012	549043.0741	36	827347.9984	548168.4339
	2	827699.9417	549039.7649	37	827312.7706	548176.0305
	3	827699.3698	549028.8912	38	827238.1862	548162.8049
	4	827698.055	549003.8843	39	827177.526	548175.3149
	5	827606.0609	549008.1672	40	827181.1832	548193.6749
	6	827035.1948	549173.5038	41	827171.4932	548195.631
	7	827058.8617	549169.5505	42	827131.6649	548217.7661
	8	827262.4997	549165.4354	43	827101.3996	548229.7906
	9	827323.1694	549164.1802	44	827007.2301	548247.1234
	10	827490.5987	549161.3195	45	826954.9344	548256.3495
	11	827485.0533	549013.8019	46	826948.0479	548258.5933
	12	827477.3521	548807.6058	47	826941.5313	548264.885
	13	827448.8595	548808.668	48	826935.6472	548274.8732
	14	827461.785	548613.1014	49	826935.7169	548280.9332
	15	827475.1734	548554.0021	50	826934.6553	548289.2968
	16	827533.9046	548565.5954	51	826934.7043	548292.7829
	17	827530.7288	548522.1507	52	826936.3238	548298.0197
	18	827518.4618	548492.5277	53	826940.4352	548311.3152
	19	827528.8291	548492.9781	54	826941.59	548315.0498
	20	827528.4139	548477.8447	55	826987.9661	548397.2221
	21	827463.0336	548479.2368	56	827009.7812	548435.8681
	22	827460.8356	548428.6871	57	827010.1083	548533.0411
	23	827500.2999	548429.1277	58	827010.5781	548573.9686
	24	827501.0261	548433.0077	59	827012.8451	548620.0017
	25	827527.4331	548435.4875	60	827018.7365	548739.6357

26	827527.427	548435.0868	61	827020.7735	548781.0017
27	827525.696	548375.7122	62	827021.9051	548803.5102
28	827535.912	548377.3489	63	827030.2507	548969.5167
29	827534.0624	548371.0768	64	827038.8512	549151.5633
30	827528.4226	548351.9515	65	827033.9346	549150.7115
31	827525.1548	548340.8697	66	827595.837	549155.9565
32	827525.4249	548336.8441	67	827589.9262	549043.7204
33	827485.064	548141.2477			
34	827479.0336	548113.3834			
35	827394.3304	548130.2943			

2. Mapa obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części pokrywającej się z granicami Parku.

Legenda

- granica obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska
- granica Białowieckiego Parku Narodowego
- granica państwa
- numer oddziału w Białowieckim Parku Narodowym

Skala 1:162407

0 2500 5000 m

PLC 2000 1993 (Czerwonołaska Góra i Okolice, Puszcza Białowieska) nr województwa: 24/00000, Procentowy udział w: 1000000, Polaryzacja: 20.0, Wpływ na środowisko: 0.0007, 0.0007-02, Wykazana: 01/20-04, Substancja: 0.0007

IDENTYFIKACJA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW NA OBSZARZE PARKU W TYM IDENTYFIKACJA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ DLA ZACHOWANIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK NA OBSZARZE NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU

1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Zagrożenia dla populacji gatunku 2647²⁾ – żubr (<i>Bison bonasus</i>): 1) wysoki stopień kojarzenia osobników spokrewnionych ze sobą (wsobność populacji), 2) nekrotyczne zapalenie napletka, 3) zmniejszająca się dostępność terenów otwartych, 4) ograniczenia w dostępie do wody, 5) nadmierna koncentracja stad zimą, 6) izolacja przestrzenna niewielkich populacji, 7) wysoki stopień zarażenia pasożytami, 8) kłusownictwo	1. Monitoring parametrów populacji (w tym śmiertelność, rozrodczość, struktura wiekowo-płciowa). 2. Odłowy i przesiedlenia mające na celu tworzenie i wzmacnianie populacji poza Puszcą Białowieską. 3. Eliminacja osobników agresywnych lub wykazujących objawy chorobowe. 4. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 5. Porządkowanie i odkażanie zimowych miejsc dokarmiania oraz wodopojów. 6. Działania lekarsko-weterynaryjne mające na celu zapobieganie i zwalczanie masowego występowania choroby zakaźnej szerzącej się wśród zwierząt dzikich na określonym terenie (epizootcji) i pasożytów. 7. Konserwacja i budowa wodopojów. 8. Utrzymywanie i tworzenie atrakcyjnych miejsc żerowych. 9. Dążenie, w porozumieniu z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, zwanymi dalej „PGL LP”, do odtworzenia i poprawy stanu łąk na obszarze do 300 ha, zarządzanym przez PGL LP. 10. Rozpraszanie zimowego dokarmiania w celu zmniejszenia koncentracji stad, w porozumieniu z PGL LP. 11. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na zewnątrz Parku (na poziomie lokalnym i ponadlokalnym) oraz przez granicę państwową – na poziomie transgranicznym z częścią puszczy po stronie białoruskiej. 12. Podejmowanie wspólnie z Policją i służbami PGL LP działań prewencyjnych w otulinie Parku w celu eliminacji kłusownictwa
2	Rozprzestrzenianie się gatunków obcych we florze Parku sprzyjających synantropizacji siedlisk w szczególności: 1) 9170²⁾ grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>), 2) 91E0²⁾ łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe)	1. Monitoring występowania gatunków obcych na terenie Parku i w jego otulinie. 2. Eliminacja gatunków obcych na terenach objętych ochroną czynną lub krajobrazową z użyciem metod mechanicznych. 3. Zapobieganie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających pojawianiu się gatunków obcych
3	Zmiany stosunków wodnych	1. Monitoring hydrologiczny wód gruntowych i wód w głównych

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano w kolejności od najbardziej istotnego.

²⁾ Kod Natura 2000.

	(obniżanie się poziomu wód gruntowych, zanikanie zbiorników wodnych, eutrofizacja) zagrażające w szczególności: 1) siedliskom przyrodniczym: a) 91DO²⁾ bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne), b) 91E0²⁾ łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe) 2) siedliskom gatunków: a) 1014²⁾ poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), b) 1016²⁾ poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>), c) 1060²⁾ czerwonończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), d) 1065²⁾ przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), e) 1166²⁾ traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	ciekach naturalnych, w tym procesu erozji dna rzeki Narewki, w razie potwierdzonej badaniami hydrogeologicznymi potrzeby poprawy stosunków wodnych podjęcie działań zmierzających do spowolnienia procesu erozji dna rzeki Narewki; spowalnianie odpływu wód opadowych i roztopowych za pomocą urządzeń piętrzących. 2. Konserwacja i utrzymanie istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej. 3. Monitorowanie populacji 1337²⁾ bobra (<i>Castor fiber</i>)
4	Procesy sukcesji naturalnej prowadzące do zarastania i zmniejszania powierzchni półnaturalnych siedlisk ekosystemów nieleśnych (siedlisk przyrodniczych): 1) 62302²⁾ – niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie), 2) 65102²⁾ – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) i związane z nimi gatunki	Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz wypasanie zwierząt gospodarskich lub koszenie roślinności zielnej na terenach łąkowych charakteryzujących się wysoką różnorodnością biologiczną lub posiadających duże znaczenie jako miejsca żerowania zwierząt
5	Zanikanie gatunków i ich ostoi, w szczególności: 1) A030²⁾ – bocian czary (<i>Ciconia nigra</i>), 2) A089²⁾ – orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) 1361²⁾ – ryś (<i>Lynx lynx</i>), 4) 1065²⁾ – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),	1. Ograniczanie niepokojenia zwierząt poprzez udostępnianie terenu dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków priorytetowych. 3. Pozostawianie martwych drzew. 4. Monitoring liczebności gatunków rzadkich i zagrożonych gatunków dzikowystępujących roślin, grzybów i zwierząt na obszarze Parku. 5. Utrzymanie dostępności miejsc zimowania nietoperzy (<i>Chiroptera</i>) w remontowanych obiektach

	5) 1925²⁾ – rozmiażg kolwieński (<i>Phyto kolwensis</i>), 6) 1437²⁾ – leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 7) 1477²⁾ – sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	
6	Drapieżnicza presja zdziczałych psów i kotów na gatunki zwierząt bytujących na obszarze Parku	1. Monitoring wpływu zdziczałych psów i kotów na populacje zwierząt na obszarze Parku. 2. Wyłapywanie zdziczałych psów i kotów na obszarze objętym ochroną czynną i krajobrazową wraz z dalszym postępowaniem, zgodnym z art. 33 ust. 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.)
7	Ocienienie stanowisk, ustępowanie gatunków roślin światłolubnych i ciepłolubnych, skutkujące regresją stanowisk – zagrożenia dla gatunków: 1) 1085²⁾ bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) 1437²⁾ leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 3) 1477²⁾ sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	Utrzymanie lub kształtowanie właściwych warunków siedliskowych w dostosowaniu do biologii gatunków będących przedmiotami ochrony, m.in. przez: 1) utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, cykliczne koszenie i usuwanie młodego pokolenia, drzew i krzewów z sukcesji naturalnej, 2) odtwarzanie stanowisk gatunków, 3) kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony, 4) przechowywanie nasion w bankach nasion, 5) hodowla gatunków roślin w warunkach <i>ex situ</i>, 6) monitoring gatunków priorytetowych
8	Intensyfikacja udostępnienia terenu powodująca pogarszanie stanu walorów przyrodniczych Parku	1. Monitoring liczby osób wchodzących na teren Parku, zwłaszcza na obszarze objętym ochroną ścisłą. 2. Monitoring uszkodzeń roślinności i gleb przy szlakach turystycznych. 3. Utrzymanie ograniczeń w udostępnianiu najcenniejszych obszarów. 4. Rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją. 5. Inicjowanie i wspieranie powstawania atrakcji turystycznych i edukacyjnych poza granicami Parku. 6. Wykonywanie ocen oddziaływania na przedmioty ochrony planowanych zmian w sposobie udostępnienia obiektów przyrodniczych Parku
9	Obszar Parku niewystarczający dla ochrony dużych ssaków wymagających większego areалу osobniczego i warunków do swobodnej migracji, w szczególności: 1) 1352²⁾ wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) 1361²⁾ ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) 2647²⁾ żubr (<i>Bison bonasus</i>)	1. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i transgranicznym. 2. Zacieśnianie wzajemnej współpracy międzynarodowej z białoruskim Parkiem Narodowym „Belovezhskaya Pushcha” w celu propagowania i poszukiwania rozwiązań zmierzających do zapewnienia warunków dla migracji dużych ssaków przez granicę państwa (w odniesieniu do populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) bytującego po obu stronach granicy państwowej – po uprzednim uzyskaniu niezbędnego potwierdzenia naukowego co do zasadności łączenia tych dwóch populacji)
10	Pożary – zagrożenia wynikające z III kategorii zagrożenia pożarowego	1. Opracowanie w porozumieniu z Państwową Strażą Pożarną, zwaną dalej „PSP”, strategii postępowania dla każdego obiektu. 2. Utrzymanie pasów przeciwpożarowych od strony Polany Białowieskiej. 3. Monitoring zagrożenia pożarowego ekosystemów. 4. Utrzymywanie dyżurów przeciwpożarowych w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego.

		5. Edukacja społeczeństwa. 6. Działania profilaktyczne podejmowane we współpracy z PGL LP i PSP. 7. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gmin przylegających do Parku
11	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	1. Rewitalizacja Parku Pałacowego. 2. Remonty obiektów zabytkowych. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej. 5. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej. 6. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi
12	Wypływanie i zarastanie stawów w Parku Pałacowym	Pogłębienie stawów i usunięcie nagromadzonego osadu
13	Nie zgodne z prawem korzystanie z zasobów Parku, m. in. w wyniku: 1) kłusownictwa, 2) nielegalnego zbioru chronionych gatunków roślin i zwierząt, 3) nieuprawnionego ruchu pojazdów samochodowych	1. Współpraca z Policją, PGL LP i Strażą Graniczną w zakresie prewencji. 2. Patrolowanie zagrożonych obszarów i obiektów Parku. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Kontrola osób odławiających zwierzęta oraz zbierających rośliny lub grzyby. 5. Szkolenie pracowników Parku i PGL LP oraz funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków grzybów, flory i fauny objętych ochroną
14	Niedostateczny zakres wiedzy dotyczącej zasobów, tworów i składników przyrody, zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych	1. Prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej i dóbr kultury materialnej. 2. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego

2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	1. Pogłębienie się stopnia wsobności populacji gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>). 2. Pojawianie się nowych chorób zakaźnych i inwazyjnych. 3. Niekorzystne zmiany w strukturze populacji. 4. Zagrożenie integralności ostoi żubra (<i>Bison bonasus</i>) w wyniku zmian w sposobie zagospodarowania Puszczy Białowieskiej	1. Monitoring liczebności i stanu zdrowotnego populacji. 2. Minimalizacja kontaktu osobników z osobami postronnymi w okresach zwiększonego zagrożenia epizootiami. 3. Wymiana osobników pomiędzy populacjami wolnymi i hodowlami zamkniętymi. 4. Usuwanie z populacji osobników chorych, agresywnych, osłabionych. 5. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 6. Podejmowanie działań lekarsko-weterynaryjnych mających na celu profilaktykę oraz zwalczanie epizootcji i pasożytów. 7. Wspieranie działań mających na celu zapewnienie integralności ostoi żubra (<i>Bison bonasus</i>) w Puszczy Białowieskiej. 8. Dopuszczenie większego wpływu czynników naturalnych na kształtowanie liczebności i struktury populacji
2	Wzrost presji antropogenicznej związanej z udostępnieniem	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Monitoring wpływu presji antropogenicznej na przedmioty ochrony

	turystycznym obszarze Parku	udostępnianego terenu
3	Wzrost zagrożenia pożarowego	1. Monitoring stopnia zagrożenia pożarowego. 2. Utrzymywanie dyżurów i patroli przeciwpożarowych w okresach najwyższego zagrożenia pożarowego. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej ochronie przeciwpożarowej
4	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej	1. Ocena stanu zachowania obiektów i stanowisk. 2. Współpraca ze służbami konserwatorskimi i organizacjami pozarządowymi. 3. Zachowanie i przywracanie tradycyjnych nazw miejsc i obiektów
5	Zmiany w składzie gatunkowym ichtiofauny	1. Monitoring zmian składu gatunkowego ichtiofauny. 2. Zarybianie stawów w Parku Pałacowym wyłącznie rodzimymi gatunkami ryb (płoc (<i>Rutilus rutilus</i>), leszcz (<i>Abramis brama</i>), szczupak (<i>Esox lucius</i>)) pochodzących z obszaru zlewni rzeki Narew
6	Zmiany różnorodności genetycznej roślin	Współpraca z Leśnym Bankiem Genów Kostrzyca w zakresie zachowywania florystycznych zasobów genowych <i>ex situ</i>

3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Niekontrolowane rozprzestrzenianie się gatunków obcych związane z synantropizacją siedlisk, w szczególności: 1) 9170 ²⁾ grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i> , 2) 91E0 ²⁾ łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	1. Wypracowanie i wdrożenie w porozumieniu z PGL LP, lokalnymi samorządami i innymi instytucjami z obszaru Puszczy Białowieskiej wspólnej strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi. 2. Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków na etapie poprzedzającym ich pojawianie się w granicach Parku. 3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami odnośnie do edukacji związanej z gatunkami obcymi
2	Niska liczebność i wysoki stopień homozygotyczności (unifikacji) światowej populacji gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Prowadzenie hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) <i>ex situ</i> . 2. Wspieranie powstawania nowych hodowli zamkniętych i stad wolnych poza Puszczą Białowieską, a także prowadzenie Księgi Rodowodowej Żubrów
3	Zanikanie tradycyjnego krajobrazu Polany Białowieskiej, Polany Masiewskiej, Polany Pogorzeleckiej oraz agrocenoz, zagrażające w szczególności gatunkom: 1) A030 ²⁾ bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) A089 ²⁾ orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) A122 ²⁾ derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) A307 ²⁾ jarzębatka (<i>Sylvia nisoria</i>), 5) A338 ²⁾ gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	1. Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie rewitalizacji i utrzymania punktów i miejsc widokowych na przedpolu Parku. 2. Edukacja społeczności lokalnych na rzecz konieczności zachowania tradycyjnych elementów architektonicznych wsi położonych w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska wraz z dotychczasowym przestrzennym usytuowaniem zabudowy jako cech charakterystycznych krajobrazu kulturowego. 3. Propagowanie tradycyjnych form upraw rolnych i ekstensywnego użytkowania łąk. 4. Postulowanie odpowiednich regulacji do dokumentów planistycznych odnośnie do potrzeby wyłączania z zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej fragmentów polan stanowiących zagrożenie dla walorów przyrodniczych Parku oraz przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska. 5. Podejmowanie działań związanych z wykupem gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa. 6. Wyznaczenie otuliny Parku na terenie Polany Białowieskiej,

		Polany Masiewskiej i Polany Pogorzeleckiej
4	Brak łączności przestrzennej pomiędzy siedliskami gatunków bytujących na terenie Parku i ich siedliskami na pozostałym obszarze Puszczy Białowieskiej powodującej pogorszenie się stanu ochrony gatunków: 1) 1361²⁾ ryś (<i>Lynx lynx</i>), 2) 1925²⁾ rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania, we współpracy z PGL LP, korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem Parku a lasami o dużym stopniu naturalności oraz pomiędzy Puszczą Białowieską i innym kompleksami leśnymi, charakteryzujących się mozaikowym zróżnicowaniem struktury siedlisk leśnych typowym dla lasów o charakterze naturalnym (wykroty, złomy, duże zwarcie drzewostanu, obecność polan śródleśnych oraz odnowień naturalnych wraz z zasobami martwych drzew na poziomie powyżej 10% zapasu drzewostanu). 2. Zapobieganie tworzeniu i dążenie do ograniczania wpływu barier migracyjnych (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zbyt mała ilość starych, martwych drzew) w sąsiedztwie Parku
5	Gospodarka łowiecka na terenach poza otuliną, bezpośrednio przylegających do Parku (Polana Białowieska, Polana Masiewska i Polana Pogorzelecka)	Współpraca z PGL LP w procesie tworzenia planów łowieckich dla terenów sąsiadujących z Parkiem
6	Zbyt mała ilość martwych i obumierających drzew w otulinie Parku, zagrażająca zwłaszcza gatunkom: 1) 1086²⁾ zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), 2) 1920²⁾ ponurek schneidera (<i>Boros schneideri</i>), 3) 1925²⁾ rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 4) 4021²⁾ konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 5) 4026²⁾ zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 6) A234²⁾ dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) A238²⁾ dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 8) A239²⁾ dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 9) A241²⁾ dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 10) A320²⁾ muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 11) A321²⁾ muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>)	Popieranie prowadzonych przez PGL LP działań dotyczących pozostawiania martwych i obumierających drzew w otulinie Parku
7	Niszczenie populacji rzadkich gatunków przez kolekcjonerów zagrażające w szczególności gatunkom: 1) 1085²⁾ bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) 1925²⁾ rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 3) 4021²⁾ konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 4) 4026²⁾ zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>),	1. Współpraca ze Strażą Leśną, Policją i Strażą Graniczną w zakresie kontroli osób odławiających owady oraz zbierających rośliny lub grzyby. 2. Organizacja szkoleń dla pracowników Parku oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Straży Leśnej i PGL LP w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną prawną (współpraca z PGL LP dotyczy terenu otuliny)

	5) 1065 ²⁾ przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	
8	Wypadki komunikacyjne ze zwierzętami zagrażające zwłaszcza gatunkom: 1) 1352 ²⁾ wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) 1361 ²⁾ ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) 2647 ²⁾ żubr (<i>Bison bonasus</i>), 4) 1166 ²⁾ traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1. Ustawianie tablic informacyjnych przy drogach. 2. Wnioskowanie do zarządców dróg o budowę przejść dla płazów przy remontach lub budowach dróg
9	Zanieczyszczenia powietrza	1. Propagowanie w regionie niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. 2. Ograniczanie ruchu pojazdów spalinowych na terenie Parku i wnioskowanie o wprowadzenie ograniczenia do zarządców terenu w jego bezpośrednim sąsiedztwie
10	Skażenie wód w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów	1. Wspieranie władz samorządowych w zdobyciu środków na likwidację składowisk odpadów i rekultywację terenu. 2. Likwidacja i rekultywacja dawnego składowiska odpadów na uroczysku „Cegielnia”

4. Zewnętrzne zagrożenia potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Nadmierny wzrost liczby osób korzystających z obiektów Parku	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Wprowadzanie okresowych i stałych ograniczeń oraz limitów w dostępie do obiektów poddanych największej presji. 3. Propagowanie i merytoryczne wspieranie tworzenia atrakcji turystycznych i obiektów edukacyjnych poza granicami Parku w celu zminimalizowania i rozłożenia w czasie obciążeń wynikających z nadmiernej presji turystycznej w porozumieniu z zarządcami terenu
2	Choroby o charakterze epizoocji zagrażające w szczególności populacji gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizoocji lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych u zwierząt. 3. W okresach zagrożenia epizoocjami ograniczanie kontaktów osób postronnych ze zwierzętami i miejscami ich bytowania
3	Przekroczenie pojemności ekologicznej Puszczy dla zwierząt kopytnych zagrażające pogorszeniem się stanu ochrony gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Odławianie i rozsiedlanie osobników żubra (<i>Bison bonasus</i>) poza obszar Puszczy Białowieskiej. 2. Opiniowanie planów łowieckich nadleśnictw Białowieża i Browsk w szczególności odnośnie potrzeb regulacji pogłowia jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) w ramach prowadzonej gospodarki łowieckiej. 3. Zwiększanie bazy pokarmowej poprzez utrzymywanie terenów łąkowych jako istotnych dla wyżywienia osobników przebywających na wolności. 4. Promowanie koncepcji korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym i regionalnym dla zachowania powiązań przestrzennych sprzyjających migracji dużych ssaków kopytnych

4	1. Zmiany składowych bilansu wodnego ekosystemów i zlewni leśnych. 2. Pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 3. Eutrofizacja wód	1. Monitoring stosunków wodnych (rozpoznanie stanu ekosystemów hydrogeniczných, modelowanie hydrologiczne). 2. W razie potrzeby podejmowanie działań mających na celu poprawę stosunków wodnych. 3. Edukacja społeczeństwa oraz wspieranie działań samorządów w zakresie wyposażenia w kanalizację wszystkich jednostek osadniczych. 4. Likwidacja potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód
5	Rozprzestrzenianie się pożarów z terenów sąsiadujących z Parkiem	1. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych od strony otwartych terenów osadniczych (polan). 2. Dyżury i patrole przeciwpożarowe w okresach zagrożenia. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej celom przeciwpożarowym. 4. Szkolenia pracowników w zakresie profilaktyki pożarowej i walki z pożarami
6	Wzrost liczebności populacji gatunków inwazyjnych zagrażających siedliskom: 1) 9170²⁾ grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>), 2) 91E0²⁾ łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe)	1. Monitoring liczebności populacji gatunków pochodzących z innego obszaru geograficznego o znacznej ekspansywności, które rozprzestrzeniają się w sposób naturalny lub wraz z działalnością człowieka i stanowią zagrożenie dla fauny i flory danego ekosystemu, konkurując z gatunkami rodzimymi (autochtonicznymi) o warunki siedliskowe (gatunków inwazyjnych), które przyczyniają się często do wypierania, a nawet wyginięcia gatunków miejscowych. 2. Opracowanie strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi na terenie Puszczy Białowieskiej (przy współudziale jednostek naukowych, PGL LP, lokalnych samorządów i innych organizacji)
7	Transgraniczny przepływ zanieczyszczeń rzekami – Narewka i Hwoźna, pochodzących z części zlewni na obszarze Białorusi	1. Monitoring stanu jakości wód. 2. Współpraca ze stroną białoruską w zakresie zgłaszania ewentualnych awarii. 3. Edukacja samorządów lokalnych o możliwościach występowania tego typu zagrożeń i potrzebie ich zgłaszania. 4. Prowadzenie monitoringu hydrologicznego obejmującego ilość i jakość zasobów wodnych rzeki Narewki i rzeki Hwoźnej w pobliżu granicy państwa wraz z możliwością wykorzystania stawów w Parku Pałacowym jako zbiornika buforowego w sytuacjach awaryjnych dla rzeki Narewki
8	Prowadzenie prac o charakterze melioracyjnym na obszarze parku narodowego „Belovezhskaja Pushha” stwarzających zagrożenia transgraniczne dla stosunków wodnych obszaru Parku i zachowania trwałości siedlisk hydrogeniczných	Współpraca ze stroną białoruską w zakresie identyfikowania zagrożeń transgranicznych i ograniczania ich skutków
9	Możliwość krzyżowania się osobników gatunku 2647 ²⁾ żubra europejskiego (<i>Bison bonasus</i>) z osobnikami bizona amerykańskiego (<i>Bison bison</i>) i powstanie ewentualnych mieszańców	1. Propagowanie i wspieranie hodowli żubra czystej linii białowieskiej (<i>Bison bonasus</i>) na obszarze kraju. 2. Podejmowanie szerokich działań edukacyjnych na rzecz uświadamiania zagrożeń dla rodzimej populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) wynikających z ewentualnego sprowadzania bizona amerykańskiego

WARUNKI UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI OBJEJĘTEJ GRANICAMI PARKU, ZACHOWANIA INTEGRALNOŚCI TEGO OBSZARU ORAZ SPÓJNOŚCI SIECI OBSZARÓW NATURA 2000

1. Warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony dla następujących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska występujących na obszarze Parku:

1) dla siedlisk przyrodniczych:

- a) 6230¹⁾ muraw bliźniczkowych z rzędu *Nardion* – płaty bogate florystycznie – wykaszanie lub wypas,
- b) 6510¹⁾ świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąkarskiego (utrzymania łąk),
- c) 9170¹⁾ grądu subkontynentalnego (*Tilio-Carpinetum*) – ochrona ścisła lub bierna zapewniająca spontaniczny rozwój ekosystemów grądowych,
- d) 91D0¹⁾ boru sosnowego bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), borealnej świerczyny na torfie (*Sphagno girgensohnii-Piceetum*), subborealnej brzeziny bagiennego (*Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis*) i 91E0¹⁾ łągu olszowo-jesionowego (*Fraxino-Alnetum*) – utrzymanie stosunków wodnych właściwych dla siedlisk bagiennych oraz ochrona ścisła lub pozostawienie bez zabiegów (ochrona bierna – wykluczenie prowadzenia zabiegów ochronnych), zapewniające spontaniczny rozwój ekosystemów bagiennych;

2) dla gatunków ptaków:

- a) A030¹⁾ bociana czarnego (*Ciconia nigra*) – zachowanie obszarów leśnych z udziałem starodrzewi oraz zachowanie właściwego poziomu wód gruntowych i powierzchniowych,
- b) A072¹⁾ trzmielojada (*Pernis apivorus*) – zachowanie obszarów leśnych, w tym z obecnością starodrzewi,
- c) A089¹⁾ orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi w pobliżu terenów otwartych oraz utrzymanie i przywrócenie ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk,
- d) A104¹⁾ jarząbka (*Bonasa bonasia*) – zachowanie obszarów lasów liściastych i mieszanych o naturalnym charakterze i zróżnicowanym oraz dobrze rozwiniętym podszycie, eliminacja bezdomnych psów i kotów,
- e) A155¹⁾ słonki (*Scolopax rusticola*) – zachowanie obszarów wilgotnych lasów liściastych i mieszanych o naturalnym charakterze i dobrze rozwiniętym podszycie,
- f) A119¹⁾ kropiatki (*Porzana porzana*) – zachowanie podmokłych, ekstensywnie użytkowanych turzycowisk, zachowanie starorzeczy oraz utrzymanie strefy szuwarów na obrzeżu małych zbiorników wodnych,
- g) A122¹⁾ derkacza (*Crex crex*) – utrzymanie dotychczasowego arealu łąk i pastwisk oraz wykaszanie łąk po 1 sierpnia,
- h) A165¹⁾ samotnika (*Tringa ochropus*) – zachowanie dotychczasowej powierzchni łągów, olsów i trzcinowisk oraz utrzymanie ekstensywnie użytkowanych łąk i pól,
- i) A217¹⁾ sóweczki (*Glaucidium passerinum*) i A223¹⁾ włochatki (*Aegolius funereus*) – zachowanie obszarów leśnych z dużym udziałem starodrzewi oraz pozostawianie wszystkich drzew dziuplastych w tym obumierających i martwych,
- j) A307¹⁾ jarząbatki (*Sylvia nisoria*) i A338¹⁾ gąsiorka (*Lanius collurio*) – utrzymanie powierzchni wykaszanych łąk na dotychczasowym poziomie z pozostawieniem na nich krzewów,
- k) A236¹⁾ dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), A241¹⁾ dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*), A207¹⁾ siniaka (*Columba oenas*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi, pozostawianie w drzewostanach wszystkich obumierających i martwych drzew,
- l) A238¹⁾ dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), A234¹⁾ dzięcioła zielonosiwego (*Picus canus*) i A239¹⁾ dzięcioła białogrzbiatego (*Dendrocopos leucotos*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi oraz pozostawianie w drzewostanach obumierających i martwych drzew liściastych,
- m) A320¹⁾ muchołówki małej (*Ficedula parva*), A231¹⁾ muchołówki białoszyjej (*Ficedula albicollis*) – zachowanie obszarów leśnych z obecnością starodrzewi oraz zachowanie dużej liczby drzew dziuplastych;

3) dla gatunków ssaków:

¹⁾ Kod Natura 2000.

- a) 1308¹⁾ mopka (*Barbastella barbastellus*) – utrzymanie dotychczasowego sposobu ochrony, zachowanie obszarów leśnych z dużym udziałem starodrzewi i obecnością starych drzew dziuplastych, zwłaszcza jesionów i dębów,
 - b) A1337¹⁾ bobra europejskiego (*Castor fiber*) – utrzymanie ochrony biernej gatunku,
 - c) 1352¹⁾ wilka (*Canis lupus*) i 1361¹⁾ rysia (*Lynx lynx*) – zachowanie wysokiej liczebności populacji jelenia (*Cervus elaphus*) i sarny (*Capreolus capreolus*), zachowanie obszarów leśnych ze starodrzewiami i martwym drewnem spełniającym ważną rolę mikrosiedliskową, zachowanie ostoi będących miejscami rozrodu oraz utrzymanie łączności przestrzennej pomiędzy populacjami,
 - d) 1355¹⁾ wydry (*Lutra lutra*) – utrzymanie ochrony biernej gatunku,
 - e) 2647¹⁾ żubra (*Bison bonasus*) – utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących miejsce żerowania żubra (*Bison bonasus*), zapewnienie możliwości migrowania zwierząt poza granice Parku i obszaru Natura 2000, wymiana osobników pomiędzy izolowanymi populacjami w skali kraju, utrzymanie hodowli zamkniętej żubra (*Bison bonasus*) oraz zapewnienie opieki lekarsko-weterynaryjnej;
 - 4) dla gatunków płazów – 1166¹⁾ traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*) – utrzymanie we właściwym stanie miejsc rozrodu i ich otoczenia oraz odtwarzanie, tworzenie i zachowanie miejsc zimowania osobników;
 - 5) dla gatunków bezkręgowców:
 - a) 1014¹⁾ poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*) i 1016¹⁾ poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*) – zachowanie naturalnego stanu siedlisk otwartych, np. torfowisk zasadowych o charakterze młak, mechowisk i turzycowisk,
 - b) 1060¹⁾ czerwonończyka nieparka (*Lycaena dispar*) – utrzymanie aktualnej liczby stanowisk gatunku w odrębnych płatach siedlisk,
 - c) 1065¹⁾ przeplatki aurinii (*Euphydryas aurinia*) – utrzymanie w stanie niezakrzaczonym i niezadrzewionym łąk trzęślicowych z wysokim udziałem czarcikęsu łąkowego *Succisa pratensis* oraz wykaszanie łąk trzęślicowych co kilka lat,
 - d) 1084¹⁾ pachnicy dębowej (*Osmoderma bamabita*) – pozostawienie w drzewostanie drzew dziuplastych;
 - e) 1085¹⁾ bogatka wspaniałego (*Buprestis splendens*) i 1920¹⁾ ponurka Schneidera (*Boros schneideri*) – zachowanie ekosystemów leśnych ze starymi i obumierającymi sosnami (*Pinus sylvestris*),
 - f) 1086¹⁾ zgniotka cynobrowego (*Cucujus cinnaberinus*), 4021¹⁾ konarka tajgowego (*Phryganophilus ruficollis*) i 4026¹⁾ zagłębka bruzdkowanego (*Rhysodes sulcatus*) – pozostawienie w ekosystemach leśnych obumierających i martwych drzew,
 - g) 1925¹⁾ rozmiarza kolweńskiego (*Pytho kolwensis*) – pozostawienie na wilgotnych i bagiennych siedliskach leśnych wszystkich obumierających i martwych świerków (*Picea abies*);
 - 6) gatunków roślin:
 - a) 1437¹⁾ leńca bezpodkwiatkowego (*Thesium ebracteatum*) i 1477¹⁾ sasanki otwartej (*Pulsatilla patens*) – zachowanie optymalnych warunków świetlnych przez usuwanie podrostu drzew i krzewów na stanowiskach gatunków oraz rozmnażanie w warunkach *ex situ* i reintrodukcja na potencjalne siedliska,
 - b) 1939¹⁾ rzepika szczeciniastego (*Agrimonia pilosa*) – utrzymanie istniejących stanowisk gatunku.
2. Warunki zachowania integralności obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska oraz ogólnej spójności sieci obszarów Natura 2000:
- 1) dążenie do utrzymania we właściwym stanie ochrony na obszarze Parku siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków ważnych dla zapewnienia integralności i spójności całego obszaru Natura 2000 i sieci obszarów Natura 2000;
 - 2) utrzymanie naturalnej dynamiki położenia zwierciadła wód gruntowych;
 - 3) konieczność uwzględnienia uwarunkowań przestrzennych i warunków zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w dokumentach planistycznych;
 - 4) popularyzowanie wiedzy o siedliskach przyrodniczych oraz gatunkach będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 i kluczowych dla nich siedliskach;
 - 5) utworzenie i utrzymanie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków w obrębie obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska (przebieg i zasięg korytarzy ekologicznych prezentuje załącznik nr 12 do rozporządzenia):
 - a) wzdłuż każdego ciek naturalnego poprzez zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych,
 - b) na terenie Polany Masiewskiej w pasie o szerokości ponad 200 m po obu stronach drogi nr 1654B wraz z pasem o szerokości 100 m od północnej granicy Parku (korytarze ekologiczne Masiewo: korytarz wschodni nr VI i zachodni nr VII),

- c) na terenie Polany Pogorzeleckiej – na terenach po obu stronach drogi nr 1651B w pasie między pasem drogowym a granicą Parku w północnej części polany, a na południe od pasa drogowego do zwartej granicy lasu (korytarze ekologiczne Pogorzelve – korytarz północny nr IV i korytarz południowy nr V); na terenie wsi Pogorzelve z wyłączeniem pasa o szerokości 75 m po obu stronach drogi,
- d) na terenie Polany Białowieskiej – na zachód i północ od Parku Pałacowego i na północ od linii ulicy Żubrowej, na wschód od linii ulicy Puszczańskiej i na północ od linii ulicy Kamienne Bagno i Drogi Browkiej (korytarz ekologiczny Białowieża – korytarz północny nr I), na wschód i południe od linii ulicy Olgi Gabiec oraz Grudkowskiej oraz ulic Południowej i Polnej z wyłączeniem pasa terenu o szerokości 100 m wzdłuż tych dróg, w kierunku na południe i wschód od miejscowości Podolany II (korytarz ekologiczny Białowieża – korytarz południowy nr II); w odległości 150 m na wschód od granicy kompleksu leśnego leżącego między ulicami Zastawa i Krzyże (korytarz ekologiczny Białowieża – korytarz wschodni nr III).

WSKAŹNIKI WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH LUB GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU

1. Wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku

Lp.	Nazwa siedliska Natura 2000	Kod siedliska	Wskaźnik właściwego stanu ochrony siedliska
1	Murawy bliźniczkowe z rzędu <i>Nardion</i>	6230-4	zachowanie płatów muraw bliźniczkowych o łącznej powierzchni 0,57 ha
2	Świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	zachowanie siedliska przyrodniczego na obszarze powyżej 30 ha
3	Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170-2	zachowanie siedliska przyrodniczego na powierzchni nie mniejszej niż 5000 ha
4	Bór sosnowy bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>)	91D0-2	zachowanie siedliska przyrodniczego na powierzchni nie mniejszej niż 100 ha
5	Borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	91D0-5	zachowanie siedliska przyrodniczego na powierzchni nie mniejszej niż 100 ha
6	Subborealna brzezina bagienna (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0-6	zachowanie siedliska przyrodniczego na powierzchni nie mniejszej niż 400 ha
7	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0-3	zachowanie siedliska przyrodniczego na powierzchni nie mniejszej niż 800 ha

2. Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunków ptaków wymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 2009/147/WE oraz zwierząt i roślin wymienionych w załączniku nr II dyrektywy Rady 92/43/EEG, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod gatunku	Optymalne wskaźniki populacji
1	Ptaki		
1.1	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030	2-5 par
1.2	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	powyżej 25 par
1.3	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089	1-3 par
1.4	Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	A104	powyżej 100 par
1.5	Kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	A119	1-5 par
1.6	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	powyżej 5 terytorialnych samców
1.7	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	powyżej 30 par
1.8	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	5-10 par
1.9	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	powyżej 10 par
1.10	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	powyżej 25 par
1.11	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238	powyżej 50 par
1.12	Dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	powyżej 30 par
1.13	Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	powyżej 30 par
1.14	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	powyżej 200 par

1.15	Muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>)	A321	powyżej 3000 par
2	Ssaki		
2.1	Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	powyżej 2% udziału w zespole nietoperzy Parku
2.2	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	50 – 70 osobników
2.3	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	obszar Parku jest częścią terytorium watahy
2.4	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	5 – 10 osobników
2.5	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	obszar Parku jest częścią terytorium dla 2 – 5 osobników
2.6	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	2647	30-40 osobników w hodowli zamkniętej; dodatkowo, obszar Parku jest częścią terytorium stad o łącznej liczebności do 120 osobników w okresach ich maksymalnej koncentracji
3	Płazy i gady		
3.1	Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	liczebność populacji powyżej 1000 osobników, obecności larw w co najmniej 10-15 % stawów we właściwym stanie ochrony
4	Bezkręgowce		
4.1	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014	liczebność powyżej 10 osobnika/m ² na właściwych siedliskach
4.2	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	liczebność powyżej 10 osobnika/m ² na właściwych siedliskach
4.3	Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060	stopień zarośnięcia stanowiska przez drzewa i krzewy poniżej 10 %, dostępność bazy pokarmowej gąsienic (zagęszczenie rośliny żywicielskiej) poniżej 50 osobników
4.4	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	1065	stopień zarośnięcia stanowiska przez drzewa i krzewy poniżej 10 %, dostępność bazy pokarmowej gąsienic (zagęszczenie rośliny żywicielskiej) powyżej 50 osobników
4.5	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma bamabita</i>)	1084	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
4.6	Bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>)	1085	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
4.7	Zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
4.8	Ponurek Schneidera (<i>Boros schneideri</i>)	1920	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha

4.9	Rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1925	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
4.10	Konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>)	4021	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
4.11	Zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	4026	powierzchnia ekosystemów leśnych pozbawionych bezpośredniej ingerencji ludzkiej na powierzchni powyżej 9000 ha
5	Rośliny		
5.1	Leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	powyżej 1000 pędów, powyżej 30 % pędów generatywnych
5.2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	zachowanie istniejącego stanowiska
5.3	Rzepik szczeciński (<i>Agrimonia pilosa</i>)	1939	powyżej 5 stanowisk

3. Wskaźniki właściwego stanu ochrony regularnie występujących, migrujących gatunków ptaków, niewymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 92/43/EWG, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod gatunku	Wskaźnik właściwego stanu ochrony gatunku
Ptaki			
1	Słonka (<i>Scolopax rusticola</i>)	A155	powyżej 25 par
2	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165	powyżej 25 par

**DZIAŁANIA OCHRONNE NA OBSZARACH OCHRONY ŚCISŁEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ,
Z PODANIEM RODZAJU, ZAKRESU I LOKALIZACJI TYCH DZIAŁAŃ, A TAKŻE DZIAŁANIA
OCHRONNE DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY
PRZEDMIOTÓW OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI
OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU**

I. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej. Za realizację działań ochronnych odpowiada park narodowy.

1. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej obejmują:

- 1) monitoring stanu biotycznych i abiotycznych składników przyrody (ekosystemów),
- 2) rozpoznanie stanu i zagrożeń zasobów, tworów i składników przyrody,
- 3) pobieranie generatywnych i wegetatywnych części roślin, które przeniesione w inne miejsce mogą dać początek nowej roślinie (propagule) do hodowli *ex situ* i programów reintrodukcji gatunków,
- 4) ochronę przeciwpożarową polegającą na profilaktyce – zakaz wstępu na tereny leśne oraz patrole w okresie wysokiego zagrożenia pożarowego, ustawianie tablic informacyjnych,
- 5) utrzymanie drożności głównych dróg i szlaków w celu zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Parku,
- 6) remonty infrastruktury turystycznej, informacyjnej i edukacyjnej związanej z udostępnieniem terenu,
- 7) ochronę przed nieuprawnioną penetracją ludzką i szkodnictwem,
- 8) minimalizację negatywnych skutków udostępnienia terenu.

2. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej polegają na umożliwieniu przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, w tym procesów regeneracji, sukcesji i unaturalniania się ekosystemów zgodnie z przyjętymi założeniami i wyznaczonymi celami ochrony. Dopuszcza się następujące działania ochronne:

- 1) monitoring stanu przyrody, w tym zagrożeń w postaci czynników mogących powodować zaburzenie przebiegu procesów naturalnych lub zagrażić trwałości ekosystemów,
- 2) tworzenie banków nasion i banków genów *ex situ* oraz czystych kultur gatunków grzybów,
- 3) ochronę przed szkodami powodowanymi przez czynniki zewnętrzne i likwidację ich skutków,
- 4) spowalnianie i zatrzymywanie powierzchniowego odpływu wód w celu zwiększenia zdolności retencyjnych ekosystemów,
- 5) ochronę różnorodności gatunkowej (genetycznej) i międzygatunkowej w ekosystemach, w tym utrzymanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych gatunków dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt na obszarze Parku wymagających zabiegów ochrony czynnej,
- 6) usuwanie gatunków inwazyjnych i obcego pochodzenia zagrażających przedmiotom ochrony,
- 7) ochronę przeciwpożarową,
- 8) ochronę przed szkodnictwem,
- 9) budowę i remont urządzeń turystycznych,
- 10) utrzymanie drożności dróg i szlaków turystycznych oraz konserwację znaków podziału powierzchniowego w celu zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Parku,
- 11) minimalizację skutków udostępnienia terenu,
- 12) ograniczanie liczebności gatunków stanowiących zagrożenie dla przedmiotów ochrony,
- 13) likwidację ogrodzeń upraw i młodników leśnych,
- 14) hamowanie sukcesji w ekosystemach nieleśnych poprzez usuwanie drzew i krzewów,
- 15) utrzymywanie nieleśnych zbiorowisk roślinnych poprzez wykaszanie lub wypas dostosowane do typu zbiorowisk roślinnych i biologicznych właściwości gatunków będących przedmiotem ochrony,
- 16) monitorowanie stanu wód powierzchniowych i gruntowych z uwzględnieniem ich cech (parametrów) hydromorfologicznych, fizykochemicznych i biologicznych,
- 17) eliminowanie źródeł zanieczyszczeń wód.

2.1. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do roślin, grzybów i zwierząt obejmują:

- 1) odtwarzanie siedlisk gatunków,

- 2) eliminowanie zagrożeń dla gatunków rzadkich i zagrożonych gatunków dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt na obszarze Parku,
 - 3) monitoring liczebności populacji gatunków, w przypadku żubra (*Bison bonasus*) ujednolicony dla całego obszaru Puszczy Białowieskiej, w przypadku pozostałych gatunków metodyka zgodna z wytycznymi Głównego Inspektora Ochrony Środowiska,
 - 4) wspomaganie rozmnażania się roślin rzadkich i zagrożonych gatunków występujących w warunkach naturalnych,
 - 5) ochrona gatunków ginących i zagrożonych wymarciem przez hodowlę *ex situ*,
 - 6) pobieranie materiału rozmnożeniowego do przechowywania w bankach nasion i bankach genów,
 - 7) zasilanie populacji żyjących na wolności przez wprowadzanie osobników z hodowli *ex situ* oraz poprzez wymianę osobników pomiędzy izolowanymi populacjami żyjącymi na wolności i hodowlami *ex situ*,
 - 8) tworzenie i ochronę korytarzy ekologicznych umożliwiających migracje zwierząt, roślin i grzybów pomiędzy właściwymi im siedliskami wewnątrz Parku, jak również zapewniających połączenia przestrzenne z siedliskami położonymi poza granicami Parku,
 - 9) eliminowanie gatunków obcych zagrażających populacjom rodzimych gatunków,
 - 10) podejmowanie działań na rzecz reintrodukcji gatunków, które ustąpiły z obszaru Parku, o ile zachowały się ich lokalne genotypy a stan zachowania ich siedlisk daje nadzieję na ich trwały powrót,
 - 11) utrzymywanie bazy pokarmowej zwierząt zagrożonych wymarciem i rzadko występujących.
- 2.2. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do przyrody nieożywionej obejmują:
- 1) unikanie działań mogących zaburzyć procesy glebowe,
 - 2) eliminację i zapobieganie skażeniom gleb i wód.
- 2.3. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej w stosunku do walorów krajobrazowych obejmują:
- 1) usuwanie roślinności (wykaszanie, odkrzaczanie, wycinanie drzew) zasłaniającej osie i punkty widokowe oraz otwarcia widokowe,
 - 2) dostosowanie małej infrastruktury turystycznej do lokalnych cech architektonicznych,
 - 3) racjonalizację oznakowania turystycznego i edukacyjnego.
3. Działania ochronne na obszarach ochrony krajobrazowej obejmują:
- 1) przeciwdziałanie zarastaniu ekosystemów półnaturalnych i utrzymywanie zanikających, cennych zbiorowisk roślinnych,
 - 2) prowadzenie zarybień w stawach w Parku Pałacowym gatunkami naturalnie na tym terenie występującymi (gatunki rodzime),
 - 3) utrzymanie drożności dróg i szlaków komunikacyjnych,
 - 4) spowalnianie odpływu wód powierzchniowych poprzez m.in. utrzymanie budowli piętrzącej i systemu mnichów przy zespole stawów w Parku Pałacowym,
 - 5) ochronę walorów krajobrazu kulturowego i rewitalizację zabytkowego Parku Pałacowego,
 - 6) ochronę gruntów rolnych poprzez zachowanie tradycyjnego i ekstensywnego sposobu ich użytkowania,
 - 7) usuwanie gatunków obcych z wyjątkiem gatunków roślin należących do zabytkowego założenia krajobrazowego Parku Pałacowego,
 - 8) czynną ochronę zwierząt, grzybów i roślin,
 - 9) budowę infrastruktury edukacyjnej, turystycznej i administracyjnej,
 - 10) utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospolitej Polskiej w granicach Parku,
 - 11) rozpoznawanie, monitorowanie i eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń antropogenicznych, w szczególności urbanizacji, zanieczyszczenia powietrza, gleb i wód,
 - 12) usuwanie przy szlakach turystycznych i w zagrodach ze zwierzętami drzew stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz zwierząt,
 - 13) prowadzenie hodowli restytucyjnej żubra (*Bison bonasus*) w oparciu o charakterystyki genetyczne populacji; zapewnienie dobrostanu zwierząt poprzez zabiegi agrotechniczne, profilaktykę weterynaryjną oraz pielęgnację zadrzewień w zagrodach,
 - 14) prowadzenie hodowli i ekspozycji zwierząt w Rezerwacie Pokazowym Żubrów.

II. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych na terenie Parku i obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku

1. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych na terenie Parku

1.1 Obszary objęte ochroną ścisłą

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ¹⁾
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Utrzymanie czytelności linii i znaków podziału powierzchniowego	Odnowienie i utrzymanie linii podziału powierzchniowego – według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą
1.2	Utrzymanie i konserwacja stałych powierzchni służących do monitoringu stanu lasu	Konserwacja lub wymiana słupków i odnawianie innych oznaczeń powierzchni w terenie	Obszar objęty ochroną ścisłą
1.3	Ochrona ekosystemów leśnych przed organizmami inwazyjnymi rozprzestrzeganymi poprzez odchody koni i z podawaną paszą	Stosowanie worków podogonowych na odchody (lub innych rozwiązań), jak również worków na paszę	Obszar objęty ochroną ścisłą
1.4	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów	Zbiór i wywożenie odpadów	Obszar objęty ochroną ścisłą
2	Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów		
2.1	Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt	Tropienia i pędzenia zimowe (działania według potrzeb): 1) liczenia pędów/osobników na stałych powierzchniach próbnych, 2) prowadzenie rejestru obserwacji	Obszar objęty ochroną ścisłą
2.2	Rejestrowanie występowania na terenie Parku wybranych grup gatunków roślin, zwierząt i grzybów	Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Parku i inne osoby, po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną ścisłą
3	Udostępnienie terenu Parku		
3.1	Utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej związanej z zabezpieczeniem terenu i przedmiotów ochrony przed zniszczeniem	Remonty i konserwacja kładek, mogiłek i krzyży	Obszar objęty ochroną ścisłą
3.2	Utrzymanie szlaków i tras turystycznych	1. Odnawianie oznakowania, bieżące remonty ścieżek i dróg. 2. Minimalizacja skutków antropopresji. 3. Inne działania według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą
3.3	Utrzymanie i bieżące remonty dróg	Remonty nawierzchni dróg i rowów przydrożnych, remonty przepustów drogowych	Obszar objęty ochroną ścisłą
3.3	Usuwanie połamanych, wywróconych i martwych drzew z tras turystycznych i dróg	Przecinanie drzew blokujących przejazd i przejście na drogach i ścieżkach oraz ściąganie drzew zawieszonych i stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego:	Obszar objęty ochroną ścisłą

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone dużą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

		1) pozostawianie biomasy drzew w ekosystemie do naturalnego rozkładu, z zastosowaniem narzędzi zapewniających jak najmniejszy wpływ na środowisko przyrodnicze, 2) inne działania według potrzeb	
--	--	---	--

1.2 Obszary objęte ochroną czynną

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ¹⁾
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Utrzymanie stanowisk leśnych gatunków roślin światłożądnych związanych z borami świeżymi: 1) tajeży jednostronnej (<i>Goodyera repens</i>), 2) arniki górskiej (<i>Arnica montana</i>), 3) widłaka goździstego (<i>Lycopodium clavatum</i>), 4) widlicza cyprysowatego (<i>Diphasiastrum tristachyum</i>)	1. Lokalne usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz ich podrostu pochodzącego z sukcesji naturalnej, zaciennającego dno lasu oraz usuwanie darni i krzewinek w gniazdach w celu odświeżania powierzchni gleby. 2. Zabiegi jednorazowe, w dowolnym okresie roku, wykonywane przy braku pokrywy śnieżnej. 3. Powtarzalność zabiegów – w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na 5 lat. 4. Łączna powierzchnia zabiegów – 2,00 ha	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
1.2	Zachowanie stanowisk heliofitów związanych z dąbrowami świetlistymi, a zwłaszcza buławnika czerwonego (<i>Cephalanthera rubra</i>)	1. Przerzedzanie młodego pokolenia drzew i krzewów z usunięciem pozyskanej biomasy – w okresie od grudnia do marca, przy grubej pokrywie śnieżnej. 2. Powtarzanie zabiegu według potrzeb, nie rzadziej niż raz na 5 lat. 3. Powierzchnia objęta zabiegiem – 1,50 ha	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
1.3	Likwidacja ogrodzeń młodników	Demontaż ogrodzeń do 2015 r. wraz z wywiezieniem materiałów (siatek i części słupów)	Obwód Ochronny Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo
1.4	Ochrona ekosystemów przed pożarami	Mechaniczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego w stanie bez pokrywy roślinnej na długości 3,5 km Ręczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego na długości 0,4 km	Oddziały – 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F Oddziały – 368Aj, 368Ak, 368Al, 110Ak
1.5	Utrzymanie właściwego stanu technicznego miejsc czerpania wody do celów przeciwpożarowych	Utrzymanie 3 punktów czerpania wody do celów przeciwpożarowych: a) Konserwacja podjazdów. b) Oczyszczanie brzegu z roślinności	Oddziały – 130Ch, 160Dg, 189Cc
1.6	Utrzymanie sieci dróg służących monitoringowi i ochronie przeciwpożarowej lasu	Bieżące remonty nawierzchni, wykaszanie i odkrzaczanie poboczy i rowów drogowych, remonty przepustów na łącznej długości 73 km – według potrzeb	Obwód Ochronny Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo
1.7	Utrzymanie czytelności linii i znaków podziału powierzchniowego	Odnowienie i utrzymanie linii podziału powierzchniowego	Obszar objęty ochroną czynną – według

			potrzeb
1.8	Utrzymanie i konserwacja stałych powierzchni służących do monitoringu stanu lasu	Konserwacja lub wymiana słupków i odnawianie innych oznaczeń powierzchni w terenie	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
1.9	Ochrona ekosystemów przed sztucznymi barierami uniemożliwiającymi migrację zwierząt oraz wzmacnianie funkcji lokalnych korytarzy ekologicznych	1. Demontaż ogrodzenia na długości 6 km wraz z wywiezieniem elementów konstrukcyjnych do 2017 r. 2. Sukcesywna likwidacja ogrodzenia w kierunku ze wschodu na zachód z jego pozostawieniem na odcinkach około 150 m po obu stronach zabytkowej bramy Parku do obszaru ochrony ścisłej	Granica Parku i Polany Białowieskiej
1.10	Demontaż pozostałości płotu wewnątrz granic Parku	Demontaż metalowych elementów na odcinku o długości 4 km na granicy obszaru objętego ochroną ścisłą wraz z ich wywiezieniem	Południowa granica drzewostanów objętych ochroną ścisłą
1.11	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów	Zbiór i wywożenie odpadów	Obszar objęty ochroną czynną
2	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
2.1	Zachowanie różnorodnych pod względem gatunków zbiorowisk łąkowych oraz utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów	Koszenie mechaniczne łąki raz w roku w okresie od czerwca do sierpnia z usunięciem pozyskanej biomasy lub ze złożeniem w brogi: 1) należy pozostawić 10-20% niedokosów, 2) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) powierzchnia zabiegu – do 9,96 ha	Oddziały – 134Bg, 282Da, 339Dd, 159Dh, 190Ba, 253Ba, 339Bk,
		Koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: 1) jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata, 2) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) łączna powierzchnia objęta zabiegiem – do 13,54 ha	Oddziały – 221Af, 339Db, 104Bg, 160Af, 104Aa, 130Ag, 130Cd, 253Da
		Koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: 1) dwukrotnie w ciągu roku, 2) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) łączna powierzchnia objęta zabiegiem – do 0,43 ha	Oddział 193Bh

		Koszenie mechaniczne łąki raz w roku w okresie od czerwca do sierpnia z usunięciem pozyskanej biomasy lub złożeniem w brogi: 1) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 2) należy pozostawić 10-20% niedokosów, 3) powierzchnia zabiegu – do 48 ha	Oddziały – 398Gg, 398Gl, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Di, 399Dj, 399Dl, 399Dd, 399Dh, 399Dg, 400Cc, 400Cg, 400Ch, 400Cf, 400Ck, 400Cj, 400Cl, 400Co, 400Cn, 400Ci, 400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck, 401Cl, 401Cm
3	Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów		
3.1	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Pogłębianie o 20-40 cm centralnej części zbiorników wodnych będących najważniejszymi miejscami rozrodu płazów na terenie Parku: 1) częstotliwość pogłębiania – według potrzeb, 2) usuwanie drzew i krzewów odnawiających się na południowych i zachodnich brzegach zbiorników na terenie objętym ochroną czynną	Oddziały – 399D, 400C,D, 401C
3.2	Poprawa warunków środowiskowych miejsc rozrodu płazów	Pogłębienie, ukształtowanie dna i brzegów oraz połączenie ze sobą istniejących niewielkich zbiorników wodnych – 4 zbiorniki o powierzchni 35-100 m² każdy	Oddziały – 403 a,b,c, 402Ab, c, d
3.3	Utworzenie zimowisk dla płazów	Usypanie kamiennych kopców oraz pozostawienie gałęzi i pni drzew w pobliżu miejsc rozrodu – do 14 zimowisk	Oddziały – 399Do, 403d
3.4	Poprawa warunków bytowania gadów	Ręczne usuwanie krzewów i koszenie nasypów kolejni wąskotorowej raz na 3-5 lat, na wysokości 3-8 cm w okresie od lipca do września, na łącznej długości 11 km	Oddziały – 158A, 158B, 159A, 159B, 160A, 160B, 161A, 161B, 106B, 106D, 131B, 131D, 162A, 162B, 163A, 163B, 164A, 164B, 165A, 165B, 166A, 166B
		Ręczne oczyszczenie z roślin ruin leśniczówki Głuszec – co 5 lat	Oddział 164Bg
3.5	Zachowanie stanowiska widlicza cyprysowatego (<i>Diphasiastrum tristachyum</i>)	Usuwanie młodych drzewek świerka (<i>Picea abies</i>) oraz innej roślinności zacinającej stanowisko, z usunięciem pozyskanej biomasy: 1) termin zabiegu w okresie od grudnia do marca, przy grubej pokrywie śnieżnej powtarzany w miarę potrzeb, jednak nie	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb

		rzadziej niż raz na 5 lat, 2) powierzchnia zabiegu – 0,10 ha	
3.6	Ochrona stanowisk storczyków (m.in. <i>Epipactis atrorubens</i> , <i>Cephalantera rubra</i> , <i>Dactylorhiza incarnata</i>)	Ręczne usuwanie krzewów i koszenie stanowisk z usunięciem pozyskanej biomasy	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
3.7	Ochrona stanowisk kosaćca syberyjskiego (<i>Iris sibirica</i>)	Ręczne usuwanie krzewów i koszenie stanowisk z usunięciem pozyskanej biomasy	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
3.8	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna	Koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z wywiezieniem pozyskanej biomasy: 1) jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata, 2) łączna powierzchnia objęta zabiegiem – do 6,6 ha	Oddziały – 106Ba, 107Af, 130Dh, 131Cg, 132Dk, 133Ci, 135Dk, 134Dl, 135Cdx, 136Ci, 158Ba, 159Ai, 160Ba, 161Ag, 162Ba, 163Ad, 164Ba, 165Af, 165Ba, 166Ac, 166Bi, 189Ac, 189Ci, 282Ch, 313Ad
		Koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: 1) jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata, 2) łączna powierzchnia objęta zabiegiem – do 1,36 ha	Oddziały – 221Ad, 313Cg
3.9	Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt	Tropienia i pędzenia zimowe (działania według potrzeb): 3) liczenia pędów/osobników na stałych powierzchniach próbnych, 4) chwytanie w pułapki, 5) prowadzenie rejestru obserwacji	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
3.10	Rejestrowanie występowania na terenie Parku wybranych grup gatunków roślin, zwierząt i grzybów	Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Parku i inne osoby, po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną czynną – według potrzeb
3.11	Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków roślin	Wycinanie drzew gatunków obcych oraz usuwanie ich odnowień: 1) wycinanie i karczowanie krzewów gatunków obcych, 2) ręczne wykaszanie i karczowanie bylin gatunków obcych, 3) wywiezienie pozyskanej biomasy, 4) termin zabiegów od czerwca do lipca, 5) usuwanie odnowień gatunków obcych w kolejnych latach, 6) łączna powierzchnia objęta zabiegami – 2,12 ha	Teren wokół osady Dziedzinka, oddziały – 402Aa, 402Ab, 402Ac, 402Ad, 403a, 403b, 403c
3.12	Rekultywacja nieeksploatowanego	Rekultywacja obiektu w oparciu o posiadaną	Oddział 399D

	składowiska odpadów na uroczysku „Cegielnia”	dokumentację techniczną	
3.13	Usuwanie gatunku obcego – klonu jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	Jednorazowe, ręczne i mechaniczne wycięcie drzew w terminie od maja do września – w kolejnych latach kontrola terenu Parku i sukcesywne usuwanie znalezionych drzew i pojawiającego się odnowienia (według potrzeb) – łączna powierzchnia objęta zabiegiem – 0,51 ha	Oddziały – 110Ah, 368Al, 398Gs
3.14	Usuwanie gatunku obcego – klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>)	Jednorazowe wycięcie drzew klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>) oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od maja do września: 1) w kolejnych latach kontrola terenu Parku i sukcesywne, usuwanie pojawiającego się odnowienia (według potrzeb), 2) zebranie, wywiezienie i spalanie ewentualnych owocujących gałęzi, 3) łączna powierzchnia objęta zabiegami – 18,03 ha	Oddziały – 159Db, 159Dh, 190Ba, 221Ea, 253Da, 282Ba, 104Aa, Bg, 130Ag, Ch,g, 160Af
3.15	Usuwanie gatunku obcego – winobluszczu (<i>Parthenocissus inserta</i>)	Sukcesywne ręczne i mechaniczne wycinanie i usuwanie korzeni: 1) w terminie od maja do września (według potrzeb), 2) kontrola terenu Parku i usuwanie pojawiającego się odnowienia, 3) łączna powierzchnia objęta zabiegiem – 0,10 ha	Oddział 110Ba
3.16	Usuwanie gatunku obcego – turzycy drżączkowatej (<i>Carex brizoides</i>)	Przykrycie runa na okres minimum dwóch lat czarną folią ogrodniczą w miejscu występowania turzycy drżączkowatej (<i>Carex brizoides</i>), w razie utrzymywania się gatunku powtarzanie zabiegu – łączna powierzchnia objęta zabiegiem – 0,10 ha	Oddziały – 136Ca, 196Da
3.17	Usuwanie gatunku obcego – niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>)	Ręczne koszenie i usuwanie roślin przed lub w trakcie kwitnienia roślin. Zabieg należy powtarzać 2 – 3-krotnie w kolejnych latach do całkowitego usunięcia gatunku – łączna powierzchnia objęta zabiegiem – 1,37 ha	Oddziały – 161Af, 368Al, 420Cc
3.18	Redukcja liczebności obcego gatunku ssaka – norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>)	1. Przeprowadzanie dwukrotnie w ciągu roku, dziesięciodniowych serii odłowów osobników w pułapki klatkowe w terminach od października do listopada oraz od lutego do marca, rozstawiane co 500 – 1000 m wzdłuż brzegów rzek. 2. Eliminacja odławianych zwierząt poza obszarem Parku	Doliny rzek objęte ochroną czynną
3.19	Zachowanie zagrożonych gatunków roślin poprzez uprawę <i>ex situ</i>	Założenie uprawy <i>ex situ</i> najbardziej zagrożonych gatunków roślin z nasion i organów wegetatywnych pozyskanych na obszarze Puszczy Białowieskiej – łączna powierzchnia upraw – do 0,25 ha	Oddziały – 402Ab, 402Ad
3.20	Monitoring i usuwanie obcych gatunków zwierząt	Monitoring pojawiania się gatunków obcych, monitoring ich wpływu na ekosystemy Parku, redukcja ich liczebności (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną czynną

3.21	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin, w szczególności: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Partenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łąbin trwały (<i>Lupinus polyphyllos</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i>, <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea × pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	1. Monitoring gatunków obcych – według potrzeb. 2. Ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków	Obszar objęty ochroną czynną
4	Udostępnienie terenu Parku		
4.1	Utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej związanej z zabezpieczeniem terenu i przedmiotów ochrony przed zniszczeniem	Bieżące remonty i konserwacja tablic informacyjnych, miejsc odpoczynku, zadaszeń, kładek, wież widokowych, platform obserwacyjnych, wiat, ławek, żywopłotów, miejsc ogniskowych i innych (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną czynną
4.2	Utrzymanie szlaków i tras turystycznych	1. Odnawianie oznakowania, bieżące remonty ścieżek i dróg. 2. Minimalizacja skutków antropopresji. 3. Inne działania według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
4.3	Utrzymanie i bieżące remonty dróg	Remonty nawierzchni dróg i rowów przydrożnych, remonty przepustów drogowych	Obszar objęty ochroną czynną
4.4	Utrzymanie punktów widokowych i osi widokowych	Wycinanie drzew, ręczne usuwanie krzewów i koszenie z usunięciem biomasy z przedpola wieży widokowej w dolinie Narewki na powierzchni do 1 ha	Oddziały – 159Bf, 159Bj, 159Da, 159Db
4.5	Usuwanie połamanych, wywróconych i martwych drzew ze szlaków turystycznych i dróg	Przecinanie drzew blokujących przejazd i przejście na drogach i ścieżkach, usuwanie drzew zawieszonych i stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, w zależności od zasobności martwych drzew	Obszar objęty ochroną czynną

		dopuszcza się usuwanie części biomasy z ekosystemu (według potrzeb)	
--	--	---	--

1.3 Obszary objęte ochroną krajobrazową

Lp.	Rodzaj działania	Zakres działania	Lokalizacja działania ¹⁾
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Utrzymanie stanowisk leśnych gatunków roślin światłożądnych związanych z borami świeżymi: 1) tajeży jednostronnej (<i>Goodyera repens</i>), 2) arniki górskiej (<i>Arnica montana</i>), 3) widłaka goździstego (<i>Lycopodium clavatum</i>), 4) widlicza cyprysowatego (<i>Diphasiastrum tristachyum</i>)	1. Lokalne usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz ich podrostu pochodzącego z sukcesji naturalnej, zacienniającego dno lasu oraz usuwanie darni i krzewinek w gniazdach w celu odsłaniania powierzchni gleby. 2. Zabiegi jednorazowe, w dowolnym okresie roku, wykonywane przy braku pokrywy śnieżnej. 3. Powtarzalność zabiegów – w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na 5 lat. 4. Łączna powierzchnia zabiegów – 2,00 ha	Obszar objęty ochroną krajobrazową
1.2	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin związanych z dąbrowami świetlistymi, a zwłaszcza buławnika czerwonego (<i>Cephalanthera rubra</i>)	1. Przerzedzanie młodego pokolenia drzew i krzewów z usunięciem pozyskanej biomasy – w okresie od grudnia do marca, przy grubej pokrywie śnieżnej. 2. Powtarzanie zabiegu według potrzeb, nie rzadziej niż raz na 5 lat. 3. Powierzchnia objęta zabiegiem – 1,50 ha	Obszar objęty ochroną krajobrazową
1.3	Utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospolitej Polskiej	Obcinanie nisko rosnących gałęzi drzew, usunięcie młodych drzew i krzewów oraz drzew złamanych i wywróconych, na odcinku 9,5 km Z częściowym zagospodarowaniem biomasy	Oddziały – 111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba Obwód Ochronny Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo
1.4	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów	Zbiór i wywożenie odpadów	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów		
2.1	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Pogłębianie o 20-40 cm centralnej części zbiorników wodnych będących najważniejszymi miejscami rozrodu płazów na terenie Parku: 1) częstotliwość pogłębiania – według potrzeb, 2) usuwanie drzew i krzewów odnawiających się na południowych	Oddział 398

		i zachodnich brzegach zbiorników na terenie objętym ochroną czynną	
2.2	Utworzenie zimowisk dla płazów	Usypianie kamiennych kopców oraz pozostawienie gałęzi i pni drzew w pobliżu miejsc rozrodu – do 14 zimowisk	Oddział 398
2.3	Poprawa warunków bytowania gadów	Usuwanie nalotu drzew i krzewów wokół budynków osady Dziedzinka – co 3-5 lat	Oddział 403d
2.4	Ochrona stanowisk storczyków (m.in. <i>Epipactis atrorubens</i> , <i>Cephalantera rubra</i> , <i>Dactylorhiza incarnata</i>)	Ręczne usuwanie krzewów i koszenie stanowisk z usunięciem pozyskanej biomasy	Obszar objęty ochroną krajobrazową – według potrzeb
2.5	Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt	Tropienia i pędzenia zimowe (działania według potrzeb): 1) liczenia pędów/osobników na stałych powierzchniach próbnych, 2) chwytanie w pułapki, 3) prowadzenie rejestru obserwacji	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2.6	Rejestrowanie występowania na terenie Parku wybranych grup gatunków roślin, zwierząt i grzybów	Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Parku i inne osoby, po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2.7	Zachowanie zagrożonych gatunków roślin poprzez uprawę <i>ex situ</i>	Założenie uprawy <i>ex situ</i> najbardziej zagrożonych gatunków roślin z nasion i organów wegetatywnych pozyskanych na obszarze Puszczy Białowieskiej – łączna powierzchnia upraw – do 0,25 ha	Oddziały – 403d, 403f, 398
2.8	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt	Tworzenie i utrzymanie infrastruktury: budynek, zagrody, zadaszenia, kojce, stanowisko do wykonywania zabiegów lekarsko-weterynaryjnych, stanowiska karmowe, profilaktyka i opieka lekarsko-weterynaryjna (według potrzeb)	Rezerwat hodowlany nr III i IV, oddziały – 425C, 425D i 450B
2.9	Regulacja liczebności zwierząt w Rezerwacie Pokazowym Żubrów	Regulacja liczebności zwierząt nieobjętych ochroną gatunkową, utrzymywanych w niewoli – odłowy lub eliminacja według potrzeb ekspozycyjnych oraz wynikających z pojemności żywieniowej zagród	Rezerwat hodowlany nr III i IV, oddziały – 425C, 425D i 450B
2.10	Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków roślin	Wycinanie drzew gatunków obcych oraz usuwanie ich odnowień: 1) wycinanie i karczowanie krzewów gatunków obcych, 2) ręczne wykaszanie i karczowanie bylin gatunków obcych, 3) wywiezienie pozyskanej biomasy, 4) termin zabiegów od czerwca do lipca, 5) usuwanie odnowień gatunków obcych w kolejnych latach, 6) łączna powierzchnia objęta zabiegami – 2,12 ha	Teren wokół osady Dziedzinka, oddziały – 403d, 403f
2.11	Redukcja liczebności obcego gatunku ssaka – norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>)	Przeprowadzanie dwukrotnie w ciągu roku, dziesięciodniowych serii odłowów osobników w pułapki klatkowe w terminach od października do listopada oraz od lutego	Dolina rzeki objęta ochroną krajobrazową

		do maraca, rozstawiane co 500 – 1000 m wzdłuż brzegów rzek. 1. Eliminacja odławianych zwierząt poza terenem Parku	
2.12	Monitoring i usuwanie obcych gatunków zwierząt	Monitoring pojawiania się gatunków obcych, monitoring ich wpływu na ekosystemy Parku, redukcja ich liczebności (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2.13	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin, w szczególności: 18) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 19) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 20) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 21) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 22) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 23) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 24) turzycza drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 25) winobluszcz zaroślowy (<i>Parthenocissus inserta</i>), 26) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 27) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 28) łubin trwały (<i>Lupinus polyphyllos</i>), 29) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 30) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 31) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 32) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>), 33) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea x pseudosalicifolia</i>), 34) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	1. Monitoring gatunków obcych – według potrzeb. 2. Ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków	Obszar objęty ochroną krajobrazową
3	Ochrona dziedzictwa kulturowego		
3.1	Rewitalizacja i utrzymanie założenia Parku Pałacowego	Mechaniczne koszenie łąk z usunięciem pozyskanej biomasy – łączna powierzchnia zabiegu - do 12,65 ha	Park Pałacowy, oddział 398a i 398b
		Prowadzenie prac rewitalizacyjnych	Park Pałacowy, oddział 398
		Pielęgnacja kęp zadrzewień poprzez usuwanie martwych, zamierających, połamanych i wyrwconych drzew oraz regulację zasięgu występowania gatunków krzewiastych – usuwanie spontanicznie pojawiających się odnowień drzew i krzewów (według potrzeb)	Park Pałacowy, Oddziały – 398a, 398m, 398n, 398p
		Remont mostu i zadaszenia na grobli	Park Pałacowy, oddziały – 398a,

			398l
		Rozbiórka starego ogrodzenia Parku Pałacowego i budowa nowego na odcinku 2,5 km	Park Pałacowy, oddział 398
		Zabezpieczanie przed niszczeniem i remonty obiektów zabytkowych (według potrzeb)	Park Pałacowy, oddziały – 398g, 398h, 398i, 398k
3.2	Utrzymanie osady Dziedzinka	Bieżące remonty i zagospodarowanie	Oddziały – 403d i 403f
4	Udostępnienie terenu Parku		
4.1	Utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej związanej z zabezpieczeniem terenu i przedmiotów ochrony przed zniszczeniem	Bieżące remonty i konserwacja tablic informacyjnych, miejsc odpoczynku, zadaszeń, kładek, wiat, ławek, żywopłotów, miejsc ogniskowych i innych (według potrzeb)	Obszar objęty ochroną krajobrazową
4.2	Utrzymanie szlaków i tras turystycznych	1. Odnawianie oznakowania, bieżące remonty ścieżek i dróg. 2. Minimalizacja skutków antropopresji. 3. Inne działania według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
4.3	Utrzymanie i bieżące remonty dróg	Remonty nawierzchni dróg i rowów przydrożnych, remonty przepustów drogowych	Obszar objęty ochroną krajobrazową
4.4	Usuwanie połamanych, wywróconych i martwych drzew	Usuwanie drzew stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego oraz zdrowia i życia zwierząt utrzymywanych w niewoli: 1) przycinanie drzew blokujących drogi i szlaki komunikacyjne, leżących na ogrodzeniu Parku Pałacowego, 2) usunięcie biomasy – według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
4.5	Zarybianie wspomagające skład ichtiofauny stawów Parku Pałacowego	Zarybianie narybkiem gatunków rodzimych pochodzących ze zlewni rzeki Narwi w zależności od potrzeb wynikających z dynamiki zmian jakościowych i ilościowych w populacjach ryb	Oddział 398l

2. Działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony – zadania obligatoryjne na terenie obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku

Lp.	Przedmiot i cele działań ochronnych	Działania ochronne, sposób ich wykonania i rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie siedliska 6230-4 ²⁾ łąk i muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>	Wypas zwierzętami gospodarskimi lub koszenie mechaniczne łąki jednokrotnie w ciągu roku lub raz na dwa lata na powierzchni do 2,2 ha: 1) w terminie od lipca do sierpnia, 2) z częściowym zebraniem biomasy i wywiezieniem lub ze złożeniem w bróg na miejscu, 3) należy pozostawić 10-20 % niedokosów	Oddział 104Aa, 104Ah
2	Kształtowanie różnorodności gatunkowej zbiorowisk 6510 ²⁾ łąk	Koszenie mechaniczne łąki jednokrotnie w roku lub raz na dwa lata na	Oddziały – 398Gl, 398Gr,

² Kod Natura 2000.

	świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	powierzchni do 14,2 ha: 1) w terminie od czerwca do sierpnia, z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub ze złożeniem w bróg na miejscu, 2) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) należy pozostawić 10-20 % niedokosów	399Dc, 399Dj, 399DI
3	Kształtowanie bogatych gatunkowo zbiorowisk 6510 ²⁾ łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) i 6230-4 ²⁾ , muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>	Koszenie mechaniczne łąki jednokrotnie w roku lub raz na dwa lata na powierzchni do 30 ha: 1) koszenia w terminie od czerwca do sierpnia, z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub ze złożeniem w bróg na miejscu, w przypadku muraw bliźniczkowych z częściowym zebraniem biomasy 2) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) pozostawianie 10-20 % niedokosów, 4) wykaszanie może być wspomagane wypasem zwierząt	Oddziały – 400Cc, 400Cg, 400Ck, 400Cn, 400Co, 400Dd, 400Db 400Dh, 401Ck, 401Cm
4	Zarządzanie w Puszczy Białowieskiej populacją gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Monitorowanie liczebności i stanu zdrowotnego zwierząt, obsługa stada wolnego, w tym profilaktyka i obsługa lekarsko-weterynaryjna, eliminacje osobników chorych i agresywnych – według potrzeb. 2. Uporządkowanie ruchu turystycznego w rejonach ostoi gatunku, w porozumieniu z PGL LP poprzez: 1) oznakowanie istniejących platform i punktów widokowych służących do obserwacji zwierząt, 2) poprawę warunków dojazdu i oznakowania dróg oraz ścieżek prowadzących do punktów obserwacyjnych 3. Łagodzenie sytuacji konfliktowych związanych z obecnością populacji, w tym w zakresie wyrządzanych szkód w uprawach i płodach rolnych: 1) kontraktacja łąk i pól z przeznaczeniem dla osobników gatunku, 2) odstraszanie (płoszenie), odławianie i przesiedlanie osobników uprzednio powodujących szkody, ewentualna eliminacja osobników agresywnych, 3) edukacja społeczeństwa w zakresie postępowania z osobnikami, w tym	Obszar występowania żubra (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej

		rolników odnośnie sposobów zapobiegania szkodom	
5	Utrzymanie i poprawa bazy pokarmowej gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	Poprawa warunków żerowania wewnątrz kompleksu leśnego, usuwanie krzewów i utrzymanie łąk, koszenie i zbiór roślin z łąk na siano i sianokiszonkę, dokarmianie zimowe, kontraktacja siana na łąkach, wykładanie soli w lizawkach – według potrzeb	Obszar występowania żubra (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej
6	Utrzymanie miejsc dokarmiania gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	Porządkowanie i odkażanie miejsc dokarmiania, usuwanie niezjedzonych resztek paszy i nadmiaru odchodów	Obszar występowania żubra (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej
7	Prowadzenie hodowli restytucyjnej gatunku 2647 ²⁾ żubra (<i>Bison bonasus</i>)	Remonty infrastruktury służącej hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) – paśniki, odłownie, drogi, płoty, budynki oraz zabiegi hodowlane i agrotechniczne (działania według potrzeb): 1) obsługa rezerwatów hodowlanych, 2) uprawa pastwisk z podsiewaniem rodzimych gatunków i odmian traw oraz nawożeniem wapnem magnezowym na powierzchni do 35 ha, 3) podsadzanie rodzimych gatunków drzew i krzewów, 4) utwardzanie stanowisk karmowych, 5) zabiegi lekarsko-weterynaryjne, poprawa komfortu bytowania zwierząt, 6) regulacja liczebności poprzez eliminacje i odłowy	Rezerваты hodowlane żubrów, oddziały – 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B
8	Poprawa struktury genetycznej gatunku 2647 ²⁾ stada żubrów (<i>Bison bonasus</i>) w hodowli zamkniętej	Import osobników o znanym rodowodzie do Ośrodka Hodowli Żubrów (według potrzeb)	Rezerваты hodowlane żubra (<i>Bison bonasus</i>), oddziały – 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B
9	Poprawa struktury genetycznej gatunku 2647 ²⁾ stada żubrów (<i>Bison bonasus</i>) żyjących na wolności	Zasilanie stada wolnościowego osobnikami urodzonymi w Ośrodku Hodowli Żubrów i sprowadzonymi z innych stad i ośrodków hodowlanych – według potrzeb	Obszar Puszczy Białowieskiej
10	Ochrona siedliska 1065 ²⁾ przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Trwałe zablokowanie rowu odwadniającego w celu spowolnienia odpływu wód	Obszar objęty ochroną czynną i krajobrazową – według potrzeb
11	Ochrona siedliska 1065 ²⁾ przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Ręczne wykaszanie łąki jednokrotnie w ciągu roku lub raz na dwa lata (zabiegi według potrzeb): 1) termin zabiegów we wrześniu, z zebraniem i wywiezieniem pozyskanej biomasy,	Obszar objęty ochroną czynną i krajobrazową – według potrzeb

		2) konieczność lokalizowania przed koszeniem gniazd gąsienic <i>Euphydryas aurinia</i> , 3) usuwanie drzew i krzewów zasłaniających stanowisko	
12	Ochrona stanowiska gatunku 1437 ²⁾ leńca bezpodkwiatkowego (<i>Thesium ebracteatum</i>)	Usuwanie młodych drzew i krzewów w terminie od grudnia do marca, przy grubej pokrywie śnieżnej: 1) powtarzanie w miarę potrzeby, jednak nie rzadziej niż raz na 5 lat, 2) powierzchnia objęta zabiegiem – 0,1 ha	Obszar objęty ochroną czynną i krajobrazową – według potrzeb
13	Ochrona stanowiska gatunku 1477 ²⁾ sasanki otwartej (<i>Pulsatilla patens</i>)	Ręczne wycinanie krzewów i koszenie stanowiska z usunięciem pozyskanej biomasy: 1) punktowe prześwietlenie drzewostanu, 2) zabieg wykonywany według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną i krajobrazową – według potrzeb

SPOSOBY MONITORINGU REALIZACJI ZADAŃ OCHRONNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW W OBSZARZE
NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU

Monitoring realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków

Lp.	Rodzaj zadania ochronnego	Skutek realizacji zadania ochronnego			Sposób monitoringu	
		do 2015 r.	do 2020 r.	do 2025 r.	Źródło informacji	Częstotliwość zbierania informacji
1	Utrzymanie co najmniej jednego płata siedliska 6230 ²⁾ – murawy bliźniczkowej z rzędu <i>Nardetalia</i> o powierzchni co najmniej 0,05 ha w oddziale 104Aa	Co najmniej jeden płat siedliska 6230 ²⁾ – murawy bliźniczkowej z rzędu <i>Nardetalia</i> o powierzchni co najmniej 0,05 ha w oddziale 104Aa			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co 3 lata
2	Przyrost do 14,2 ha powierzchni dobrze wykształconych zbiorowisk 6510 ²⁾ – łąk świeżych ze związku (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) w oddziałach 398G, 399C, 399D	10 ha siedlisk zbliżonych do właściwego o stanu ochrony	14,2 ha siedlisk zbliżonych do właściwego stanu ochrony		Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co 3 lata
3	Wykształcenie mozaiki bogatych gatunkowo zbiorowisk 6510 ²⁾ – łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) o powierzchni co najmniej 30 ha, z co najmniej 0,02 ha płatem zbiorowiska 6230-4 ²⁾ – muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i> w oddziałach 400C, 400D i 401C	10 ha siedlisk zbliżonych do właściwego o stanu ochrony	20 ha siedlisk zbliżonych do właściwego stanu ochrony	30 ha siedlisk zbliżonych do właściwego stanu ochrony	Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co 3 lata
4	Utrzymanie minimum 450 osobników gatunku 2647 ²⁾ – żubra (<i>Bison bonasus</i>) żyjących na wolności na obszarze Puszczy Białowieskiej	Minimum 450 osobników gatunku 2647 ²⁾ – żubra (<i>Bison bonasus</i>) żyjących na wolności na obszarze Puszczy Białowieskiej			1. Sprawozdanie służb terenowych Parku i PGL LP. 2. Okresowe liczenie zwierząt	Raz do roku
5	Utrzymywanie stanu minimalizującego zagrożenia sanitarne miejsc dokarmiania w co najmniej 10 głównych ostojach zimowych gatunku 2647 ²⁾ – żubra (<i>Bison bonasus</i>) w oddziałach – 251, 391, 419, 421, 422, 446, 448,	Utrzymywanie stanu minimalizującego zagrożenia sanitarne miejsc dokarmiania w co najmniej 10 głównych ostojach zimowych gatunku 2647 ²⁾ – żubra (<i>Bison bonasus</i>) w oddziałach – 251, 391, 419, 421, 422, 446, 448, 334, 697, 162, 193, 211, 160, 130, 247, 441, 470 oraz			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Raz do roku

	334, 697, 162, 193, 211, 160, 130, 247, 441, 470 oraz w okolicach wsi Siemianówka i Zabrody	w okolicach wsi Siemianówka i Zabrody				
6	Utrzymanie liczebności osobników gatunku 2647 ²⁾ – żubr (<i>Bison bonasus</i>) w niewoli na poziomie 30-40 osobników	30-40 osobników	30-40 osobników	30-40 osobników	Sprawozdanie pracowników Parku odpowiedzialnych za hodowlę zamkniętą	Raz do roku
7	Liczba osobników gatunku 2647 ²⁾ – żubr (<i>Bison bonasus</i>) przywożonych do Ośrodka Hodowli Żubrów	0	3	0	Sprawozdanie pracowników Parku odpowiedzialnych za hodowlę zamkniętą	Co 5 lat
8	Liczba osobników gatunku 2647 ²⁾ – żubr (<i>Bison bonasus</i>) planowana do wypuszczenia z Ośrodka Hodowli Żubrów do stada wolnościowego	0	5	0	Sprawozdanie pracowników Parku odpowiedzialnych za hodowlę wolnościową osobników	Co 5 lat
9	Wiosenne zalewanie siedliska 1065 ²⁾ – przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Powierzchnia wiosennego zalewania siedliska 1065 ²⁾ – przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>)			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Na wiosnę każdego roku
10	Utrzymywanie siedliska 1065 ²⁾ – przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>) bez drzew i krzewów na powierzchni co najmniej 0,1 ha	Siedlisko 1065 ²⁾ – przeplatki aurinii (<i>Euphydryas aurinia</i>) utrzymywane bez drzew i krzewów na powierzchni co najmniej 0,1 ha			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Co 3 lata
11	Utrzymanie liczebności osobników gatunku 1437 ²⁾ – leńca bezpodkwiatkowego (<i>Thesium ebracteatum</i>) na poziomie co najmniej 1000 pędów, w tym z co najmniej 30% pędów generatywnych	Liczebność osobników gatunku 1437 ²⁾ – leńca bezpodkwiatkowego (<i>Thesium ebracteatum</i>) na poziomie co najmniej 1000 pędów, w tym z co najmniej 30% pędów generatywnych			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Raz do roku
12	Utrzymanie co najmniej 1 stanowiska gatunku 1477 ²⁾ – sasanki otwartej (<i>Pulsatilla patens</i>) w granicach Parku	Co najmniej 1 stanowisko gatunku 1477 ²⁾ – sasanki otwartej (<i>Pulsatilla patens</i>) w granicach Parku			Sprawozdanie służb terenowych Parku	Raz do roku

SPOSOBY MONITORINGU STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH LUB GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 PLC 200004 PUSZCZA BIAŁOWIESKA W CZĘŚCI OBJĘTEJ GRANICAMI PARKU

1. Sposoby monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w granicach Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod Natura 2000	Kontrolowany parametr/wskaźnik monitoringu	Rodzaj powierzchni	Częstość kontroli	Metoda i zakres monitoringu
1	Murawy bliźniczkowe z rzędu <i>Nardetalia</i>	6230-4	Powierzchnia siedliska i liczba płatów	Ekosystemy leśne na ubogich glebach piaszczystych	Raz do roku Co 6 lat	Zdjęcia fitosocjologiczne na stałych powierzchniach, analiza występowania rzadkich gatunków roślin oraz szacunkowa ocena ich liczebności w fitocenozach Kartowanie i ocena stanu zachowania muraw na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ¹²⁾
2	Świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	Powierzchnia ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych	Ekosystemy leśne na siedliskach świeżych	Co 6 lat	Ocena stanu siedliska na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ¹³⁾
3	Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170-2	Powierzchnia siedliska	Ekosystemy leśne na żyznych siedliskach o różnym stopniu uwilgotnienia	Co 6 lat	Monitoring na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ¹³⁾
4	Bór sosnowy bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>)	91D0-2	Powierzchnia siedliska	Ekosystemy leśne na torfach wysokich	Co 6 lat	Monitoring na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ¹²⁾

¹²⁾ Mróz W. (red.) 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.

¹³⁾ Mróz W. (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa.

5	Borealna świerczyna bagienna (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>)	91D0-5	Powierzchnia siedliska	Ekosystemy leśne na torfach przejściowych	Co 6 lat	Monitoring na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ⁽¹²⁾
6	Subborealna brzezina bagienna (<i>Dryopteridis-thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0-6	Powierzchnia siedliska	Ekosystemy leśne na torfach przejściowych	Co 6 lat	Monitoring na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ⁽¹²⁾
7	Łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0-3	Powierzchnia siedliska	Ekosystemy leśne na glebach mineralnych, okresowo zalewanych	Co 6 lat	Monitoring na stałych powierzchniach zgodnie z metodyką GIOŚ ⁽¹²⁾

2. Sposoby monitoringu stanu ochrony gatunków ptaków wymienionych w załączniku nr I dyrektywy Rady 2009/147/WE oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w granicach Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod Natura 2000	Wskaźnik monitoringu	Siedlisko	Rodzaj powierzchni	Częstość kontroli	Liczba kontroli	Terminy kontroli		Metoda i zakres monitoringu
								I	II	
1	Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>)	A030	Liczba zajętych gniazd oraz sukces lęgowy	Stare lasy grądowe i lęgowe, starodrzewia	Znane stanowiska oraz cały obszar Parku	Raz do roku	2	Maj	Pierwsza połowa lipca	1. Kontrola I – zajęcie gniazda. 2. Kontrola II – sukces lęgowy
2	Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	Liczba zajętych rewirów oraz sukces lęgowy wyrażony liczbą gniazd z młodymi	Lasy liściaste	Znane stanowiska oraz cały obszar Parku	Co 3 lata	2	Czerwiec	Lipiec – sierpień	1. Kontrola I – liczba par wykazujących zachowania lęgowe. 2. Kontrola II – obserwacje par karmiących młode
3	Siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207	Liczba zajętych rewirów	Drzewostany liściaste z dużym udziałem martwego	Lasy liściaste	Co 3 lata	2	1-15 kwiecień	16 kwiecień -30	Wszystkie stwierdzenia siniaka (<i>Columba oenas</i>) (odzywające się

				drewna						kwiecień	samece) i dziecięta czarnego (<i>Dryocopus martius</i>)
4	Orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>)	A089	Liczba zajętych rewirów oraz liczba par przystępujących do lęgów	Lasy ze starymi dużymi drzewami oraz sąsiadujące z lasami ekosystemy nieleśne	Cały teren Parku	Co rok	2	Przełom kwietnia i maja	Maj – lipiec		1. Kontrola I – liczenie tokujących par. 2. Kontrola II – obserwacje noszenia zdobyczy do gniazd
5	Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	A104	Liczba samców	Lasy i bory o dobrej wykształconym wielogatunkowym podszycie	Ekosystemy leśne	Co 3 lata	3	Początek kwietnia	-		Liczenie samców reagujących na stymulację głosową na 3 transektach, w punktach obserwacyjnych rozmieszczonych co 500 m, reprezentatywnych dla zmienności siedliskowej ekosystemów leśnych
6	Kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	A119	Liczba terytorialnych samców	Niewielkie, zarośnięte oczka wodne w dolinach rzecznych	Otwarte doliny rzeczne	Co 3 lata	2	Przełom kwietnia i maja	Przełom maja i czerwca		Kontrolne liczenie samców reagujących na stymulację głosową na transektach rozmieszczonych wzdłuż doliny rzeki Narewki
7	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	Liczba odzywających się samców	Rozległe łąki i turzycowiska	Ekosystemy nieleśne Parku pokryte roślinnością łąkową	Co 3 lata	2	Przełom maja i czerwca	Koniec czerwca		Wieczorne liczenie odzywających się terytorialnych samców przy bezdeszczowej pogodzie
8	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127	Liczba terytorialnych par	Olsy, łąkowiska, trzcinowiska z obecnymi zabagnieniami, podtopieniami	Lasy olsowe oraz silnie uwodnione ekosystemy nieleśne, zwłaszcza w dolinach cieków	Co 3 lata	1	Koniec marca i kwiecień	-		Liczenia metodą nasłuchu odzywających się par o świcie, prowadzone podczas bezdeszczowej pogody

9	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	Liczba terytorialnych samców		Dojrzałe drzewostany z dużym udziałem świerka (<i>Picea abies</i>)	Bory świeże i wilgotne, bory mieszane świeże i wilgotne, lasy mieszane z dużym udziałem starych świerków (<i>Picea abies</i>)	Co 3 lata	1	Kwiecień	-	Liczenie tuż po zmierzchu lub przed świtem samców reagujących na stymulację głosową na transekcje biegnącym przez potencjalne siedliska sóweczki. Punkty stymulacji głosowej co 500 m
10	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	Liczba terytorialnych samców		Dojrzałe drzewostany z dużym udziałem świerka (<i>Picea abies</i>)	Bory świeże, bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże z dużym udziałem starych świerków (<i>Picea abies</i>)	Co 3 lata	2	25 marzec - 10 kwietnia	15-30 kwietnia	Liczenie tuż po zmierzchu lub przed świtem samców reagujących na stymulację głosową na transekcje biegnącym przez potencjalne siedliska włochatki. Punkty stymulacji głosowej co 500 m
11	Lelek (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	A224	Liczba terytorialnych samców		Polany i skraje borów świeżych i borów mieszanych świeżych	Otwarte przestrzenie na siedliskach borowych i borów mieszanych	Co 3 lata	2	1-20 czerwca	1-20 lipiec	Nocne liczenie samców, reagujących na stymulację głosową na potencjalnych siedliskach lelka
12	Jarzębka (<i>Sylvia nisoria</i>)	A307	Liczba terytorialnych samców		Rozległe łąki i turzycowiska	Ekosystemy nieleśne Parku pokryte roślinnością łąkową z zakrzaczeniami	Co 3 lata	2	20-30 maj	5-15 czerwiec	Liczenie samców reagujących na stymulację głosową na transektach
13	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne, dostępność		Drzewostany liściaste z dużym udziałem martwego drewna	Lasy liściaste	Co 3 lata	2	20 marzec-10 kwietnia	10-30 kwietnia	Liczenie odbywających się samców i samców reagujących na stymulację głosową na 3 transektach

		obumierających i martwych drzew								przechodzących przez obszar całego Parku, punkty stymulacji głosowej co 500 m. Szacowanie udziału martwych i zamierających drzew w miejscach liczenia ptaków
14	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne, dostępność obumierających i martwych drzew	Drzewostany liściaste z dużym udziałem martwych drzew	Lasy liściaste	Co 3 lata	2	20 marzec-10 kwiecień	10-30 kwiecień	Liczenie bębniących lub odzywających się samców i samców reagujących na stymulację głosową na 3 transektach przechodzących przez obszar całego Parku w punktach stymulacji głosowej rozmieszczonych co 500 m. Szacowanie udziału martwych i zamierających drzew w miejscach liczenia ptaków
15	Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238	Liczba gniazdujących ptaków	Drzewostany z udziałem starych dębów (<i>Quercus robur</i> , <i>Quercus petraea</i>)	Ekosystemy leśne	Co 3 lata	5-8	Kwiecień	-	Szacowanie liczebności gatunku metodą kartograficzną poprzez zaznaczanie na planie powierzchni miejsc wołania samców i głosów ptaków podczas kilku (5-8) cotygodniowych kontroli na 20-25 ha

16	Dzięciół białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne, dostępność obumierających i martwych drzew	Drzewostany liściaste z dużym udziałem martwego drewna	Lasy liściaste	Co 3 lata	1	Druga połowa marca/ pierwsza połowa kwietnia	-	powierzchniach próbnych obejmujących grądy, łągi, olsy, bory Liczenie bębniących lub odzywiających się samców i samców reagujących na stymulację głosową na 3 transektach przechodzących przez obszar całego Parku, punkty stymulacji głosowej co 500 m. Szacowanie udziału martwych i zamierających drzew w miejscach liczenia ptaków
17	Dzięciół trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	Liczba samców wykazujących zachowania terytorialne, dostępność obumierających i martwych świerków (<i>Picea abies</i>)	Drzewostany z udziałem świerka (<i>Picea abies</i>)	Ekosystemy leśne Parku	Co 3 lata	2	Kwiecień	-	Liczenie bębniących lub odzywiających się samców i samców reagujących na stymulację głosową na 3 transektach przechodzących przez obszar całego Parku; punkty stymulacji głosowej rozmieszczone co 500 m. Szacowanie udziału martwych świerków w miejscach liczenia ptaków
18	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	Liczba gniazdujących ptaków	Drzewostany z dużym udziałem drzew z dziuplami	Ekosystemy leśne	Raz do roku	5-8	Koniec maja – czerwiec	-	Szacowanie liczebności gatunku metodą kartograficzną,

19	Muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>)	A321	Liczba gniazdujących ptaków	Drzewostany z dużym udziałem drzew z dziuplami	Ekosystemy leśne	Raz do roku	5-8	Maj	-	zaznaczanie na planie powierzchni miejsc śpiewu samców podczas kilku (5-8) cotygodniowych kontroli na 20-25 ha powierzchniach próbnych obejmujących grądy, łęgi, olsy, bory
20	Gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	A338	Liczba par	Rozległe łąki i turzycowiska	Ekosystemy nieleśne Parku pokryte roślinnością łąkową z zakrzaczeniami	Co 3 lata	3	Druga połowa maja i koniec maja	Druga połowa czerwca	Szacowanie liczebności gatunku metodą kartograficzną (zaznaczanie na planie powierzchni miejsc śpiewu samców i lokalizacji gniazd podczas kilku (5-8) cotygodniowych kontroli na 20-25 ha powierzchniach próbnych obejmujących grądy, łęgi, olsy, bory
21	Słonka (<i>Scopolar rusticola</i>)	A155	Liczba tokujących samców		Skraje olsów i grądów niskich	Co 6 lat	1	Maj	-	Liczenie par lęgowych
22	Samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165	Liczba gniazdujących par	Wilgotne i zalewane ekosystemy leśne	Olsy, łęgi, grądy niskie	Co 6 lat	1	Przełom maja i czerwca	-	Liczenie tokujących samców tuż po zmierzchu
23	Mopek (<i>Barbastella</i>)	1308	Liczba zimujących	Piwnice	Znane i potencjalne miejsc zimowania	Raz do roku	1	Zima	-	Liczenie gniazdujących par na transektach przecinających potencjalne siedliska Kontrola liczebności w wytypowanych

<i>barbastellus</i>)	osobników							schronieniach, określanie stopnia ich dostępności, zabezpieczenia przed niepokojeniem i kontrola warunków mikroklimatycznych panujących w tych zimowiskach.
24 Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	Liczba rodzin	Cieki wodne	Teren Parku	Raz do roku	1	Październik – listopad	Inwentaryzacja magazynów pokarmu, nor i żeremi bobrów
25 Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	Liczba osobników	Ekosystemy leśne i nieleśne	Teren Parku	Raz do roku	1	Zima	Inwentaryzacja stanu liczebności populacji poprzez liczenie tropów na śniegu
26 Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	Liczba osobników	Doliny cieków wodnych	Teren Parku	Co 3 lata	1	Zima	Inwentaryzacja stanu liczebności populacji poprzez liczenie tropów na śniegu
27 Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	Liczba osobników	Ekosystemy leśne	Teren Parku	Raz do roku	2	Cały rok	1. Kontrola I – notowanie obserwacji zwierząt. 2. Kontrola II – zimowe tropienia
28 Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	2647	Liczebność populacji, stan zdrowia i kondycji osobników	Ekosystemy leśne i nieleśne	Teren Parku	Raz do roku	1	Zima	Liczenie przy miejscach dokarmiania z uwzględnieniem osobników nie korzystających z dokarmiania
29 Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	Liczba obserwowanych osobników dorosłych/larw	Płytke zbiorniki wodne	Zbiorniki wodne	Raz do roku	2	Pierwsza połowa czerwca	Liczenie larw i młodych osobników w zbiornikach wodnych poprzędzone odłowem

30	Poczwarówka zwięzła (<i>Vertigo angustior</i>)	1014	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy stanowiska	Nieużytkowane, dobrze uwodnione turzycowiska	Turzycowiska z turzycami wielkokepkowymi	Raz do roku	1	Czerwiec	-	w siatkę Liczenie osobników na stanowisku, na losowo wybranych powierzchniach próbnych
31	Poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	Zagęszczenie osobników na metr kwadratowy stanowiska	Nieużytkowane dobrze uwodnione turzycowiska	Turzycowiska z turzycami wielkokepkowymi	Raz do roku	1	Czerwiec	-	Liczenie osobników na stanowisku na losowo wybranych powierzchniach próbnych
32	Czerwończyk nieparek (<i>Lycæna dispar</i>)	1060	Liczba osobników dorosłych obserwowanych na transekcje	Wilgotne łąki ze szczawiem (<i>Rumex</i> sp.)	Wilgotne łąki, torfowiska niskie	Raz do roku	2	Czerwiec	Lipiec	Zgodnie z wytycznymi dla monitoringu opracowywanymi przez GIOŚ
33	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas</i> <i>aurinia</i>)	1065	Liczba osobników dorosłych na stanowisku, liczba gniazd gąsienic na stanowisku	Zmienne-wilgotne łąki z czarcikęsem łąkowym (<i>Succisa</i> <i>pratense</i>)	Zmienne-wilgotne ekstensywnie użytkowane łąki	Raz do roku	2	Czerwiec	Wrzesień	1. Liczenie osobników dorosłych na stanowisku w czerwcu. 2. Wyszukiwanie i liczenie gniazd larw we wrześniu
34	Pachnica dębowa (<i>Osmoderma</i> <i>bambabita</i>)	1084	Liczba zasiedlonych drzew	Stare dziuplaste drzewa liściaste z dobrze rozwinętych próchnowiskami	Stare lasy liściaste z dziuplastymi drzewami	Co 3 lata	1	Lipiec – sierpień	-	Liczenie zasiedlonych drzew na podstawie obecności odchodów larw – 2 powtórzenia co 1-2 tygodnie
35	Bogatek wspaniały (<i>Buprestis</i> <i>splendens</i>)	1085	Liczba obserwowanych osobników dorosłych, areal zajęty przez stare drzewostany sosnowe	1. Stare sosny (<i>Pinus</i> <i>syvestris</i>), często z martwicą boczną. 2. Posusz sosnowy	Stare bory sosnowe	Co 6 lat	1	Czerwiec – lipiec	-	1. Zbieranie danych o występowaniu postaci dorosłych. 2. Sprawdzanie strychów i innych pomieszczeń z drewnianą konstrukcją.

											3. Bieżący monitoring arealu starych drzewostanów sosnowych
36	Zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086	Liczba obserwowanych osobników dorosłych i larw, ilość martwych stojących i powalonych drzew	Martwe dęby (<i>Quercus robur</i> , <i>Quercus petrae</i>), klony (<i>Acer platanoides</i>), wierzby iwy (<i>Salix caprea</i>), jesiony (<i>Fraxinus excelsior</i>), wiązy (<i>Ulmus</i> sp.), sosny (<i>Pinus sylvestris</i>) z korą	Stare wilgotne lasy liściaste i mieszane o dużej ilości martwego drewna	Co 6 lat	1	W okresie wegetacyjnym	-	Zbieranie danych o występowaniu postaci dorosłych, inventaryzacja ilości martwego drewna	
37	Ponurek Schneidera (<i>Boros schneideri</i>)	1920	Liczba obserwowanych osobników dorosłych i larw, liczba starych obumierających i martwych sosen, dębów, świerków, olch	Martwe stare sosny (<i>Pinus sylvestris</i>), dęby (<i>Quercus robur</i> , <i>Quercus petrae</i>), świerki (<i>Picea abies</i>) i olchy (<i>Alnus glutinosa</i>) w korze	Stare bory świeże, bory wilgotne, bory mieszane świeże oraz wilgotne lasy liściaste o dużej ilości martwego drewna	Co 6 lat	1	W okresie wegetacyjnym	-	1. Zbieranie danych o występowaniu postaci dorosłych. 2. Inventaryzacja ilości martwego drewna	
38	Rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1925	Liczba obserwowanych osobników dorosłych, liczba martwych, leżących grubych świerków	Grube martwe świerki (<i>Picea abies</i>) w wilgotnych lasach liściastych i łęgowych	Stare lasy liściaste i łęgi z grubymi martwymi świerkami (<i>Picea abies</i>)	Co 6 lat	1	-	-	1. Zbieranie danych o występowaniu postaci dorosłych. 2. Inventaryzacja ilości martwego drewna świerkowego	
39	Konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>)	4021	Liczba obserwowanych osobników	Martwe drewno świerków (<i>Picea abies</i>) brzoź (<i>Betula</i>)	Stare lasy liściaste i mieszane o dużej ilości martwego	Co 3 lata	1	-	-	1. Zbieranie danych o występowaniu postaci dorosłych.	

			dorostych, ilość martwego drewna świerków, brzoź i dębów w zaawansowany m stopniu rozkładu	sp.) i dębów dęby (<i>Quercus robur</i> , <i>Quercus petrae</i>) poprzerastanych grzybnia grzybów powodujących białą zgniliznę	drewna					2. Inwentaryzacja ilości martwego drewna
40	Zagłębek bruzdkowany (<i>Rhyssodes sulcatus</i>)	4026	Liczba obserwowanych osobników dorostych, ilość martwych stojących i powalonych drzew	Martwe osiki (<i>Populus tremula</i>), świerki (<i>Picea abies</i>), brzozy (<i>Betula sp.</i>), dęby (<i>Quercus robur</i> , <i>Quercus petrae</i>) i klony (<i>Acer platanoides</i>)	Lasy liściaste i mieszane	Co 3 lata	1	-	-	1. Zbieranie danych o występowaniu postaci dorostych. 2. Inwentaryzacja ilości martwego drewna
41	Leniec bezpod- kwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	Liczba stano- wisk, liczba pędów ogółem i liczba służących rozmanażaniu się roślin (pędów generatywnych)	następcznione obrzeża lasów mieszanych i borów	Lasy mieszane i bory	Raz do roku	1	Maj	-	1. Wyszukiwanie nowych stanowisk. 2. Liczenie całkowitej liczby pędów i liczby pędów kwitnących
42	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	Liczba stanowisk, liczba pędów ogółem i liczba pędów generatywnych	Obrzeża borów świeżych, miejsca silnie następcznione	Bory świeże o niskim zwarcu drzewostanu	Raz do roku	1	Kwiecień	-	1. Wyszukiwanie nowych stanowisk. 2. Liczenie całkowitej liczby pędów i liczby pędów kwitnących
43	Rzepik szczeciniasty (<i>Agrimonia pilosus</i>)	1939	Liczba stanowisk, liczba pędów ogółem i liczba pędów generatywnych	Wilgotne przydroża, obrzeża grądów niskich i łęgów jesionowo- olszowych	Lasy liściaste i lasy mieszane	Raz do roku	1	Czerwiec – lipiec	-	1. Wyszukiwanie nowych stanowisk. 2. Liczenie całkowitej liczby pędów i liczby pędów kwitnących

OBSZARY I MIEJSCA UDOSTĘPNIANE DLA CELÓW EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH, AMATORSKIEGO POŁOWU RYB ORAZ SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA

1. Obszary i miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	Indywidualnie, grupowo	1. Wystawa stała 200. 2. Inne wystawy 100
2	Sala audiowizualna, Park Pałacowy (oddział 398i)	Indywidualnie, grupowo	200
3	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	Indywidualnie, grupowo	120
4	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, edukacyjny plac zabaw, Park Pałacowy (oddział 398h)	Indywidualnie, grupowo	100
5	Budynek dawnych Stajni Kozackich, Park Pałacowy (oddział 398h)	Indywidualnie, grupowo	300
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Alejki spacerowe, ścieżki edukacyjne, sąsiedztwo budynków, indywidualnie lub grupowo	Bez limitu
7	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C)	Po wniesieniu opłaty	300
8	Stanowisko edukacyjne kolejki wąskotorowej „Uroczysko Głuszc” (oddział 135Cdx)	Indywidualnie, grupowo	200
9	Obszar Parku objęty ochroną czynną	1. Indywidualnie. 2. Grupowo pod opieką edukatora lub przewodnika	300
10	Obszar Parku objęty ochroną ścisłą	Grupowo pod opieką edukatora lub przewodnika	200
11	Osada Dziedzinka (oddział 402A, 403)	Indywidualnie, grupowo	200

2. Obszary i miejsca udostępniane dla celów turystycznych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	Indywidualnie, grupowo	1. Stała wystawa 200. 2. Inne wystawy 100
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	Indywidualnie lub grupowo	100

3	Parkingi w oddziałach – 110Aa, 111Ad	Parkingi dla samochodów osobowych i autobusów	100
4	Parking w oddziale 158Ba	Parking dla samochodów osobowych i autobusów	150
5	Punkt Informacji Turystycznej w Parku Pałacowym	Indywidualnie, nieodpłatnie	50
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Alejki spacerowe, ścieżki edukacyjne, sąsiedztwo budynków, indywidualnie lub grupowo	Bez limitu
7	Osada Zwierzyniec, oddział 420Cx	Indywidualnie lub grupowo	150
8	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddziały – 425CD, 450B)	Indywidualnie lub grupowo	Bez limitu
9	Wieża widokowa wraz z urządzeniami obsługi ruchu turystycznego (oddziały – 399D, 253D)	Indywidualnie lub grupowo	100

3. Obszary i miejsca udostępniane dla celów rekreacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Park Pałacowy (oddział 398)	Indywidualnie lub grupowo	1000
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, plac zabaw dla dzieci, Park Pałacowy (oddział 398h)	Indywidualnie lub grupowo	100
3	Obiekt turystyczny „Filipówka” (oddział 368Al)	Miejsce odpoczynku	150
4	Obiekt turystyczny „Zamosze” (oddział 110Ak)	Miejsce odpoczynku	100
5	Pokoje gościnne Parku, Park Pałacowy (oddział 398i)	Zgodnie z zasadami udostępnienia zatwierdzonymi przez Dyrektora Parku	120
6	Stawy w Parku Pałacowym (oddział 398l)	Do 5 łodek wiosłowych stylizowanych na przełom XIX i XX wieku, konstrukcja uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków	20

4. Obszary i miejsca udostępniane dla celów amatorskiego połowu ryb

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Stawy w Parku Pałacowym, oddział 398l	1. Połów wędką z brzegu po wykupieniu zezwolenia w Parku 2. Połów bez zanęcania ryb	50
2	Rzeka Narewka w granicach Parku Pałacowego, oddziały – 398a, 398p	1. Połów wędką z brzegu po wykupieniu zezwolenia w Parku 2. Połów bez zanęcania ryb	50

MIEJSCA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA I ROLNICZA

1. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność handlowa

Lp.	Miejsce udostępniane	Lokalizacja ¹⁾
1	Muzeum Przyrodniczo-Leśne, Park Pałacowy	oddział 398i
2	Pokoje gościnne Parku, Park Pałacowy	oddział 398i
3	Budynek dawnych Stajni Kozackich, Park Pałacowy	oddział 398h
4	Punkt Informacji Turystycznej, Park Pałacowy	oddział 398a
5	Brama Carska, Park Pałacowy	oddział 398h
6	Wejmutka, Park Pałacowy	oddział 398p
7	Rezerwat Pokazowy Żubrów	oddział 425C

2. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność rolnicza

Lp.	Miejsce udostępniane
1	Oddział 110Aa, 110Af, 110Al, 111Ai, 111Aj, 111Al - ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk
2	Oddział 420Co, 420Cp, 420Cr, 420Ct, 420Cw - ekstensywne użytkowanie gruntów ornych, łąk i pastwisk
3	Park Pałacowy, oddział 398a - jedna pasieka o wielkości do 20 uli
4	Osada Zwierzyniec, oddział 420Co, 420Cp, 420Cr, 420Ct, 420Cw, 420Cx - jedna pasieka o wielkości do 20 uli
5	Obszar objęty ochroną czynną – wszystkie oddziały - pasieki o wielkości do 10 uli, ustawione w odległości nie mniejszej niż 2 km w linii prostej od siebie i nie mniej niż 1 km od granicy obszaru ochrony ścisłej, łącznie do 60 uli na obszarze ochrony czynnej Parku

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone dużą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

USTALENIA DO STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN, MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, DOTYCZĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA ZAGROŻEŃ ZEWNĘTRZNYCH ORAZ NIEZBĘDNYCH DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT, DLA KTÓRYCH OCHRONY WYZNACZONO OBSZAR NATURA 2000 PLC 20004 PUSZCZA BIAŁOWIEŚKA

Wprowadza się następujące ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin – Białowieża i Narewka, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych:

1) w zakresie utrzymania niezbędnych korytarzy ekologicznych łączących Park Narodowy z obszarem Natura 2000, jak również obu tych obszarów z dalszym otoczeniem w układzie ponadregionalnych powiązań ekologicznych, przyjmuje się następujące ustalenia:

a) wyznacza się przebieg korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym:

- Białowieża – korytarz północny, południowy i zachodni,
- Pogorzelce – korytarz północny i południowy,
- Masiewo – korytarz wschodni i zachodni.

Mapę obrazującą przebieg korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym przedstawiono na rysunku.

b) proponuje się utworzenie leśnych korytarzy ekologicznych łączących Puszcę Białowieśką z Puszcą Knyszyńską z przecięciem doliny Narwi pomiędzy zbiornikiem wodnym Siemianówka a granicą państwa oraz z przecięciem doliny Narwi na wysokości Puszczy Ładzkiej,

c) utworzenie leśnego korytarza ekologicznego łączącego Puszcę Białowieśką z Puszcą Mielnicką,

d) zaleca się projektowanie nowych oraz dążenie do remontowania istniejących obiektów infrastruktury komunikacyjnej umożliwiających migrację płazów;

2) w zakresie stosunków wodnych i gospodarowania wodami – proponuje się utrzymanie poboru wód w ujęciach gminnych na poziomie zabezpieczającym odtwarzanie zasobów wód podziemnych;

3) w zakresie gospodarki rolnej i leśnej proponuje się:

a) wyłączenie w gminie Białowieża z zalesiania i utrzymanie ekstensywnej gospodarki rolnej lub łąkarskiej na działkach ewidencyjnych położonych po obu stronach drogi relacji Park Pałacowy – Obręb Ochronny Rezerwat w pasie o szerokości 400 m z każdej strony,

b) promowanie na terenie województwa podlaskiego hodowli żubra (*Bison bonasus*);

4) wskazania w zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz niezbędnych ograniczeń w ich użytkowaniu:

a) w gminie Narewka dopuszczenie zabudowy na terenie sołectwa Stare Masiewo w pasie o szerokości 200 m po obu stronach drogi nr 1654B z wyłączeniem pasa o szerokości 100 m od północnej granicy Parku,

b) wyłączenie w gminie Białowieża spod zabudowy, w tym również spod zabudowy zagrodowej terenów położonych na zachód od Parku Pałacowego i na północ od linii ulicy Żubrowej i Paczoskiego, na wschód od linii ulicy Puszczańskiej i na północ od linii ulicy Kamienne Bagno i Drogi Browskiej,

c) wyłączenie w gminie Białowieża spod zabudowy, w tym również spod zabudowy zagrodowej terenów położonych pomiędzy rzeką Narewką a drogą Białowieża – Pogorzelce,

d) ochrona przed zabudową i zalesieniem głównych osi widokowych na dolinę rzeki Narewki i obszar ochrony ścisłej (na przedpolu Parku) w rejonie drogi relacji Białowieża – Pogorzelce; ochrona przed zabudową i zalesieniem punktu widokowego na obszar ochrony ścisłej Parku z północno-zachodniego narożnika Parku Pałacowego w Białowieży oraz głównych osi widokowych na północ w kierunku Parku z linii wyznaczonej poprzez ulicę Żubrową i Paczoskiego w Białowieży,

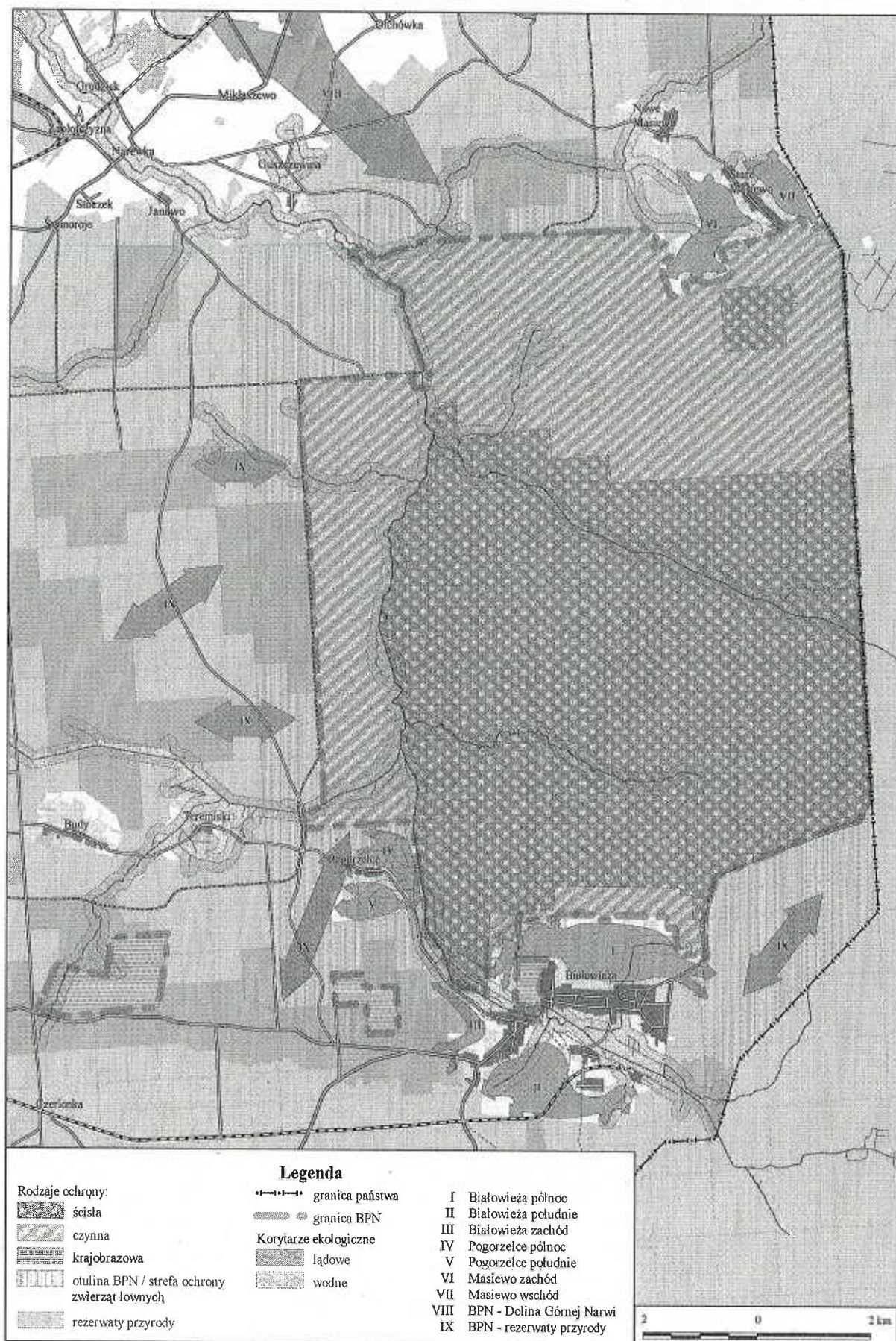
e) likwidacja napowietrznej linii energetycznej biegnącej na północ i zachód od Parku Pałacowego w Białowieży oraz wzdłuż drogi Białowieża – Pogorzelce,

f) utrzymanie rowerowo-pieszego charakteru przejścia granicznego z Białorusią Białowieża – Piererów,

g) lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej we wsiach Białowieża i Pogorzelce (gmina Białowieża) oraz Nowe Masiewo, Stare Masiewo i Zamosze (gmina Narewka) w bezpośrednim sąsiedztwie obecnej zabudowy z jednoczesnym uwzględnieniem historycznych układów jednostek osadniczych oraz specyfiki uwarunkowań przyrodniczych gmin,

- h) zachowanie w budownictwie mieszkaniowym gmin – Białowieża i Narewka elementów tradycyjnych form architektonicznych, w tym: maksymalnej wysokości zabudowy do 2 kondygnacji, z drugą kondygnacją w poddaszu użytkowym, maksymalnej wysokości podłogi parteru nad gruntem do 0,65 m, symetrycznego dwuspadowego dachu z równymi połaciami i kątem ich nachylenia od 43° do 45° oraz maksymalną wysokością kalenicy do 8,0 m od poziomu terenu,
 - i) dążenie do ochrony i eksponowania zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jako wartości priorytetowych dla ochrony Puszczy Białowieskiej,
 - j) utworzenie obszarów cichych na terenie Białowieskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny.
- 5) w zakresie ochrony wód i gleb:
- a) dążenie do wyposażenia wszystkich jednostek osadniczych w gminach – Białowieża i Narewka w infrastrukturę ochrony środowiska, a w szczególności w lokalne lub zbiorcze sieci kanalizacji sanitarnej, w lokalne systemy podczyszczania wód opadowych zbieranych z terenów komunikacyjnych i przemysłowych (dróg, parkingów, obiektów turystycznych i innych nawierzchni utwardzonych),
 - b) likwidacja i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów na terenie gminy Białowieża;
- 6) w zakresie ochrony powietrza – promowanie w obszarze Parku i na obszarze Puszczy Białowieskiej niskoemisyjnych technologii grzewczych oraz rozwiązań technicznych umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Rysunek. Przebieg korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym

UZASADNIENIE

Plan ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego jest dokumentem określającym sposoby ochrony zasobów, tworów i składników przyrody występujących na terenie tego parku narodowego. Dla właściwego funkcjonowania parku narodowego i jego ochrony, tworzy się plan ochrony. Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842), zwanej dalej „ustawą” – plan ochrony sporządza dyrektor parku narodowego. Plan ochrony sporządza się na okres 20 lat. W ustawie określa się zakres informacji, jakie należy uwzględnić przy sporządzaniu projektu planu ochrony oraz wymienia, co powinien zawierać projekt planu ochrony dla parku narodowego. Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, po uwzględnieniu zakresu, o którym mowa w art. 29 ustawy, staje się równocześnie planem ochrony dla integralnej z parkiem narodowym części obszaru Natura 2000. W myśl art. 19 ust. 5 ustawy Minister Środowiska ustanawia plan ochrony dla parku narodowego w drodze rozporządzenia.

Szczegółowe wytyczne, co do trybu sporządzania planu ochrony, zakresu prac, sposobu zmian planów ochrony oraz zakresu i sposobu ochrony zasobów, tworów i składników przyrody zawiera rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

Białowieski Park Narodowy nie posiada wieloletniego planu ochrony. Opracowywany w latach 1999-2001 projekt „Planu ochrony Białowieskiego Parku Narodowego na lata 2001-2020” i przesłany do Ministerstwa Środowiska nie został zatwierdzony do stosowania. Do chwili obecnej funkcjonowanie Parku oparte było na ustanawianych przez Ministra Środowiska w drodze rozporządzenia, a od 2005 r. w drodze zarządzenia, zadaniach ochronnych. Zgodnie z artykułem 18 ust. 2 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody plan ochrony dla parku narodowego ustanawia się w terminie 5 lat od dnia utworzenia parku narodowego. Ze względu na fakt, iż cytowana powyżej ustawa w obecnym kształcie weszła w życie 16 kwietnia 2012 r., rok 2018 powinien być rokiem ostatnim, w którym park narodowy funkcjonuje w oparciu o zadania ochronne.

Prace zmierzające do stworzenia projektu planu ochrony (obejmujące: aktualizację prac terenowych przeprowadzonych w latach 1999-2001, konsultacje społeczne oraz uwzględnienie zakresu związanego z obszarem Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska) dla Białowieskiego Parku Narodowego rozpoczęto w październiku 2008 r. W drodze przetargu zostali wyłonieni wykonawcy poszczególnych operatów cząstkowych. Na potrzeby planu ochrony wykonano 15 eksperckich operatów tematycznych. Po zakończeniu prac nad projektem, Dyrektor Białowieskiego Parku Narodowego na podstawie art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody ogłosił rozpoczęcie konsultacji zapewniając tym samym udział społeczeństwa w pracy nad projektem planu ochrony Białowieskiego Parku Narodowego. Zostały one przeprowadzone zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). Pierwsza wersja projektu rozporządzenia Ministra Środowiska została przedstawiona na posiedzeniu Rady Naukowej Parku w dniu 24.06.2010 r., a następnie przedstawiona do konsultacji społecznych w dniu 06.07.2010 r. poprzez umieszczenie go na stronie internetowej (www.bpn.com.pl). Projekt rozporządzenia wysłano także w formie pisemnej do przedstawicieli lokalnych administracji samorządowych, z jednoczesnym określeniem terminu do zgłaszania uwag do dnia 31.07.2010 roku. Przedstawiciele Białowieskiego Parku Narodowego wzięli udział w posiedzeniach rad gmin poświęconych projektowi planu ochrony, wyjaśniając między innymi intencje zapisów projektu oraz konieczność umieszczenia w nim kwestii związanych z przestrzennym zagospodarowaniem terenów położonych poza obszarem parku (w jego najbliższym sąsiedztwie).

W trakcie prowadzonych konsultacji zgłoszono siedem uwag między innymi od: Komisji Rady Gminy Białowieża, Wójta Gminy Narewka, Przewodniczącego Rady Gminy Białowieża i Dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa. Odpowiedzi na zgłoszone uwagi udzielono na piśmie. W trakcie posiedzenia Prezydium Rady Naukowej Parku z dnia 09.09.2010 r. podjęto decyzję o sporządzeniu drugiej wersji rozporządzenia, która będzie spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 64 poz. 401).

Druga wersja projektu rozporządzenia w ramach konsultacji ze społeczeństwem została ponownie zamieszczona na stronie internetowej oraz została wysłana do Rad Gmin Białowieża i Narewka w dniu 20.09.2010 r., z określeniem terminu składania uwag do dnia 15.10.2010 r. Do drugiej wersji projektu rozporządzenia Rady Gmin: Białowieża i Narewka ogłosiły odpowiednio swoje uchwały w dniach: 21.10.2010 i 13.10.2010 roku. Odpowiedzi na zgłoszone uwagi udzielono pisemnie. W trakcie drugiego etapu konsultacji wpłynęły cztery uwagi od instytucji i osób prywatnych. Rada Gminy Narewka zaopiniowała pozytywnie projekt

rozporządzenia, za wyjątkiem, iż nie zgadziła się z zapisami dotyczącymi zabudowy Polany Masiewskiej. Park stoi na stanowisku, że ze względu na potrzebę ochrony walorów krajobrazowych i zmniejszania presji antropogenicznej na jego obszarze konieczne jest ograniczenie zabudowy terenów położonych w sąsiedztwie granicy Parku i wprowadzenie stosownej regulacji do planu ochrony parku o treści: „zachowanie zwartej zabudowy na Polanie Masiewskiej”. W obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Narewka nie wyznaczono nowych terenów budowlanych na terenie Polany Masiewskiej poza obecnie istniejącą zabudową. Należy podkreślić, że Park nie posiada otuliny na terenie Polany Masiewskiej. Powyższy problem został szczegółowo omówiony na posiedzeniu Rady Naukowej w dniu 22.10.2010 r. W wyniku przeprowadzonego głosowania przedmiotowa regulacja została utrzymana w projekcie planu ochrony.

Rada Gminy Białowieża zaopiniowała projekt rozporządzenia negatywnie, zgłaszając sześć uwag. Pięć z nich zostało odrzuconych na posiedzeniu Rady Naukowej Parku. Zaakceptowano uwagę dotyczącą utworzeniu strefy cichej, która po zmianie zapisu nie będzie wyznaczona na całym terenie Puszczy Białowieskiej z wyjątkiem polan osadniczych, ale tylko na terenie Parku wraz z jego otuliną. Dwie uwagi dotyczyły zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Białowieża. Rada Gminy nie zgodziła się na regulacje mówiące o potrzebie zachowania walorów krajobrazu w północnej części Polany Białowieskiej oraz podkreśliła, że do zadań Parku nie należy ochrona dóbr kultury oraz krajobrazu na terenach położonych poza jego granicami. Park nie posiada otuliny od strony Polany Białowieskiej, dlatego też zdaniem Rady Naukowej konieczne jest zamieszczenie w planie ochrony regulacji mówiącego o konieczności „we współpracy z lokalnymi samorządami rewitalizacji i utrzymania punktów i ciągów widokowych na przedpolu parku; promowania tradycyjnej architektury; wyłączenie na Polanie Białowieskiej spod zabudowy, w tym spod zabudowy zagrodowej terenów położonych na zachód od Parku Pałacowego i na północ od linii ulicy Żubrowej, na wschód od linii ulicy Puszczańskiej i na północ od linii ulicy Kamienne Bagno i Drogi Browskiej oraz terenu pomiędzy drogą Białowieża - Pogorzelce a doliną Narewki”. W oparciu o dostępne w Urzędzie Gminy Białowieża części obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 1999 r. tereny położone na północ od ul. Żubrowej oraz ul. Kamienne Bagno są obszarami wyłączonymi z zabudowy, w tym zabudowy zagrodowej. Rada Naukowa Parku podczas głosowania (9 głosów za, 5 głosów przeciw i 1 wstrzymujący się) przyjęła zaproponowane w projekcie zapisy bez wprowadzania do nich zmian.

Projekt planu ochrony Parku na lata 2011-2031 wraz z przyjętymi podczas posiedzenia Rady Naukowej Parku poprawkami, został poddany pod głosowanie. W wyniku głosowania projekt planu został przyjęty.

Projekt rozporządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego zawiera następujące załączniki:

- 1) cele ochrony przyrody na terenie Parku oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji, które są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, które stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) opis granic, mapę obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowią załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla obszaru Parku w tym identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, które stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) określenie warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, zachowania integralności tego obszaru oraz spójności sieci obszarów Natura 2000, które stanowi załącznik nr 5 do rozporządzenia;
- 6) wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 na terenie Parku, które są określone w załączniku nr 6 do rozporządzenia;
- 7) określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań, oraz określenie działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, które stanowi załącznik nr 7 do rozporządzenia;

- 8) określenie sposobów monitoringu realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku stanowi załącznik nr 8 do rozporządzenia;
- 9) określenie sposobów monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska występujących na terenie Parku, które stanowią załącznik nr 9 do rozporządzenia;
- 10) wskazanie obszarów i miejsc udostępnionych dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb oraz określenie sposobów ich udostępniania, które stanowi załącznik nr 10 do rozporządzenia;
- 11) wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, które stanowi załącznik nr 11 do rozporządzenia;
- 12) ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych oraz niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska, które stanowi załącznik nr 12 do rozporządzenia.

Dokumentacja do Planu Ochrony Białowieskiego Parku Narodowego na lata 2011-2031 składa się z następujących części:

1. Operat dynamiki ekosystemów leśnych Białowieskiego Parku Narodowego
2. Operat ekosystemów nieleśnych
3. Operat ochrony ekosystemów wodnych
4. Operat ekosystemów torfowych i bagiennych
5. Operat zagrożeń ze strony flory inwazyjnej
6. Operat ochrony gatunków flory naczyniowej
7. Operat ochrony gatunków grzybów
8. Koncepcja ochrony zasobów przyrodniczych oraz zakresu, lokalizacji i harmonogramu stosowania ochrony czynnej, w tym weryfikacja zgodności projektu planu ochrony z wymogami ochrony obiektu Natura 2000 – TOM I Opisanie ogólne, TOM II Plan Ochrony dla terenu Białowieskiego Parku Narodowego
10. Operat ochrony ornitofauny
11. Operat ochrony owadów saproksylicznych
12. Operat ochrony porostów
13. Operat ochrony ssaków z wyjątkiem żubra
14. Operat ochrony żubra
15. Charakterystyka uwarunkowań społecznych i gospodarczych ochrony Parku
16. Mapy tematyczne.

W załączniku nr 1 do rozporządzenia na podstawie zapisów operatów szczegółowych określono cele ochrony przyrody na terenie Parku oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji.

Sformułowano ogólne cele ochrony przyrody Parku jak i cele szczegółowe w odniesieniu do przyrody nieożywionej, ekosystemów leśnych, lądowych ekosystemów nieleśnych, ekosystemów wodnych, gatunków roślin, grzybów i ich siedlisk, gatunków zwierząt i ich siedlisk, siedlisk przyrodniczych, krajobrazu, wartości kulturowych oraz obszarów Natura 2000.

Przyrodnicze uwarunkowania celów ochrony przyrody określono poprzez:

- 1) opisanie celów ochrony Parku w tym poszczególnych ekosystemów, krajobrazów i wartości kulturowych,
- 2) przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony,
- 3) zestawienie ilości występujących w Parku gatunków zwierząt, roślin i grzybów,
- 4) społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony

Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony przyrody określono poprzez:

- 1) podanie aktów prawnych powołujących Park i stanowiących podstawy jego funkcjonowania,
- 2) określenie położenia administracyjnego i powierzchni Parku w rozbiciu na kategorie gruntów oraz jego otuliny,
- 3) wykaz kategorii użytkowania gruntów na obszarze Parku według form własności,
- 4) podział Parku na obwody ochronne.

W rozporządzaniu podano kody Natura 2000 identyfikujące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska. Przedmiotami ochrony są niektóre gatunki flory i fauny oraz siedliska przyrodnicze.

Kody stosowane w sieci obszaru Natura 2000 stanowią podstawową jednostkę pozwalającą na identyfikowanie poszczególnych przedmiotów ochrony na obszarze Polski, a także w pozostałych krajach UE. Kody Natura 2000 pozwalają na ujednolicenie podejścia do ochrony przedmiotów ochrony w przypadkach zdarzających się synonimów nazw łacińskich a także w przypadku identyfikacji i wyodrębnienia nowych gatunków w obrębie danego rodzaju. Kody gatunków i siedlisk są tożsame dla innych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony przyrody na całym obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska, poza granicami Parku narodowego, a w szczególności dla Planu Zadań Ochronnych (PZO). Stanowią więc wspólny mianownik i zapewniają spójność w zakresie porównań dotyczących prowadzonych działań ochronnych oraz odnośnie wytycznych dla monitoringu wyróżnionych gatunków i siedlisk przyrodniczych. Ponadto, podstawową funkcją prezentowanych kodów Natura 2000 w rozporządzeniu jest możliwość pełnego rozróżnienia działań ochronnych planowanych na rzecz poszczególnych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarze Natura 2000 oraz tych, które pozostają wyłącznym przedmiotem zainteresowania (i ochrony) na obszarze Białowieskiego Parku Narodowego.

Załącznik nr 2 zawiera wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej.

Podano lokalizację i powierzchnię obszarów objętych poszczególnymi rodzajami ochrony. Podział Parku na rodzaje ochrony podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001 r.

Załącznik nr 3 zawiera opis granic, mapę obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku.

Opisano granice obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części pokrywającej się z granicami Białowieskiego Parku Narodowego (w układzie współrzędnych, o którym mowa w §3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 2000 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. Nr 70, poz. 821).

Na podstawie operatów cząstkowych:

1) wymieniono:

- a) typy siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 wraz z ich kodami, wymagające ochrony,
- b) gatunki ptaków z załącznika nr I dyrektywy Dyrektywy Rady 2009/147/WE i gatunki z załącznika nr II Dyrektywy Rady 92/43/EWG występujące na obszarze Parku,

2) opisano:

- a) stan ochrony siedlisk przyrodniczych wymienionych w Załączniku nr I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, na części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku,
- b) stan ochrony gatunków zwierząt i roślin wymienionych w Załączniku nr II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunków ptaków wymienionych w Załączniku nr I Dyrektywy Rady 2009/147/WE na części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku,
- c) stan ochrony regularnie występujących migrujących gatunków ptaków, niewymienionych w załączniku nr I Dyrektywy Rady 2009/147/WE, stanowiących przedmioty ochrony części obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska objętej granicami Parku.

Załącznik nr 4 zawiera identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla obszaru Parku w tym identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku.

Przedstawione w tabelach zagrożenia dotyczą przedmiotów ochrony identyfikowanych na obszarze Natura 2000, jak również zagrożeń dla gatunków i siedlisk identyfikowanych z punktu widzenia potrzeb ochrony na obszarze Parku. Podanie specyficznego kodu Natura 2000 pozwala na precyzyjne rozróżnienie gatunków bądź siedlisk przyrodniczych stanowiących zainteresowanie WE. Zidentyfikowane zagrożenia dla gatunków i siedlisk na obu nakładających się obszarach są w większości przypadków tożsame, dlatego też dane na temat poszczególnych gatunków i siedlisk zostały przedstawione łącznie w jednej tabeli zbiorczej. Zaprezentowane podejście oparte na posiadanej przez Park eksperckiej wiedzy przyrodniczej dotyczy także podania tożsamych sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.

Na podstawie operatów cząstkowych, stanowiących materiał ekspercki w sporządzaniu planu ochrony, zidentyfikowano 15 zagrożeń wewnętrznych istniejących, 4 zagrożenia wewnętrzne potencjalne, 11 zagrożeń zewnętrznych istniejących oraz 8 zagrożeń zewnętrznych potencjalnych. Dla części zagrożeń wskazano zagrożone siedlisko przyrodnicze lub/i gatunek, w tym gatunki Natura 2000 oraz sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń

i ich skutków. Zidentyfikowanie zagrożeń stanowiło podstawę do zaplanowania zabiegów ochronnych. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz zakres zadań ochronnych zostały opracowane w formie tabelarycznych zestawień osobno dla zadań wynikających z potrzeb funkcjonowania ekosystemów Parku, a osobno dla gatunków oraz siedlisk chronionych w ramach dyrektyw Rady 2009/147/WE oraz 92/43/EWG. W zestawieniach określono zagrożenia oraz sposoby i zakres prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej z podaniem lokalizacji, ich rozmiaru oraz określeniem ekosystemów, w których mają być wykonane. W związku z występującymi co raz częściej zagrożeniami na obszarze ekosystemów nieleśnych parku narodowego zaproponowano szereg zabiegów ochronnych dostosowanych do wymogu utrzymania ekosystemów nieleśnych we właściwym stanie ochrony. W odniesieniu do ekosystemów leśnych Białowieskiego Parku Narodowego położonych w obszarze objętym ochroną ścisłą i czynną nie zaplanowano żadnych zabiegów ochronnych, a tym samym jakiegokolwiek ingerencji w przebieg zachodzących na tych obszarach naturalnych procesów przyrodniczych. Jedynym odstępstwem od tej nadrzędnej, z punktu widzenia ochrony przyrody reguły, będą prace związane z zapewnieniem bezpiecznego udostępniania terenu Parku oraz w pasie drogi granicznej położonej w obszarze ochrony krajobrazowej. W tych przypadkach dopuszczono wykonywanie działań ochronnych polegających na częściowym zagospodarowywaniu biomasy drzewnej. Częściowe zagospodarowanie biomasy na terenie Obwodów Ochronnych Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo oznacza wyłączną możliwość pozyskania biomasy drzew przewróconych z pasa drogi. Dotyczy to także pni drzew przewróconych na pasie drogi granicznej. W tym przypadku drzewa muszą być przecięte na granicy między ochroną ścisłą lub czynną a obszarem ochrony krajobrazowej.

Wśród zabiegów bezpośrednio ingerujących w ekosystemy nieleśne, na niektórych powierzchniach ważnych ze względu na uwarunkowania fitosocjologiczne, przyjęto wykaszanie łąk z częściowym usunięciem biomasy roślin. Zabieg będzie polegał na mechanicznym cyklicznym wykaszaniu fragmentów łąk i innych terenów nieleśnych. Głównym celem podejmowanego wykaszania ekosystemów nieleśnych będzie przeciwdziałanie zanikowi płatów cennych zbiorowisk ulegających regresji na skutek procesu sukcesji wtórnej. Zbiorowiska te stanowią aktualnie około 5 % powierzchni Parku. Wykaszanie części z nich przyczyni się do zachowania swoistego składu florystycznego i utrzymania różnorodności gatunkowej. Ekosystemy nieleśne są też miejscem bytowania wielu gatunków zwierząt związanych z terenami otwartymi (między innymi orlika krzykliwego, żubra, przepłatkii aurinii). Zaproponowane działania będą więc także służyły ochronie fauny Parku.

Przewidziane do wykonywania zabiegi ochronne przyczynią się do zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych Parku, a także do odtwarzania zniekształconych i zanikających elementów rodzimej przyrody na jego obszarze. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż na ponad 90 % powierzchni Białowieskiego Parku Narodowego nie zaplanowano żadnych zabiegów ochronnych. Podstawowym celem zastosowanego podejścia w ochronie tego unikatowego obszaru przyrodniczego jest konieczność usankcjonowania niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów ekologicznych.

Potrzeba wyznaczenia otuliny parku od polan osadniczych wynika z konieczności ochrony cennych zasobów przyrodniczych Parku i znajduje bezpośrednie przełożenie na zapisy ustawy o ochronie przyrody, także w kontekście pojęcia i definicji zagrożenia zewnętrznego. W omawianym przypadku wynika również z obowiązujących wytycznych operacyjnych (opracowanych w roku 2005) jakimi należy się kierować przy tworzeniu obiektów światowego dziedzictwa UNESCO, dla których wyznacza się otulinę (strefę buforową). Aspekt powyższy nabiera obecnie dodatkowego znaczenia ze względu na fakt, iż Białowieski Park Narodowy wspólnie z Lasami Państwowymi i stroną Białoruską złożyły wniosek o utworzenie powiększonego obiektu światowego dziedzictwa na obszarze całej puszczy białowieskiej.

Załącznik nr 5 zawiera warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, zachowania integralności tego obszaru oraz spójności sieci obszarów Natura 2000.

Określone zostały warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony dla następujących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 występujących na obszarze Parku: siedlisk przyrodniczych, gatunków: ptaków, ssaków, płazów i gadów, bezkręgowców, roślin. Zostały też określone warunki zachowania integralności obszaru Natura 2000 oraz ogólnej spójności sieci obszarów Natura 2000.

Załącznik nr 6 zawiera wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 na terenie Parku.

Określone zostały wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych w granicach Parku będących zarazem przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, PLC 200004 Puszcza Białowieska, oraz wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 2009/147/WE oraz

zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 w części objętej granicami Parku i odpowiadają one obecnym liczebnościom.

Na terenie Obwodu Ochronnego Zamosze, Gruszki, Cupryki i Masiewo populacja ptaków dziuplastych (dzięcioły i muchołówki) uzyskała według przyjętej kategoryzacji ocenę U1 (stan niezadawalający) ze względu na aktualnie zbyt małą ilość martwego drewna w porównaniu z Obwodu Ochronnego Sierganowo i Dziedzinka. W planie ochrony nie przewiduje się usuwania martwego drewna i w związku z tym należy oczekiwać, iż warunki bytowania wymienionych gatunków będą ulegały systematycznej poprawie. Obszar objęty ochroną ścisłą zajmuje ponad 50 % terenu parku, gdzie stan ochrony siedliska został oceniony na właściwy (FV).

Załącznik nr 7 zawiera działania ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań, oraz określenie działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

Określone zostały działania ochronne na obszarach objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową:

- 1) program działań ochronnych w obszarach objętych ochroną ścisłą obejmuje działania konieczne takie jak: monitoring przyrodniczy, remonty infrastruktury turystycznej, informacyjnej i edukacyjnej związanej z udostępnieniem terenu oraz minimalizację negatywnych skutków udostępnienia terenu,
- 2) działania ochronne na obszarach objętych ochroną czynną polegające na umożliwieniu przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, w tym procesów regeneracji, sukcesji i unaturalniania się ekosystemów, zgodnie z przyjętymi założeniami i wyznaczonymi celami ochrony, w rozbiciu na działania w stosunku do roślin, grzybów i zwierząt, przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych,
- 3) program działań ochronnych na obszarach objętych ochroną krajobrazową.

Działania ochronne na terenie Białowieskiego Parku Narodowego (część 7a) oraz w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku (część 7b) zestawiono w formie tabelarycznej z podaniem ich rodzaju, sposobu wykonania i zakresu oraz ich lokalizacji.

Zaplanowane działania ochronne na okres 20 lat wypełniają postulaty zawarte w poszczególnych operatach szczegółowych i wynikają z określonych sposobów eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków dla zidentyfikowanych rodzajów zagrożeń. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń, prowadzonych badań oraz podejmowanych działań w Parku należy stwierdzić, że zakres i rozmiar zaplanowanych działań i zabiegów ochronnych zapewni sprawne, długofalowe funkcjonowanie Parku i zarządzaniem jego zasobami przyrodniczymi w okresie obowiązywania planu ochrony.

Załącznik nr 8 określa sposoby monitoringu realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków na obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska w części objętej granicami Parku.

Określone zostały wskaźniki monitoringu realizacji działań ochronnych oraz ich skutków oraz parametry i wskaźniki niezbędne do zapewnienia i osiągnięcia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w poszczególnych latach obowiązywania planu ochrony, a także źródła i częstotliwość zbierania informacji.

Załącznik nr 9 określa sposoby monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska występujących na terenie Parku.

Określono sposoby monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 w granicach Parku, w tym metodę i zakres monitoringu, niezbędną częstość kontroli, rodzaj powierzchni oraz kontrolowany parametr/wskaźnik w odniesieniu do podejmowanych działań monitoringowych

Załącznik nr 10 określa obszary i miejsca udostępnione dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb oraz określenie sposobów ich udostępniania.

W formie tabel zawierających informacje dotyczące: obszarów i miejsc udostępnianych, sposobu udostępniania oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu zestawiono:

- 1) miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych,
- 2) miejsca udostępniane dla celów turystycznych,
- 3) miejsca udostępniane dla celów rekreacyjnych,
- 4) miejsca udostępniane dla celu amatorskiego połowu ryb.

Na terenie Parku nie wskazuje się miejsc i obszarów udostępnianych dla celów naukowych, sportowych i rybactwa.

Prowadzenie badań naukowych na terenie Parku odbywa się na podstawie decyzji wydanej przez dyrektora Parku zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody.

Załącznik nr 11 określa miejsca, w których może być prowadzona działalność handlowa i rolnicza.

Określono dopuszczany rodzaj działalności handlowej i sposób udostępnienia obszarów, na których może być prowadzona działalność rolnicza.

Na terenie Parku nie prowadzi się działalności wytwórczej.

Załącznik nr 12 stanowi ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych oraz niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska.

Sformułowano 21 propozycji ustaleń do nowotworzonych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych mogących posiadać wpływ na walory przyrodnicze Parku. Ustalenia do studiów oraz planów zagospodarowania przestrzennego na terenie polan: Masiewskiej, Białowieskiej i Pogorzeleckiej są zgodne z zaleceniami Rady Europy (w kontekście Dyplomu Europejskich Obszarów Chronionych), mówiącym o potrzebie „krytycznego przeanalizowania planu zagospodarowania przestrzennego, w celu uniknięcia urbanizacji funkcjonalnej otuliny Parku oraz historycznego krajobrazu wiejskiego”. Również w zaleceniach i rekomendacjach Komitetu UNESCO (decyzja nr 33 podjęta w Sewilli, 2009) znajduje się zalecenie zapewnienia udziału władz Parku Narodowego w procesach zarządzania na poziomie krajobrazowym w taki sposób aby utrzymać Wyjątkową Wartość Uniwersalną Obiektu (w rozumieniu postanowień konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 roku).

Wychodząc na przeciw kompleksowemu podejściu do realizowanych przez Park działań na rzecz ochrony przyrody, wyznaczono przebieg korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym na terenie polan: Białowieskiej, Masiewskiej i Pogorzeleckiej. Określono w ten sposób długofalową politykę Parku w kontekście konieczności zapewnienia niezbędnej łączności ekologicznej w szczególności dla swobodnej i niezakłóconej migracji zwierząt w obrębie samego parku narodowego, integralnego z nim obszaru Natura 2000 oraz w układzie powiązań przestrzennych o znaczeniu ponadregionalnym.

Wprowadzono wskazania odnośnie zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jako działania niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Wskazania te dotyczą także wyłączenia z zabudowy niektórych terenów mogących się przyczyniać do ograniczania przestrzeni przyrodniczej w otoczeniu Parku i mogącej stanowić potencjalne bariery fizyczne w wyznaczonych korytarzach ekologicznych łączących Park z innymi obszarami o dużym znaczeniu przyrodniczym. Przebieg korytarzy ekologicznych w stosunku do lokalnych uwarunkowań przestrzennych dla poszczególnych gmin, zaprezentowano na załączniku graficznym (mapie korytarzy ekologicznych) stanowiącym integralną część rozporządzenia. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Gmina i miejscowość Białowieża, jak wiele innych, nie posiada niestety miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określającego możliwości i funkcje zabudowy obszaru. Pomimo toczących się prac nad kształtowaniem polityki przestrzennej na obszarze Gminy, nie dysponuje ona nawet takim dokumentem jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, gdzie powyżej wskazane uwarunkowania mogłyby być uwzględnione. Samorząd nie zakończył postępowania administracyjnego nad tym dokumentem z powodu braku wymaganej oceny środowiskowej projektu Studium. W takiej sytuacji przy realizacji ustawowych zadań Parku, w kontekście potrzeby ochrony unikatowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych występujących na obszarze Gminy, należy się kierować przede wszystkim istniejącym stanem wiedzy przyrodniczej, zasadą przezorności, oraz lokalnymi uwarunkowaniami przestrzennymi i urbanistycznymi, które determinują podejście do zarządzania zasobami przyrodniczymi. Proponując określone wskazania (w postaci funkcjonalnych korytarzy ekologicznych) ważne z punktu widzenia ochrony przyrody i krajobrazu na obszarze Gminy, działania Parku wpisują się w sposób istotny w kształtowanie spójnej polityki przestrzennej zgodnie ze współczesnym stanem wiedzy ekologicznej. Dotyczą one w tym miejscu właściwego podejścia do integralnego z Parkiem obszaru Natura 2000, gdzie zasadą jest zachowanie właściwego stanu przedmiotów ochrony. Ze względu na fakt, iż od północnej strony Polany Białowieskiej Park nie posiada otuliny, naturalną jej funkcję zapewniają dawne tereny rolnicze pozbawione dotychczas jakiegokolwiek zabudowy przestrzennej. Przyrodnicza funkcja tego obszaru zapewnia podstawowe funkcje ekologiczne dla nieprzerwanego trwania wielu gatunków fauny i flory (przepływu genów) pomiędzy samym obszarem Parku, a obszarem Natura 2000 położonym poza Parkiem. Spełnia

więc niezmiernie ważny pod względem ekologicznym łącznik integrujący oba powyższe obszary a także zapewnia łączność ekologiczną w szerzej rozumianym układzie przestrzennym. Rozległa przestrzeń terenów otwartych zapewnia w tym miejscu podstawową funkcję łagodzenia wszelkich zmian (wpływów) o charakterze zagrożeń zewnętrznych i ich potencjalnego negatywnego wpływu na walory przyrodnicze parku narodowego. Podstawowym negatywnym czynnikiem byłby sam fakt nieprzemyślanego rozwoju zabudowy przestrzennej tego terenu z dalszymi jej konsekwencjami w postaci fragmentacji krajobrazu i zajmowania pod inwestycje terenów o dużych walorach przyrodniczych, potęgowania emisji hałasu wobec wzrastającej działalności ludzkiej, zawlekania gatunków obcych, nasilania emisji światła w porze nocnej, wzrastającej drapieżniczej presji gatunków zwierząt domowych towarzyszących zabudowaniom ludzkim (psy i koty) oraz wielu innym łatwym do zidentyfikowania oddziaływaniom. Zaproponowane przez Park postulaty związane z funkcjami ekologicznymi Polany Białowieskiej (a także pozostałych terenów polan osadniczych) służą ochronie szeroko rozumianych walorów krajobrazu tego obszaru i chronią go niewątpliwie przed dewastacją związaną z szeregiem potencjalnych negatywnych oddziaływań antropogenicznych. Dlatego też niezmiernie ważnym założeniem powinno być na tym obszarze zachowanie historycznego układu i dotychczasowych granic zabudowy bez naruszania wolnej przestrzeni o istotnych funkcjach ekologicznych.

W obecnym stanie prawnym Białowieski Park Narodowy wykonuje zabiegi ochronne na podstawie zarządzenia nr 6 Ministra Środowiska z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie zadań ochronnych (Dz.Urz. Min. Środ. poz. 15). Na podstawie zadań ochronnych sporządzone zostały plany rzeczowe. Po zatwierdzeniu planu ochrony nie będzie potrzeby sporządzania zadań ochronnych. W planie ochrony znajdują się informacje na temat niezbędnych zadań ochronnych w tym monitoringu gatunków i siedlisk, których ochrona jest związana z powołaniem na terenie Parku obszaru Natura 2000. Oddany w 2001 projekt planu ochrony dla Białowieskiego Parku Narodowego nie zawierał tego typu informacji.

Rozporządzenie nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Środowiska przez zamieszczenie linku do zakładki Rządowego Procesu Legislacyjnego na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Nie zgłoszono zainteresowania przebiegiem prac nad projektem rozporządzenia w trybie art. 7 ww. ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Projekt rozporządzenia znajduje się w wykazie prac legislacyjnych Ministra Środowiska.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842). Opracowany plan stanowić będzie podstawę prowadzenia działalności ochronnej Białowieskiego Parku Narodowego przez 20 lat.

2. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny

Rozporządzenie zawiera wykaz działań ochronnych mających na celu zachowanie bądź przywrócenie przyrodniczych i kulturowych zasobów Białowieskiego Parku Narodowego będącego jednocześnie obszarem Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska posiadającym znaczenie dla Wspólnoty. Zadania ochronne będą realizowane przede wszystkim przez Dyrektora Parku. Rozporządzenie będzie oddziaływało na samorządy lokalne w zakresie wprowadzenia niezbędnych zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Dokument zawiera wskazania i wytyczne odnoszące się do nowotworzonych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3. Konsultacje:

I. Lista podmiotów biorących udział w konsultacjach

1. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego.
2. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie.
3. Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży.
4. Uniwersytet Warszawski, Stacja Geobotaniczna Uniwersytetu Warszawskiego w Białowieży.
5. Instytut Badawczy Leśnictwa, Europejskie Centrum Lasów Naturalnych w Białowieży.
6. Uniwersytet Wrocławski.
7. Organizacje ekologiczne:
 - 1) Centrum Prawa Ekologicznego,
 - 2) Klub „Gaja”,
 - 3) Klub Przyrodników,
 - 4) Liga Ochrony Przyrody,
 - 5) Polski Klub Ekologiczny,
 - 6) Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”,
 - 7) Stowarzyszenie – Pracownia na rzecz Wszystkich Istot,
 - 8) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
 - 9) Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
 - 10) Greenpeace Polska,
 - 11) WWF Polska.

II. Pozostałe podmioty biorące udział w konsultacjach

1. Marszałek Województwa Podlaskiego.
2. Państwowa Rada Ochrony Przyrody.
3. Instytut Badawczy Leśnictwa.
4. Instytut Ochrony Środowiska.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie rozporządzenia będzie miało wpływ na wydatki budżetu państwa. W ciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony przeznaczone zostaną środki pieniężne na ochronę przyrodniczych i kulturowych zasobów Parku, udostępnianie Parku do badań naukowych w tym monitoring przyrodniczy i techniczny, udostępnianie do zwiedzania oraz tworzenie prawnych, materialnych i organizacyjnych podstaw do realizacji celów podstawowych oraz na działalność inwestycyjną i rewitalizację obiektów zabytkowych w łącznej wysokości około 240 mln złotych. 8 mln rocznie na funkcjonowanie parku plus 4 mln na inwestycje oraz realizację zadań ochronnych (modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów 15

mln, rewitalizacja Parku Pałacowego 30 mln, termomodernizacja 6 mln, dom myśliwski 1,1 mln, stajnie kozackie 3 mln, modernizacja osad: Masiewo i Zamosze 3 mln, dom pasywny na terenie Zwierzyńca 1,2 mln, oczyszczalnia ścieków na Zwierzyńcu, modernizacja osady Dziedzinka 2 mln, realizacja zadań ochronnych 1,5-2 mln rocznie). Część z tych środków będzie pochodzić z dotacji budżetowej, przychodów własnych Parku oraz innych dotacji, a w szczególności z funduszy finansujących działania na rzecz ochrony przyrody.

Rok	Dotacja z budżetu państwa	Pozostałe źródła finansowania	Ogółem wydatki parku
2013	4 808 000		
2014	4 928 000		
2015	5 052 000		
2016	5 178 000		
2017	5 307 000		
2018	5 440 000		
2019	5 576 000		
2020	5 716 000		
2021	5 858 000		
2022	6 005 000		
2023	6 155 000		
2024	6 309 000		
2025	6 467 000		
2026	6 628 000		
2027	6 794 000		
2028	6 964 000		
2029	7 138 000		
2030	7 316 000		
2031	7 499 000		
2032	7 687 000		
Razem	122 826 000	117 174 000	240 000 000

5. Wpływ regulacji na rynek pracy

Rozporządzenie będzie miało wpływ na rynek pracy, poprzez potrzebę zatrudniania przez park wykonawców do prac związanych z realizacją części zadań ochrony czynnej i prowadzenia monitoringu.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

7. Wpływ regulacji na rozwój regionalny

Rozporządzenie wprowadzając wytyczne do działań ochronnych oraz ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego pozwoli na zachowanie unikatowych walorów przyrodniczych Białowieskiego Parku Narodowego i jego najbliższego otoczenia w tym swoistego krajobrazu przyrodniczego i kulturowego polan osadniczych

(Białowieskiej, Masiewskiej i Pogorzeleckiej). Regulacja będzie oddziaływać także w sposób długofalowy na podniesienie przyrodniczego znaczenia Parku w skali regionu, a także pośrednio w skali całego kraju. Wpłynie także na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu oraz na podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

